

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การประเมินโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการ
เรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดี
พัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร

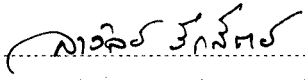
ชื่อและนามสกุล นางสาวธิติมา มหบุญพาชัย

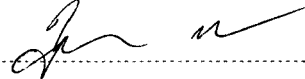
แขนงวิชา การวัดและประเมินผลการศึกษา

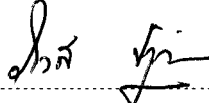
สาขาวิชา ศาสตร์ มหาวิทาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. บุญศรี พรหมมาพันธุ์
2. อาจารย์ ดร. ราวดี ปฏิวัติวงศ์

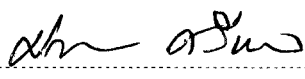
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. ลาลิต์ รักษัตย์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญศรี พรหมมาพันธุ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ราวดี ปฏิวัติวงศ์)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
การวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

วันที่ 19 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2550

ชื่อวิทยานิพนธ์ การประเมิน โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ด้าน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนศึกษา และ เทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร

ผู้วิจัย นางสาวธิติมา มหบุญพาชัย **ปริญญา** ศีษาศาสตรมหาบัณฑิต (การประเมินการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. บุญศรี พรหมมาพันธุ์ (2) อาจารย์ ดร.ราวดี ภูมิวิวัฒน์
ปีการศึกษา 2549

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมิน โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนศึกษา และเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร ในด้านปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้เข้าร่วมโครงการ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ปกครอง และผู้รับผิดชอบโครงการ/ผู้บริหาร รวมทั้งสิ้น 628 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) ด้านปัจจัยเบื้องต้น ในเรื่องทรัพยากรบุคคล งบประมาณ และสื่ออุปกรณ์ เทคโนโลยีสำหรับการจัดกิจกรรมในโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (2) ด้านกระบวนการในเรื่องการปฏิบัติงาน พบว่าในขั้นตอนของกิจกรรม รูปแบบกิจกรรม เนื้อหาสาระ ความเหมาะสมของการดำเนินงาน และความน่าสนใจ อยู่ในระดับมาก และ (3) ด้านผลผลิต พบว่าการบรรลุวัตถุประสงค์ ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ การมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมโครงการ และประโยชน์/ผลกระทบที่จะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการนั้น อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ การประเมินโครงการ ศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

Thesis title: An Evaluation of the Project for Potential Promotion of the Juvenile Relations in School Center for Learning on Prevention and Treatment of Narcotic Problems at Pakdee College of Commerce and Technology , Kamphaeng Phet Province

Researcher: Miss. Thitima Mahaboonpachai; **Degree:** Master of Education (Educational Evaluation); **Thesis advisors:** (1) Dr.Boonsri Prommapun, Associate Professor; (2) Dr.Rawadee Patiwatwong; **Academic year:** 2006

ABSTRACT

The purpose of this research was to evaluate the Project for Potential Promotion of the Juvenile Relations Center for Learning on Prevention and Treatment of Narcotic Problems in School at Pakdee College of Commerce and Technology, Kamphaeng Phet Province on its components of input, process, and output.

The research sample totalling 628 persons consisted of students who participated in the project, counselling teachers, parents, and project undertakers/ administrators. A questionnaire was employed as the research instrument. Data were analyzed using the frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

Research findings revealed that (1) the inputs of the project comprising the human resource, budget, media, equipment and technology for organizing project activities were rated to be appropriate at the high level; (2) for the operation process of the project, it was found that steps of activities, patterns of activities, contents, appropriateness of the operation, and interestingness of activities were rated at the high level; and (3) for the output of the project, it was found that the achievement of objectives, satisfaction of project participants, participation of project participants, and benefits and impacts derived from the project were rated at the high level.

Keywords: Project evaluation, Juvenile Relations Center, Prevention and treatment of narcotic problems

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.บุญศรี พรหมมาพันธุ์ และอาจารย์ ดร.ราวดี ปฎิวังศ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้กรุณาเมตตาให้คำแนะนำและกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. พันธุ์ หันนาคินทร์ รองศาสตราจารย์ ดร. รัตนะ บัวสนธ์ ดร. มานิตย์ ไชยกิจ นายเทียนฉาย ประสานสิน นายสุทธิลักษณ์ พลูเขียว ที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์อย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัวที่เป็นผู้ให้กำลังใจ พร้อมให้คำปรึกษาและอยู่เคียงข้างเสมอ และขอบคุณผู้ร่วมเดินทางซึ่งเป็นกำลังใจให้กันและกันตลอดการศึกษาในครั้งนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนนักศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

ธิดิมา มหบุญพาชัย

มีนาคม 2550

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
ความหมายและลักษณะสำคัญของผู้ติดยาเสพติด	11
การอยู่ร่วมกันในสังคม	21
การประเมิน โครงการ	24
ศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา	32
โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	51
แนวทางการประเมิน โครงการ	52
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	55
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล	58
การวิเคราะห์ข้อมูล	59

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป	61
การวิเคราะห์เกี่ยวกับการประเมินโครงการ ด้านปัจจัยเบื้องต้น	65
การวิเคราะห์เกี่ยวกับการประเมินโครงการ ด้านการปฏิบัติงาน	65
การวิเคราะห์เกี่ยวกับการประเมินโครงการ ด้านผลผลิต	69
การวิเคราะห์การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะ	72
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	80
สรุปการวิจัย	80
อภิปรายผล	84
ข้อเสนอแนะ	96
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	101
ก โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์	102
ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม	114
ค หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย	116
ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	122
จ ค่าความเชื่อมั่นรายข้อของแบบสอบถาม	146
ประวัติผู้วิจัย	151

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	ประเภทการคิดยาเสพติด..... 13
ตารางที่ 3.1	แนวทางการประเมินโครงการ..... 52
ตารางที่ 3.2	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 56
ตารางที่ 4.1	ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมโครงการ..... 61
ตารางที่ 4.2	ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้เกี่ยวข้อง..... 62
ตารางที่ 4.3	ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้รับผิดชอบโครงการ/ผู้บริหาร..... 63
ตารางที่ 4.4	แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการวิเคราะห์ ด้านปัจจัยเบื้องต้นของผู้เข้าร่วมโครงการ..... 65
ตารางที่ 4.5	แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการวิเคราะห์ ด้านปัจจัยเบื้องต้นของผู้รับผิดชอบโครงการ / ผู้บริหาร..... 66
ตารางที่ 4.6	แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการวิเคราะห์ ด้านการปฏิบัติงานของผู้เข้าโครงการ..... 67
ตารางที่ 4.7	แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการวิเคราะห์ ด้านการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบโครงการ / ผู้บริหาร..... 68
ตารางที่ 4.8	แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการวิเคราะห์ ด้านผลผลิตของผู้เข้าร่วมโครงการ..... 69
ตารางที่ 4.9	แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการวิเคราะห์ ด้านผลผลิตของผู้เกี่ยวข้อง..... 71
ตารางที่ 4.10	แสดงการวิเคราะห์ประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการ ของ ผู้เข้าร่วม โครงการ จำแนกได้ตามรายละเอียด..... 72
ตารางที่ 4.11	แสดงการวิเคราะห์ประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการ ของผู้เกี่ยวข้อง จำแนกได้ตามรายละเอียด..... 73
ตารางที่ 4.12	แสดงการวิเคราะห์ประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการ ของ ผู้รับผิดชอบ โครงการ / ผู้บริหาร จำแนกได้ตามรายละเอียด..... 74
ตารางที่ 4.13	แสดงการวิเคราะห์การปรับปรุงรูปแบบและวิธีการดำเนินการของ โครงการจากการเข้าร่วมโครงการ ของ ผู้เข้าร่วมโครงการ จำแนกได้ตาม รายละเอียด..... 75

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.14	แสดงการวิเคราะห์การปรับปรุงรูปแบบและวิธีการดำเนินการของโครงการจากการเข้าร่วมโครงการ ของ ผู้เกี่ยวข้อง จำแนกได้ตามรายละเอียด.....	76
ตารางที่ 4.15	แสดงการวิเคราะห์การปรับปรุงรูปแบบและวิธีการดำเนินการของโครงการจากการเข้าร่วมโครงการ ของ ผู้รับผิดชอบโครงการ / ผู้บริหาร จำแนกได้ตามรายละเอียด.....	77
ตารางที่ 4.16	แสดงการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของโครงการจากการเข้าร่วมโครงการ ของ ผู้เข้าร่วมโครงการ จำแนกได้ตามรายละเอียด.....	77
ตารางที่ 4.17	แสดงการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของโครงการ ของ ผู้เกี่ยวข้อง จำแนกได้ตามรายละเอียด.....	78
ตารางที่ 4.18	แสดงการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของโครงการ ของผู้รับผิดชอบโครงการ / ผู้บริหารจำแนกได้ตามรายละเอียด.....	79

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวความคิดการวิจัย.....	6
ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทการประเมิน วัตถุประสงค์และการตัดสินใจ ตามรูปแบบการประเมินชิปปี.....	28
ภาพที่ 2.2 รูปแบบการประเมิน CIPP.....	29
ภาพที่ 2.3 รูปแบบการประเมิน โครงการของเด็ก.....	30
ภาพที่ 2.4 แผนผังการบริหารงานของศูนย์เยาวชน.....	34

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“ยาเสพติด” ปัญหาสำคัญระดับชาติที่รัฐบาลถือเป็นนโยบายที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพราะปัญหายาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดในทุกพื้นที่ของประเทศไทยได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกขณะ ส่งผลด้านการเมืองและความมั่นคงของประเทศ ดังจะเห็นได้จากตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา สภาพปัญหายาเสพติดเปลี่ยนแปลงไปจากที่เป็นอยู่ในอดีตอย่างสิ้นเชิง จากเดิมที่ “เฮโรอีน” เป็นปัญหาสำคัญที่ตำรวจต้องเร่งปราบปรามให้สิ้นซาก ต่อมากลายเป็น “ยาบ้า” หรือสารเมทแอมเฟตามีน ที่กำลังระบาดตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม และประเทศ จากข้อมูลการสำรวจพบว่ามีเยาวชนจำนวนกว่า 6 แสนคนหลงผิดมีการเกี่ยวข้องกับยาบ้า และจากสถิตินักโทษเด็ดขาดของกรมราชทัณฑ์ที่ถูก จำคุกอยู่ตาม ทัณฑสถานทั่วประเทศสำรวจ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543 มีจำนวนทั้งสิ้น 137,344 คน ในจำนวนนี้เป็นนักโทษเด็ดขาดคดียาเสพติดเกินกว่าครึ่ง คือประมาณ 87,966 คน คิดเป็นร้อยละ 64.05 และในจำนวนนักโทษเด็ดขาด คดียาเสพติดเหล่านี้มีจำนวนถึง 27,499 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 31.26 ของนักโทษคดียาเสพติดที่ต้องโทษในคดีเสพหรือครอบครองและทั้งเสพและครอบครอง (TO BE NUMBER ONE : 1)

โดยภาพรวม ปัญหายาเสพติดภาคเหนือมีขนาดความรุนแรงและมิติของปัญหาต่างจากภาคอื่น เนื่องจากปัจจัยสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทั้งนี้สาเหตุหนึ่งมาจากพื้นที่บริเวณชายแดนภาคเหนือติดกับพื้นที่ของประเทศสหภาพพม่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และจีนตอนใต้ ซึ่งมีแหล่งผลิตยาเสพติดตามแนวตะเข็บชายแดน เช่น ชายแดนพม่ายังมี การผลิตฝิ่น เฮโรอีน ATS หรือยาบ้า ยาไอซ์ สำหรับชายแดนประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวยังคงผลิตฝิ่น ยาบ้าอัดเม็ด และผู้ค้าลักลอบลำเลียงส่งผ่านตามบริเวณชายแดนเข้าสู่ประเทศไทย เพื่อจำหน่ายและส่งออก สาเหตุที่ยังคงมีการลักลอบลำเลียงยาเสพติดตามบริเวณแนวชายแดน เกิดขึ้นจากสภาพปัญหาทั้งภายในและภายนอกประเทศ ปัจจัยภายนอกเกิดจากแนวชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน ยังคงผลิตยาเสพติดสำคัญอยู่ เช่น ชนกลุ่มน้อยในสหภาพพม่า ยังจำเป็นต้องหารายได้ และสะสมทุนเพื่อต่อสู้ เพื่อสร้างฐานอำนาจ โดยเฉพาะชาวบ้านในหมู่บ้าน

ชายแดนส่วนใหญ่เป็นชาวจีนฮ่อ มีความสัมพันธ์และเกรงกลัวอิทธิพลของฝ่ายตรงข้าม ปัญหาความยากจน ส่งผลให้มีแรงจูงใจและแรงกดดันให้ชาวเขาและชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนนอกประเทศ เป็นผู้ค้าฝิ่นและผู้ค้ายาเสพติด สำหรับชาวเขาในประเทศที่หลงผิดไปเป็นเครื่องมือในการขนลำเลียงและค้ายา ก็เกิดจากปัญหาความยากจน ที่ทำกินไม่เพียงพอ ขาดจิตสำนึกและความรักดี นอกจากนี้ยังมีสาเหตุสำคัญ คือ นักค้ารายสำคัญยังไม่ถูกทำลายและยุติบทบาทนักค้า รายย่อยยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และนักค้ารายใหม่เกิดขึ้น ที่สำคัญยังมีกลุ่มผู้ต้องการยาเหลืออยู่ คือ ผู้ใช้ ผู้ติดยาที่ยังไม่เข้ารับการรักษา และกลุ่มที่ยังรักษาไม่หายขาด

สำหรับสถานการณ์ภายในประเทศ ในพื้นที่ภาคเหนือจากการสำรวจระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2547 พบว่า ยังคงมีการลักลอบปลูกฝิ่นในหลายพื้นที่ ใน 11 จังหวัด คือ ดาก กำแพงเพชร เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำปาง น่าน เพชรบูรณ์ แพร่ พะเยา พิชญ์โลก และที่สำคัญพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำจังหวัดเชียงราย ยังคงเป็นแหล่งปลูกฝิ่น ผลิตยาเสพติดที่สำคัญ เช่น เฮโรอีน และ ATS คือยาบ้า และยาไอซ์

นอกจากนี้สำนักงานประชาสัมพันธ์เขต 3 กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี กล่าวว่า ปัญหาของยาเสพติดในภาคเหนือ ยังมีความสัมพันธ์กับปัญหาอื่น ๆ ทั้งปัญหาการเมือง เช่น การซื้อเสียง ปัญหาความมั่นคง เช่น การค้ามนุษย์ แรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง การค้าอาวุธ สงคราม ปัญหาเศรษฐกิจ เช่น เศรษฐกิจฟุบ ตกต่ำ มีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ หรือปัญหาสังคมอื่น ๆ เช่น ครอบครัวล่มสลาย มือปืนรับจ้าง อาชญากรรมที่เกิดจากการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน การปล้น ฆ่า ปัญหาเกิดจากบ่อนการพนัน ซ่องโสเภณี เด็กเร่ร่อน ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ โยงใยต่อปัญหายาเสพติดทั้งสิ้น ดังนั้น การปฏิบัติการกวาดล้างยาเสพติดในภาคเหนือ จึงเน้นจุดพื้นที่ชายแดน พื้นที่พักยาตอนในซึ่งมีประมาณ 30 แห่ง และพื้นที่กลุ่มชาวเขา นอกจาก การกวาดล้างแล้วยังเน้น การพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเข้มแข็ง เสริมสร้างปัญหาความยากจน แรงกดดันเรื่องที่ทำกินไม่เพียงพอ การลดอิทธิพลฝ่ายตรงข้าม และการบริหารจัดการการแก้ปัญหาที่มีสภาพปัญหา มีสภาพปัญหาสูงและชาวเขา ที่สำคัญคือ การลด ความต้องการ (Demand) ของผู้เสพ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันแม้การแพร่ระบาดของ ยาเสพติดในภาคเหนือโดยทั่วไปลดลง แต่การใช้ยาบ้าและสารระเหยยังคงมีมาก มีการใช้ Club Drugs คือ โคเคน ยาเค ยาอี และวัตถุออกฤทธิ์มากขึ้น โดยกลุ่มผู้ใช้ คือ วัยรุ่น นักเรียน นักศึกษา กลุ่มผู้ใช้แรงงานการเกษตร จำเป็นที่ทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน จะต้องร่วมมือกัน สอดส่อง ดูแล ป้องกัน และปราบปราม มิให้ปัญหาเสพติดเกิดขึ้นซ้ำซาก จะต้องร่วมมือกันต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดให้ได้อย่างยั่งยืนและตลอดไป (<http://narcotics.prdnorth.in.th>)

ในปัจจุบันเยาวชนมีแนวโน้มเลียนแบบกันหรือแสดงออกทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะยาเสพติด เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับสถาบันครอบครัวซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้มุ่งเน้นในด้านแนวคิดที่ยึดถือ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ในทุกมิติอย่างเป็นองค์รวม พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ โดยการกำหนดเป้าหมายไว้ชัดเจน ดังนี้ 1) ให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายทุกชุมชน มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงพิษภัยยาเสพติดและมีจิตสำนึกที่จะป้องกันแก้ไขปัญหาร่วมกัน 2) ดูแลป้องกันและสร้างภูมิคุ้มกันประชาชนที่ไม่เคยใช้ ไม่เคยเสพยาเสพติดรวมทั้งกลุ่มเสี่ยง โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนในระบบการศึกษาจำนวน 14.8 ล้านคน และกลุ่มผู้ใช้แรงงาน และ 3) ให้ผู้เสพและผู้ติดทุกคนมีโอกาสได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในรูปแบบที่หลากหลายอย่างได้ผล และสามารถคืนสู่ครอบครัว ชุมชนและสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาและการต่อต้านยาเสพติด (แผนแม่บทเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ฉบับที่ 9, 2545 : 15)

สำนักงานประชาสัมพันธ์เขต 3 กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี กล่าวว่า เยาวชนที่ตกเป็นทาสของยาเสพติด ส่วนมากมาจากสาเหตุหลายประการที่เกิดจากตัวเยาวชนเอง เช่น ความอยากรู้ อยากทดลอง ความคึกคะนองของเยาวชน ความต้องการให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนหรือเข้ากับเพื่อนได้ ความไม่รู้หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของเยาวชนใช้ยาในทางที่ผิดหรือหลงเชื่อคำโฆษณา จิตใจของเยาวชนเอง จิตใจอ่อนแอ ใจคอไม่หนักแน่น เมื่อมีปัญหาไม่สมหวัง ไม่ได้ร่ำรอนหาเหตุผลเพื่อแก้ปัญหา ก็ใช้ยาหรือยาเสพติดเป็นเครื่องช่วยบรรเทาความรู้สึกทุกข์ของตน ใช้บ่อยๆ ทำให้เกิดการเสพติด ฉะนั้น การป้องกันและแก้ไขตนเองของเยาวชนให้ปลอดภัยจากปัญหายาเสพติด สามารถกระทำได้โดย 1) ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด และระมัดระวังในการใช้ยา 2) รู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดี ส่งเสริมให้คิดและกระทำสิ่งดีมีประโยชน์กล้าพูดปฏิเสธเพื่อนที่ชักจูงไปในทางที่ไม่ดี เช่น การพูดปฏิเสธเพื่อนที่ชวนให้ลองเสพยาเสพติด 3) ใช้เวลาว่าง และความอยากรู้ อยากลอง ไปในทางที่เป็นประโยชน์พึงระลึกเสมอว่าตนเองนั้นมีคุณค่าทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม 4) มีความภาคภูมิใจและนับถือตนเอง ด้วยการไม่พึ่งพาหรือ เกี่ยวข้องอบายมุขและสิ่งเสพติดใดๆ ซึ่งจะนำความเสื่อมไปสู่ชีวิตของตนเอง 5) รู้จักแก้ไขปัญหาชีวิตของตนเองด้วยเหตุและผล 6) รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ด้วยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เชื่อฟังคำสั่งสอนของ พ่อแม่และประพฤติแต่ในสิ่งที่ดีงาม จะช่วยให้เยาวชนประสบความสำเร็จในชีวิต 7) ทำจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใส เข้าใจวิธีการดำเนินชีวิตและยอมรับความเป็นจริงที่ตนเองเป็นอยู่ โดยนำหลักศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต จะช่วยให้เยาวชนเกิดความมั่นคงทางด้านจิตใจมากขึ้น 8) เมื่อมีปัญหา รู้จักปรึกษาผู้ใหญ่ พ่อ แม่ หรือผู้ที่ไว้วางใจ

หรือหน่วยงานต่างๆ ที่รับให้คำปรึกษา ในฐานะที่เยาวชนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของคนรอบครัว
(<http://narcotics.prdnorth.in.th>)

โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี เป็นสถานศึกษาเอกชน ของจังหวัด
กำแพงเพชร จึงได้จัดตั้ง โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ด้านการ
ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัด
กำแพงเพชร ซึ่งแต่เดิมนั้นโครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่ได้มีการพัฒนามาจาก โครงการโรงเรียน
สีขาว ในปี พ.ศ. 2542 หลังจากนั้นโรงเรียนได้มีการพัฒนา รูปแบบ กิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง
จนในปี พ.ศ. 2545 ทางโรงเรียนจึงได้จัดให้มี “ศูนย์เยาวชนสัมพันธ์โรงเรียนสีขาวเฉลิมพระเกียรติ
เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ศูนย์บริการใน
การแนะนำให้แก่เยาวชน รวมทั้งเป็นศูนย์ประสานงานด้านข้อมูลการจัดกิจกรรมบำเพ็ญ
สาธารณประโยชน์ กับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2546 สำนักงานป้องกัน
และปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือเห็นว่า โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี ได้ดำเนิน
กิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มาอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบรวมถึงการได้สร้าง
เครือข่ายขยายผลไปยังหน่วยงานและสถานศึกษาแห่งอื่น จึงได้นำเสนอแผนงานโครงการของ
โรงเรียน ต่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ให้แก่ ศูนย์เยาวชนสัมพันธ์
โรงเรียนสีขาวเฉลิมพระเกียรติ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อดำเนิน “โครงการ
ส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
สถานศึกษา” โดยได้มีการนำกิจกรรมมาบูรณาการร่วมกัน (รายงานผลการดำเนินงาน โครงการ
ส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน
สถานศึกษา 2546 : 5) การประเมิน โครงการ เป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าเพื่อให้ได้มาซึ่ง
สารสนเทศ จึงเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงการดำเนินงานของ โครงการนั้นซึ่งมีความสำคัญเพราะทำให้ทราบ
ว่าผลการดำเนินงานประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดมีปัญหา อุปสรรคมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้
นำข้อมูลไปปรับปรุงให้การดำเนินงานนั้นมีประสิทธิภาพขึ้น

โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและ
แก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษาโรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร
ซึ่งได้มี การดำเนินการในแต่ละช่วงปี ของโครงการ แต่ยังไม่มีการประเมินผลตลอดโครงการ
ดังนั้น ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะประเมินโครงการ เพื่อจะได้ทราบว่าผลการดำเนินงานตามโครงการ
บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด มีจุดเด่น จุดด้อย และข้อควรปรับปรุง ในเรื่องใดบ้าง เพื่อจะได้
นำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานตาม โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อ

การเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษาโรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและ
เทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

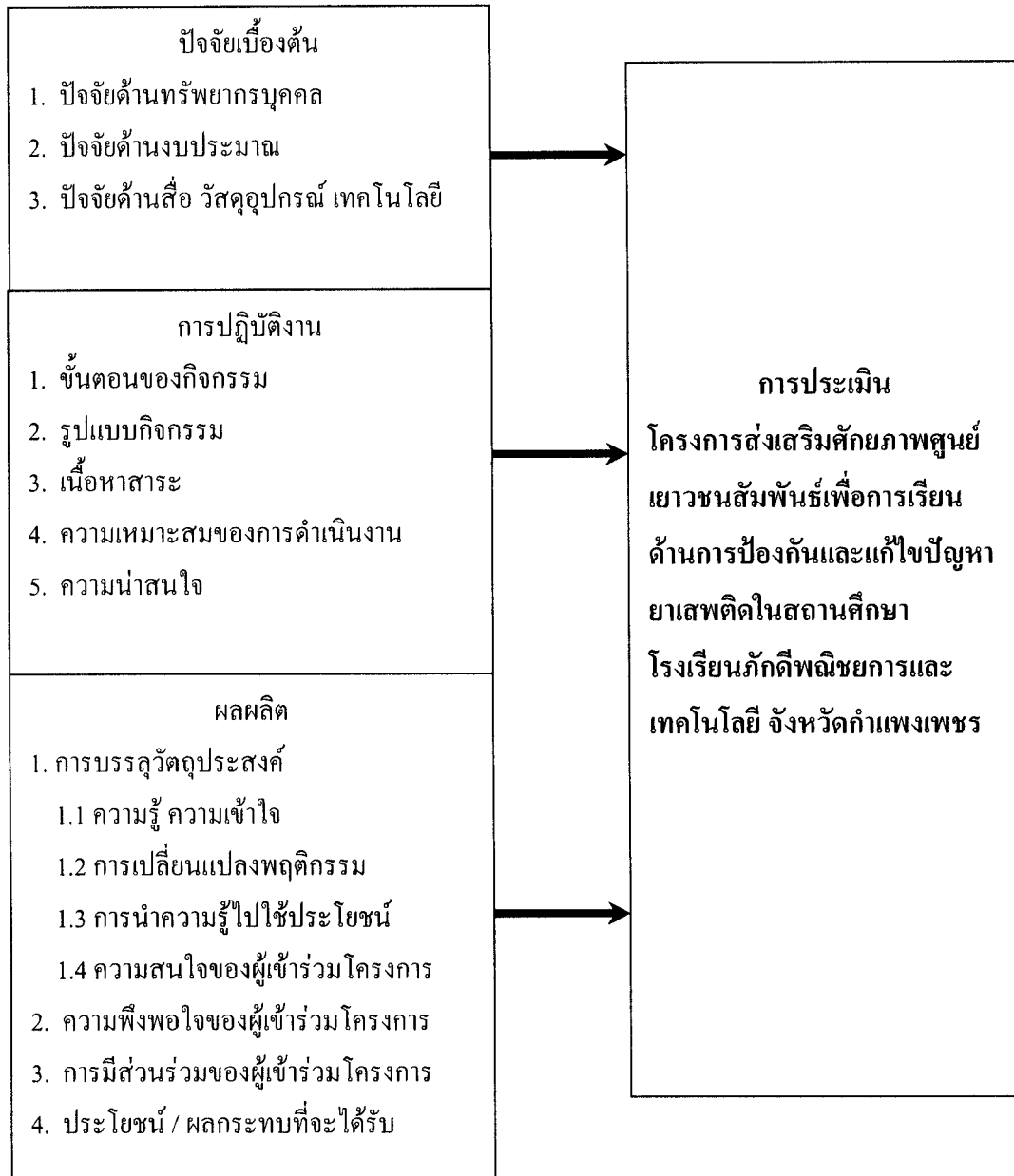
2.1 เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์
เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาโรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการ
และเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร

2.2 เพื่อประเมินการปฏิบัติงานของโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์
เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาโรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการ
และเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร

2.3 เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการ
เรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาโรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและ
เทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์รูปแบบการประเมินเชิงระบบ(IPP Model) มา กำหนดเป็นกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ผู้วิจัยทำการประเมินโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร ทั้งระบบ โดยประเมินปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการปฏิบัติงานและผลผลิต

4.2 ทำการประเมินโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร ในช่วงปี 2545 และ 2546

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา สำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร คือ

4.3.1 ปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ ปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคล ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านสื่ออุปกรณ์เทคโนโลยี ในโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร

4.3.2 การปฏิบัติงาน ได้แก่ ขั้นตอนของกิจกรรม รูปแบบของกิจกรรม เนื้อหาสาระความเหมาะสมของการดำเนินงาน ความน่าสนใจ

4.3.3 ผลผลิต ได้แก่ การบรรลุวัตถุประสงค์ ความรู้ ความเข้าใจ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ความสนใจของผู้เข้าร่วมโครงการ ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมโครงการ ประโยชน์ / ผลกระทบที่จะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ หมายถึง การส่งเสริมความสามารถสูงสุดของเยาวชนในด้านการเรียนรู้ เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

5.2 โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี หมายถึง โครงการในการจัดกระบวนการเพื่อเสริมสร้างให้เยาวชนได้มีทักษะการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของ โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร

5.3 การประเมินโครงการ หมายถึง การตัดสินคุณค่าของโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งทำการประเมินอย่างเป็นระบบครอบคลุมปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติงาน ผลผลิต

5.4 ปัจจัยเบื้องต้น หมายถึง ปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคล ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านสื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีในโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร

5.5 การปฏิบัติงาน หมายถึง กระบวนการดำเนินงาน ในเรื่อง ขั้นตอนกิจกรรมรูปแบบของกิจกรรม เนื้อหาสาระ ความเหมาะสมของการทำงาน ความน่าสนใจ ของโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

5.6 ผลผลิต หมายถึง นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ โดยมีความรู้ ความเข้าใจ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ความสนใจ ความพึงพอใจ การมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมโครงการ ประโยชน์หรือผลกระทบ และข้อเสนอแนะจากการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร

5.7 การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

5.8 การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หมายถึง การที่นักเรียนในโครงการได้มีความรู้เกิดความตระหนักรวมทั้งนำความรู้ไปเผยแพร่การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาได้

5.9 ผู้รับผิดชอบโครงการ หมายถึง ผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชรส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เช่น ผู้ปฏิบัติงาน วิทยากร

5.10 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ครูใหญ่ ของ โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบว่าผลการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เป็นข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร ว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างไร

6.2 ได้ทราบและมีข้อมูลอย่างเป็นระบบแนวทางหรือวิธีการดำเนินงานตามโครงการโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร

6.3 ข้อมูลที่ได้จากการประเมิน สามารถนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการติดตามผลโครงการทั้งระบบในระยะต่อไป

6.4 โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยีจะได้นำข้อมูลจากการวิจัย ไปใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาโครงการและให้สามารถดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

6.5 โรงเรียนอื่น ๆ สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางร่วมกันรณรงค์เสริมสร้างศักยภาพให้กับเยาวชนในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจาก เอกสาร โครงการส่งเสริม ศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดใน สถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพิชญการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการวิจัยดังนี้

1. ความหมายและลักษณะสำคัญของผู้ติดยาเสพติด
2. การอยู่ร่วมกันในสังคม
3. การประเมินโครงการ
4. ศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดใน สถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพิชญการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร
5. โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพิชญการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายและลักษณะสำคัญของผู้ติดยาเสพติด

1.1 ความหมาย

ยาเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเคมี หรือวัตถุชนิดใด ๆ ที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีการกิน ดม สูบ ฉีด หรือวิธีใด ๆ ก็ตาม เป็นช่วงระยะเวลาๆ หรือนานติดกัน จนทำให้ร่างกายทรุดโทรมและตกอยู่ใต้อำนาจหรือเป็นทาสของสิ่งนั้น ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ หรือจิตใจเพียงอย่างเดียว เนื่องจาก

1. ต้องเพิ่มขนาดการเสพมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะเมื่อเสพเข้าไปสักระยะจะเกิดภาวะดื้อยา ปริมาณ ยาเดิมไม่สามารถทำให้เมาได้
2. เมื่อถึงเวลาเสพ หากไม่ได้เสพจะทำให้เกิดอาการขาดยา ทำให้ทรมานทั้งทาง/ด้านร่างกายและจิตใจ หรือจิตใจเพียงอย่างเดียว

ปัจจุบันยาเสพติดมีมากมายหลายร้อยประเภท ซึ่งสามารถแบ่งได้ดังนี้

1. แบ่งตามการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลาง
  - 1.1 ประเภทกดประสาท ได้แก่ ฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอีน ยาแก้ไอ ยาแก้ปวด ประสาทระเหย ยานอนหลับ
  - 1.2 ประเภทกระตุ้นประสาท ได้แก่ แอมเฟตามีน กระท่อม โคคาอีน ยาไอ้ เอ็คตาซี
  - 1.3 ประเภทหลอนประสาท ได้แก่ แอลเอสดี ดีเอ็มที เห็ดขี้ควาย ยาเค
  - 1.4 ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน (อาจกด กระตุ้น หรือหลอนประสาท ร่วมกัน)
2. แบ่งตามแหล่งที่มา
  - 2.1 จากธรรมชาติ เช่น ฝิ่น มอร์ฟีน กระท่อม กัญชา ฯลฯ
  - 2.2 จากการสังเคราะห์ เช่น เฮโรอีน แอมเฟตามีน ยาไอ้ เอ็คตาซี ฯลฯ
3. แบ่งตามกฎหมาย
  - 3.1 พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 เช่น แอมเฟตามีน เฮโรอีน LSD ยาไอ้ ฯลฯ
  - 3.2 พ.ร.บ.วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตใจและประสาท พ.ศ. 2518 เช่น อีเฟดรีน
  - 3.3 พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533 เช่น ทินเนอร์ กาว แล็กเกอร์

1.2 ประเภทของยาเสพติด

การพิสูจน์ยาเสพติดเบื้องต้น

ขั้นตอนการตรวจพิสูจน์

1. การตรวจสอบทางกายภาพ เช่น สี ทรายประทับ ขนาดของเม็ดยา น้ำหนัก การบรรจุ/หีบห่อ/ซอง และรายละเอียดอื่นๆ

2. การตรวจคุณภาพวิเคราะห์ เป็นการตรวจพิสูจน์ให้รู้ว่าของกลางต้องสงสัยเป็นยาเสพติดหรือไม่ ประเภทใด หรือชนิดใด

2.1 การตรวจพิสูจน์เบื้องต้น โดยใช้น้ำยาเคมี เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงสีของน้ำยา

2.1.1 Marquis reagent

1) ทดสอบกับยาบ้า น้ำยาจะเปลี่ยนเป็นสีส้ม แล้วค่อยเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล

2) ทดสอบกับยาฮี น้ำยาจะเปลี่ยนเป็นสีเทาออกดำ

3) ทดสอบกับเฮโรอีน มอร์ฟิน ผีน น้ำยาจะเปลี่ยนเป็นสีม่วง

2.1.2 Mecke reagent

1) ทดสอบกับเฮโรอีน น้ำยาจะเปลี่ยนเป็นสีเขียว

2.1.3 Fordhe reagent

1) ทดสอบกับเฮโรอีน น้ำยาจะเปลี่ยนเป็นสีม่วง

2.2 การตรวจเพื่อยืนยันผล

1) ทิน เลเยอร์ โครมาโตกราฟี (Thin Layer Chromatography,THC)

2) เครื่องมือแก๊สโครมาโตกราฟี (Gas Chromatograph,GC)

3. การตรวจหาปริมาณวิเคราะห์ เป็นการตรวจพิสูจน์ให้รู้ว่าของกลางยาเสพติดนั้นมีปริมาณความบริสุทธิ์ของตัวยาสีใดเท่าใด

3.1 เครื่องมือแก๊สโครมาโตกราฟี (Gas Chromatograph,GC)

1.3 ประเภทการติดยาเสพติด

1.3.1 ลักษณะการติดยาเสพติด

ยาเสพติดบางชนิดก่อให้เกิดการติดได้ทั้งทางร่างกายและจิตใจ แต่ยาเสพติดบางชนิด ก็ก่อให้เกิดการติดทางด้านจิตใจ เพียงอย่างเดียว

1.3.2 การติดยาทางกาย

เป็นการติดยาเสพติดที่ผู้เสพมีความต้องการเสพอย่างรุนแรง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เมื่อถึงเวลาอยากเสพแล้วไม่ได้เสพ จะเกิดอาการผิดปกติอย่างมาก ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเรียกว่า "อาการขาดยา" เช่น การติดยาฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอีน เมื่อขาดยาจะมีอาการคลื่นไส้อาเจียน หาว น้ำมูกน้ำตาไหล นอนไม่หลับ เจ็บปวดทั่วร่างกาย เป็นต้น

1.3.3 การติดยาทางใจ

เป็นการติดยาเสพติดเพราะจิตใจเกิดความต้องการ หรือ เกิดการคิดเป็นนิสัย หากไม่ได้เสพร่างกายก็จะไม่เกิดอาการผิดปกติ หรือทรมานทรมายแต่อย่างใด จะมีบ้างก็เพียงเกิดอาการหงุดหงิดหรือกระวนกระวายใจเท่านั้น

ตารางที่ 2.1 ประเภทการติดยาเสพติด

การติดยาทางกาย	การติดยาทางใจ
1. ต้องตกอยู่ภายใต้การบังคับให้ต้องเสพ จะหยุดเสพไม่ได้	1. ไม่ถึงกับตกอยู่ภายใต้การบังคับให้ต้องเสพ แต่มีความต้องการที่จะเสพต่อไป
2. ต้องเพิ่มปริมาณในการเสพยิ่งขึ้นเรื่อยๆ	2. ไม่มีแนวโน้มที่จะต้องเพิ่มปริมาณการเสพมากนัก
3. ตกเป็นทาสทั้งทางร่างกายและจิตใจ หากไม่เสพจะเกิดอาการขาดยา ต้องทรมานทรมาย ทั้งทางร่างกายและจิตใจ	3. ไม่มีอาการขาดยา

1.4 การสังเกตผู้ติดยาเสพติด

เนื่องจากยาเสพติดทั้งหลาย เมื่อเกิดการเสพติดจะมีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพ ซึ่งทำให้ลักษณะ และความประพฤติของผู้เสพยาเสพติดเปลี่ยนไปจากเดิมการสังเกตสมาชิกในครอบครัวหากสงสัยว่าสมาชิกในครอบครัวติดยาเสพติดหรือไม่ อาจสังเกตได้จาก

1. การใช้จ่ายเงินสิ้นเปลือง โดยเด็กจะใช้จ่ายเงินเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ภายในไม่เกิน 1 ปี ซึ่งผู้ปกครองสามารถตรวจสอบหรือควบคุมการใช้จ่ายเงินของเด็กได้

2. อุปกรณ์การเสพ อาจพบบุหรี่ปริที่มีรอยยับ และมักจะเก็บไว้ต่างหาก หรือพบ กระดาษฟรอยด์ ไฟแช็คและหลอด

3. มีนิสัยโกหก เด็กจะเริ่มโกหกจากเรื่องเล็กๆ น้อยๆ เช่น เสพยาในห้องน้ำนาน แต่โกหกว่าท้องผูก เป็นต้น จนกระทั่งเรื่องที่โกหกจะมีความสำคัญมากขึ้น เช่น โกหกว่า เครื่องประดับหาย หรือ โรงเรียนบังคับให้ซื้อเครื่องมือที่ราคาแพงๆ เป็นต้น

4. มีนิสัยลักขโมย

5. มีนิสัยเกียจคร้าน และไม่รับผิดชอบ หลังจากที่เสพยาเสพติดแล้ว ผู้เสพจะมี อาการเมายา ทำให้ลดความตั้งใจ และลดพฤติกรรมต่างๆ ลง ไม่สนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว

6. ร่างกายไม่แข็งแรง ผอมแห้งแรงน้อย เนื่องจากไม่มีอาการอยากรับประทานอาหารเพราะอยู่ในอาการเมายา หรือต้องการพยายามเก็บเงินไว้เพื่อชื้อยาเสพติดในครั้งต่อไป

7. ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย สกปรก

8. อารมณ์ฉุนเฉียว หงุดหงิดง่าย เอาแต่ใจตัวเอง ในการตรวจสอบหัวข้อนี้ ผู้ปกครองจะต้องมีความหนักแน่น มีเหตุผล และตั้งอยู่บนพื้นฐานความรัก และความเข้าใจใน ครอบครัว

9. เก็บตัว ไม่สูงส่งกับคนอื่นไม่รับรู้ปัญหาภายในบ้าน และใช้ห้องน้ำนาน

10. ติดต่อกับคนแปลกหน้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพวกที่เสพยาเสพติดเหมือนกัน จากหัวข้อที่ควรตรวจสอบสมาชิกในครอบครัวดังกล่าว ถ้าพบว่ามีลักษณะสัมพันธ์กับหัวข้อใด หัวข้อหนึ่ง หรือหลายหัวข้อ ก็พิจารณาได้ว่า สมาชิกในครอบครัวของท่านมีแนวโน้ม พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ไม่ถูกต้อง สมควรแก้ไข ซึ่งยังไม่จำเป็นว่าต้องให้เห็นชัดเจนว่า ใช้ยาเสพติดแล้วจึง ต้องแก้ไข เพราะปัญหาจากการใช้ยาเสพติดจะค่อยๆ ก่อตัวจากเล็กไปสู่อใหญ่ ถ้ารอให้ชัดเจนว่ามีการใช้ ยาเสพติดโดยผู้เสพยาเสพติดไม่สนใจคำแนะนำคำสั่งสอนอบรม ของคนในครอบครัวแล้ว นับว่า เป็นเรื่องยากต่อการแก้ไขอย่างมาก

สำหรับการติดยาเสพติดบางชนิด ผู้เสพอาจมีลักษณะและความประพฤติที่อาจ สังเกตเห็นได้ ดังนี้

1. การสังเกตอาการของผู้เสพหรือติดยาบ้า

การเสพยาบ้า ผู้เสพอาจจะไม่เกิดอาการเสพติดในครั้งหรือสองครั้งแรกที่เสพ เหมือนเช่น การเสพเฮโรอีน แต่เมื่อใช้ไปเป็นระยะเวลานาน จะทำให้ร่างกายเสื่อมโทรมลง เนื่องจากร่างกายไม่ได้รับการพักผ่อน และยังไปทำลายระบบประสาทอีกด้วย การสังเกตอาการของ ผู้ติดยาสามารถสังเกตได้ดังนี้

1.1 อาการทางร่างกาย

1.1.1 ผู้ป่วยมักจะพอมลง น้ำหนักลด โดยเฉพาะรายที่ใช้มากและใช้มาเป็นเวลานาน

1.1.2 การดูแลความสะอาดร่างกายมักจะลดลง

1.1.3 มีการเคลื่อนไหวเพิ่มมากขึ้น เช่น แขนขา ใบหน้า บางรายชอบกัดกราม บางรายไม่อยู่นิ่งเดินไปเดินมา

1.2 คูเรื่องของจิตใจ และอารมณ์

1.2.1 เวลาไม่ได้รับยา มักจะมีความซึมเศร้าหรือหงุดหงิดง่าย

1.2.2 อุปนิสัยเปลี่ยนไป เช่น จากเป็นคนเรียบร้อย เชื้อฟังกลายเป็นคนก้าวร้าว คุตัน หงุดหงิด โมโหง่าย

2. คูเรื่องการหลับการตื่น

2.1 มักจะคิดมาก และมักชอบฟังเพลงเสียงดังแล้วตื่นสายมาก เห็นได้ชัดในวันสุดสัปดาห์ (มักจะมั่วสุ่มใช้ยาในเย็นวันศุกร์)

2.2 มักจะหลับในห้องเรียน หรือ่วงนอน ขาดสมาธิ

3. ผลการเรียน

3.1 ผลการเรียนโดยรวมมักจะลดลงเพราะขาดสมาธิ และความจำมักจะมีประสิทธิภาพลดลง

3.2 ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนลดลง ขาดเรียนบ่อยและมักมาสาย

4. การคบเพื่อน

4.1 คบเพื่อนที่ใช้จ่ายด้วยกันซึ่งมักจะเป็นกลุ่มเพื่อนที่ไม่ค่อยสนใจเรียน

4.2 เมื่อผู้ป่วยรับโทรศัพท์ มักจะระมัดระวังในการพูดเหมือนมีความลับ หรือเมื่อมีโทรศัพท์เข้ามา ถ้าคนอื่นรับสายมักจะเงียบไป ไม่ยอมพูดหรือสั่งข้อความไว้

4.3 การคบเพื่อนมักจะมีลักษณะพากันเที่ยวกลางคืนและกลับดึก มีการใช้เหล้าบุหรี่ด้วย

4.4 บางรายอาจจะมีเงินทองใช้จ่ายมากกว่าปกติ โดยไม่มีแหล่งที่มาของเงินชัดเจน อาจเป็นไปได้ผู้ป่วยอาจจะเริ่มกลายเป็นผู้ค้ารายย่อย

1. อุปกรณ์การเสพ

มักจะมีกระดาษฟรอยด์ที่พับเป็นกรวยหรือกระถง พร้อมเทียนหรือไฟแช็คสำหรับเผายา และหลอดดูด ซึ่งอาจจะพบในห้องน้ำหรือกระเป๋านอกจากนั้นการเข้าใจธรรมชาติของผู้เสพติดยาหรือผู้ติดยา การมีความสัมพันธ์ที่ดีมีความเอื้อเฟื้ออาทร ของผู้ที่ป่วยเคาแฟค หรือคนที่รักเรา จะเป็นเหตุให้เขายอมรับความจริง โดยไม่ต้องกลัวว่าจะถูกตำหนิอย่างรุนแรง และควรนำความจริงและข้อผิดพลาดนั้น มาวิเคราะห์แล้วหาวิธีการช่วยเหลือ จะเป็นการป้องกันการกลับไปติดยาซ้ำ (Relapse prevention) เพราะผู้ติดยามีโอกาสผิดพลาดอีก แม้จะเลิกได้เป็นเวลานานแล้วก็ตาม ผู้ปกครองควรสังเกตอาการ และเข้าใจธรรมชาติของผู้เสพติดยา มากกว่าเป็นการจับผิด ซึ่งการมีความสัมพันธ์ที่ดีมีความเอื้อเฟื้ออาทร จะทำให้เขายอมรับความจริง โดยไม่ต้องเกรงกลัวว่าจะถูกตำหนิอย่างรุนแรง และนำข้อผิดพลาดเหล่านั้นมาวิเคราะห์หาวิธีการช่วยเหลือ ซึ่งจะเป็นการป้องกันการกลับไปติดยาซ้ำ อย่างไรก็ตามหากผู้ปกครองไม่แน่ใจ อาจจะใช้วิธีการตรวจสอบปัสสาวะก็ได้ แต่ต้องระวังเรื่องของผลบวกปลอม ซึ่งเกิดจากการผิดพลาดของการใช้ยาแก้หวัดบางตัว อาจทำให้เข้าใจผิดกันได้

สำหรับการสังเกตการติดยาเสพติดยาของแต่ละประเภท

1. การสังเกตอาการของผู้เสพหรือติดยาฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอีน

ผู้ที่เสพยาเสพติดยา ประเภทนี้ จะมีลักษณะที่สังเกตได้ชัด คือ ร่างกายชิวชืดพอมเหลือง นัยน์ตาเหลืองซีด ม่านตาหรี่ไม่กล้าสู้แสง (จึงสวมแว่นกันแดด) ริมฝีปากเขียวคล้ำ ง่วงเหงาหาวนอนตลอดเวลา และส่วนใหญ่จะมีอาการเฉยเมย ต่อสิ่งแวดลอม และสภาพการณ์ของตัวเองหลายคนกลายเป็นคนฟุ้งซ่าน เกียจคร้าน หรือไม่อารมณ์เปลี่ยนแปลง ถ้าสังเกตตามร่างกายอาจพบร่องรอยบางอย่าง เช่น จมูกแดง มีผงติดตามจมูก (ถ้าสูดเฮโรอีนผง) มีรอยเข็มค้ำในท้องแขน (ถ้าฉีดเฮโรอีนเข้าเส้น) มักจะใส่เสื้อแขนยาว เพื่อปกปิดร่องรอยการฉีด ยาบริเวณแขน หรือหลังมือทั้งสองข้าง และ หลังจากใช้เฮโรอีนแล้ว จะมีอารมณ์ดีเยี่ยมง่าย ครั้นเครง ปากหวาน ถ้าใช้มากอาจนั่งสับปะหงก นอกจากนี้ยังมีอุปกรณ์การเสพ เช่น กิ่งฝิ่น ก้อนฝิ่นดำ ผงสีขาวในถุงในแคปซูล ช้อนคิบ กระบอกลและเข็มฉีดยา ฯลฯ ซุกซ่อนอยู่ตามที่ปกปิดมิดชิด

2. การสังเกตอาการของผู้เสพหรือติดยาหลอนประสาท

ผู้เสพติดยาจะนอนหรือนั่งสลิ้มสลิ้อ บางรายมีอาการเปลี่ยนแปลงทางด้านสายตา การรับรู้และการสัมผัส ตาทำให้กลายเป็นคนขี้ตระหนกตกใจ หวาดกลัว นอกจากนี้ยังมีน้ำลายออกมาก ฝ่ามือมีเหงื่อออก อารมณ์และนิสัยเปลี่ยนแปลงจากเดิมจนเห็นได้ชัด

3. การสังเกตอาการของผู้เสพหรือติด

ผู้เสพติดมักมีความคิดเลือนลอย สับสน อ่อนไหวจากควบคุมตัวเองไม่ได้ บางครั้งแสดงอาการแปลกๆ เพราะการรับรู้ภาพผิดปกติ บางรายที่เสพมากๆ อาจมีอาการตื่นเต้น กระสับกระส่ายตลอดเวลา กล้ามเนื้อลึบ มือเท้าเย็น และหายใจขัดบ่อยๆ ในส่วนที่ตัวอาจพบว่าผู้เสพชุกชอนบ้องกัญชา หรือชุกชอนบุหรี่ ที่มีมวนบุหรี่ปูทรงผิดแปลกจากปกติ เช่น มวนหนาขึ้น กระจายมีสีน้ำตาลเกือบขาว กระจายมวนยับ (ไม่เรียบ) ปลายมวนบุหรี่ปูทั้งสองข้างจะถูกพับไว้ ใส ในมวนบุหรี่ปู จะมีสีเขียวกว่าปกติ เป็นต้น ในกรณี ที่เห็นผู้สูบบุหรี่ที่ซัดใส่กัญชา จะได้กลิ่นเหม็นเหมือนหญ้าหรือเชือกไหม้ไฟ

4. การสังเกตอาการของผู้เสพหรือติดสารระเหย

ผู้เสพติดจะมีกลิ่นสารระเหยทางลมหายใจ และตามเสื้อผ้า มักง่วงเหงาหาวนอน ขาดสติสัมปชัญญะ มีอาการเหมือนคนเมาเหล้า พูดจาอ้อแอ้ เดินโซเซ น้ำมูกไหล มักมีแผลในปาก ในที่ส่วนตัว อาจพบภาชนะ หรือวัสดุใส่สารระเหยชุกชอนไว้ หากพบขณะ กังเสพอาจเห็นที่นิ้วมือ มีผ้าสาลีซึ่งชุบสารระเหยพันอยู่และผู้เสพยกนิ้วนั้นขึ้นสูดดมอยู่ตลอดเวลา หรืออาจพบว่า กำลังดมถุงพลาสติกที่ใส่สารระเหย (<http://www.oncb.go.th>)

1.5 ความเกี่ยวข้องกับระหว่างยาเสพติดและโรคเอดส์

โรคเอดส์ หมายถึง โรคที่เกิดจากไวรัสชนิดหนึ่งที่เรียกว่า ไวรัสเอดส์ หรือมีชื่อภาษาอังกฤษว่า HIV (เอช-ไอ-วี) ซึ่งย่อมาจาก Human immunodeficiency Virus เมื่อไวรัสเอดส์เข้าสู่ร่างกายจะเข้าไปภายในเซลล์บางชนิด ของร่างกาย จะมีการฟักตัวระยะหนึ่งซึ่งอาจนานเป็นปี หรือนานกว่า 10 ปี โดยไม่มีอาการผิดปกติใดๆ ต่อมาไวรัสจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นและแพร่กระจายไปทั่วร่างกาย จนสามารถทำลายภูมิคุ้มกันของร่างกายให้เสื่อมหรือเสียไปเรื่อยๆ ผู้ป่วยจึงมักมีการติดเชื้อโรคต่างๆ ได้ง่าย ในที่สุดร่างกายก็ไม่สามารถทนทานได้ และจะเสียชีวิตในที่สุด

AIDS มาจากคำเต็มว่า Acquired immune Deficiency Syndrome

A = Acquired หมายถึง เกิดขึ้นภายหลัง ไม่ได้เป็นมาแต่กำเนิด

I = Immune หมายถึง ระบบภูมิคุ้มกันหรือระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย

D = Deficiency หมายถึง ความบกพร่อง การขาดไปหรือเสื่อม

S = Syndrome หมายถึง กลุ่มอาการหรือโรคที่มีอาการหลายๆอย่าง

เอดส์ (AIDS) จึงหมายถึงกลุ่มอาการของภูมิคุ้มกันบกพร่องที่เกิดขึ้นภายหลัง เชื้อเอดส์จึงมีลักษณะพิเศษ คือ เป็นไวรัสกลุ่ม Retrovirus เป็นไวรัสที่เพิ่งค้นพบได้ไม่นานเมื่อเทียบกับไวรัสอื่นๆ เชื้อไวรัสชนิดนี้มีคุณสมบัติพิเศษแตกต่างจากเชื้อไวรัสอื่นๆ ดังนี้คือ

1. มันสามารถหลบเลี่ยงจากการถูกทำลายจากภูมิคุ้มกันของร่างกายคนปกติได้ ด้วยการเข้าหลบอยู่ในเซลล์เม็ดเลือดขาวชนิด T-Lymphocytes ทำให้ Antibodies ที่ถูกสร้างขึ้นไม่สามารถทำอันตรายต่อเชื้อเอดส์ที่บุกรุกเข้ามาในร่างกายได้
2. สามารถนำเอาส่วนของ gene ของตัวมันเข้าไปแฝงเป็นส่วนหนึ่งของ gene ของเม็ดเลือดขาวของคนเรา แล้วอาศัย enzyme พิเศษที่ไม่มีในไวรัสชนิดอื่นที่เรียกว่า Reverse Transcriptase enzyme เป็นตัวกระตุ้นเซลล์เม็ดเลือดขาวให้มีการสร้าง gene โดยที่ตัวมันไม่ต้องแบ่งตัวเอง ทำให้มีการเพิ่มจำนวน gene ของไวรัสได้อย่างรวดเร็วจนสามารถทำลายเม็ดเลือดขาวที่มันอาศัยอยู่นั้นได้
3. สามารถกระตุ้นให้เซลล์บางชนิดของร่างกายมีการแบ่งตัวอย่างรวดเร็วจนเกิดเป็นมะเร็งชนิดต่างๆ ได้ เช่น กระตุ้นให้เซลล์เยื่อหลอดเลือดแบ่งตัวมากจนเกิดเป็นมะเร็งที่เรียกว่า Kaposi's Sarcoma หรือสามารถกระตุ้นให้เซลล์ต่อมน้ำเหลืองแบ่งตัว จนเกิดเป็นมะเร็งต่อมน้ำเหลือง ที่เรียกว่า Lymphoma ได้ เป็นต้น

เชื้อเอดส์มีชื่อว่า HIV มาจากคำเต็มว่า Human Immunodeficiency Virus

H = Human หมายถึง คน หรือ มนุษย์

I = Immunodeficiency หมายถึง ภูมิคุ้มกันโรคบกพร่องหรือเสียไป

V = Virus หมายถึง เชื้อโรคที่มีขนาดเล็กมากจนเราไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า แต่ทำให้เกิดโรคร้ายแรงต่างๆ ได้ ถ้าเข้าไปในร่างกาย HIV จึงหมายถึง เชื้อไวรัสชนิดหนึ่งซึ่งมีขนาดเล็กมาก และถ้าเข้าไปในร่างกายก็จะทำให้ภูมิคุ้มกันโรคของเราเสียไป และร่างกายก็จะไม่สามารถต้านทานโรคต่างๆ ได้ จึงล้มป่วยด้วยโรคนั้นๆ

1.6 การติดต่อและไม่ติดต่อ

การติดเชื้เอดส์โดยหลักใหญ่ๆ มีเพียง 2 ทาง นั้นคือ

1. ทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งอาจเป็นการรักร่วมเพศหรือรักร่างต่างเพศ
2. ทางเลือด เช่น การใช้เข็มฉีดยา กระบอกฉีดยาที่ไม่สะอาดร่วมกัน การมีบาดแผลแล้วไปสัมผัสกับเลือดหรือน้ำเหลืองของคนไข้ที่มีเชื้อเอดส์อยู่ เช่น การใช้ของมีคม มีดโกน เข็มสักผิวหนัง เข็มเจาะหูร่วมกัน เป็นต้น และมารดาที่มีเชื้อเอดส์ก็สามารถถ่ายทอดเชื้อเอดส์ไปสู่ทารกในครรภ์ได้

นอกจากจะติดต่อทางเพศสัมพันธ์และทางเลือดแล้ว ยังสามารถติดต่อทางอื่นได้อีก แต่ต้องมีปัจจัยทางอื่นประกอบด้วย เช่น

1. ร้านเสริมสวยและการศัลยกรรมตกแต่งซึ่งกระทำโดยที่มิได้ทำความสะอาดเครื่องมือก่อนนำไปใช้ ต่อ เช่น มีดโกน กรรไกรตัดเล็บ การเจาะหู การสักยันต์ การเสริมจมูก ฯลฯ
2. การผ่าตัดเปลี่ยนเนื้อเยื่อและอวัยวะ เช่น การผ่าตัดเปลี่ยนไต ปลุกถ่ายไขกระดูก ฯลฯ โดยมีได้ตรวจหาเชื้อเอดส์เสียก่อน
3. การผสมเทียมที่ใช้อสุจิจากผู้มาบริจาค โดยมีได้ตรวจหาเชื้อเอดส์เสียก่อน
4. การชกต่อยแล้วมีเลือดออก โดยที่เลือดของผู้มีเชื้อเอดส์ไปถูกกับบาดแผล หรือเยื่อ ุมนัยน์ตาของฝ่ายตรงข้าม
5. การเลี้ยงนมบุตรด้วยน้ำนมของผู้อื่น หรือมารดาที่มีเชื้อเอดส์ วิธีต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ความจริงแล้วก็คือติดต่อโดยการสัมผัสกับน้ำอสุจิ เลือด น้ำเหลือง และน้ำนมของผู้ติดเชื้อเอดส์ โดยตรงนั่นเอง และจะต้องมีบาดแผล และปริมาณเลือด หรือน้ำเหลืองที่เข้าในร่างกายมากพอสมควร จึงมีโอกาสติดได้

เชื้อเอดส์เมื่อเข้าสู่ร่างกายคนจะมีชีวิตอยู่ตลอดไปจนผู้นั้นเสียชีวิต แต่เมื่อเชื้อเอดส์ออกมา นอกในร่างกายถึงแม้จะไม่ถูกกำจัดด้วยยาฆ่าเชื้อใด ๆ ก็ไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้นาน โดยเชื้อเอดส์จะค่อยๆ ตายไปจนหมดในไม่กี่ชั่วโมง หรือเป็นวันขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมภายนอก หากถูกกับความร้อน ความแห้ง ความเป็นกรด เป็นด่าง แสงแดด เชื้อก็จะตายเร็วขึ้น แต่ถ้าอยู่ในอุณหภูมิและความชื้นพอเหมาะเช่น อยู่ในห้องแอร์ เปิดติดต่อกันตลอดเวลา เชื้อก็อาจจะอยู่ได้เป็นวัน แต่ต้องอยู่ในสภาพที่ยังเป็นของเหลว เช่น อยู่ในเลือดหรือน้ำอสุจิ แต่ถ้าแห้งแล้วเชื้อก็จะตายไป ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการติดเชื้อเอดส์ได้แก่

1. ปริมาณไวรัส (Virus titre) ขึ้นอยู่กับสิ่งที่สัมผัสว่ามีปริมาณไวรัสมากหรือน้อย ปริมาณไวรัสจะมีมากที่สุดในเลือดรองลงมาได้แก่ น้ำอสุจิ น้ำจากช่องคลอด ส่วนในน้ำลาย น้ำตา น้ำนมและปัสสาวะ จะมีปริมาณน้อยมาก ดังนั้นถ้าไปสัมผัสเลือด น้ำอสุจิ และน้ำจากช่องคลอด จะมีโอกาสติดเชื้อมากกว่าไปสัมผัสกับของเหลวอื่นๆ
2. การมีบาดแผล(Trauma)บริเวณที่มีแผลหรือรอยแตก หรือเยื่อในปากในตา เยื่อในช่องคลอด อาจมีแผลที่มองไม่เห็น ต้องระวังอย่าให้เชื้อเอดส์เข้าตา ปาก หรือสัมผัสช่องคลอด
3. การติดเชื้ออื่นๆ(Secondary infection) ได้แก่ การเป็นกามโรคชนิดที่เป็นแผล จะทำให้เชื้อเอดส์เข้าสู่ร่างกายได้ง่าย ทำให้มีโอกาสติดได้มากขึ้น

4. พื้นผิวที่สัมผัสกับเชื้อ(Epithelial receptors) หมายถึงว่าเซลล์ที่ไปสัมผัสกับเชื้อจะต้องมีพื้นผิว(receptors)ที่สามารถรับเชื้อเข้าสู่เซลล์นั้นได้ เช่น เซลล์เม็ดเลือดขาวซึ่งมีพื้นผิวมากก็จะมีโอกาสติดมาก

5. ความบ่อยหรือถี่ของการสัมผัส(Intensity of exposure) เช่น การมีเพศสัมพันธ์หรือใช้เข็มฉีดยาร่วมกันกับผู้ติดเชื้อเอดส์

6. ระยะที่เข้าไปสัมผัสเชื้อ(Phase of infection) หมายถึงระยะเวลาที่ไปสัมผัสกับผู้ติดเชื้อเอดส์ ขณะที่ร่างกายเจ็บป่วยอ่อนแอจากโรคร้ายไข้เจ็บอื่นๆ เช่น เป็นไข้หวัดอยู่จะมีโอกาสติดเชื้อได้ง่ายกว่าผู้ที่สุขภาพร่างกายแข็งแรง

ทุกคนย่อมมีความเป็นไปได้ที่จะติดเชื้อเอดส์หากไม่รู้จักระวังป้องกัน แต่บางคนมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อมากกว่าผู้อื่น คนเหล่านี้ได้แก่

1. ผู้ที่มีคู่นอนหลายคน เพราะไม่สามารถทราบได้ว่าคู่นอนคนใดมีเชื้อเอดส์หรือไม่
2. ผู้ที่ติดเชื้อกามโรค และยังมีเพศสัมพันธ์บ่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับคู่นอนหลายคน ทำให้เชื้อเอดส์เข้าทางบาดแผลจากกามโรคได้ง่ายกว่าปกติ
3. ผู้ที่ใช้เข็มฉีดยา กระบอกฉีดยาที่ไม่สะอาดร่วมกับผู้อื่น จะติดเชื้อได้ถ้าเข็มหรือกระบอกฉีดยาเปื้อนเชื้อเอดส์มาก่อน

การมีเพศสัมพันธ์กับผู้ติดเชื้อเอดส์ด้วยการใช้มือ และสัมผัสน้ำคัตหลังของผู้ติดเชื้อนั้นถ้ามือไม่มีบาดแผลอยู่ก็จะไม่มีอันตรายใดๆ แต่ถ้ามือมีบาดแผลแล้วไปสัมผัสกับน้ำคัตหลัง เช่น น้ำอสุจิ น้ำในช่องคลอด หรือเลือดของผู้ติดเชื้อเอดส์ก็มีโอกาสติดได้

นอกจากการติดต่อทางเพศสัมพันธ์และทางเลือดแล้วโรคเอดส์ไม่ติดต่อโดยทางอื่นๆ เช่น การใช้โทรศัพท์ร่วมกัน การใช้ห้องน้ำร่วมกัน การใช้สระว่ายน้ำเดียวกัน การสัมผัสกันตามปกติ และ ไม่แพร่เชื้อโดยยุงหรือสัตว์เลื้อยอื่นๆ

การร่วมเพศทางทวารหนักจะมีโอกาสของการติดเชื้อจากการร่วมเพศทางทวารหนักและช่องคลอดนั้นปัจจุบันพบว่าการร่วมเพศทั้งสองอย่างมีโอกาสติดเชื้อเอดส์ได้พอๆกัน

เพราะฉะนั้นถ้าหากจะมีกิจกรรมทางเพศควรใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง ไม่จำกัดชายหรือหญิงก็ตาม การที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง นั้นไม่ได้เป็นหลักประกันได้ว่าจะไม่ติดเชื้อเอดส์ ฉะนั้น เราควรระวังป้องกันตนเองไว้ก่อน โดยการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ และช่วยเผยแพร่ความรู้ให้คนรอบข้างรู้วิธีหลีกเลี่ยงการติดเชื้อเอดส์ด้วย

นอกจากพฤติกรรมส่วนตัวแล้ว อัตราเสี่ยง จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสังคมถ้าเป็นบุคคลที่อยู่ในสังคมที่มีโรคชุกชุม เช่น ในสหรัฐอเมริกา บราซิล ยูกันดา ฝรั่งเศส เป็นต้น บุคคลที่อยู่

ในสังคมนั้นก็จะมีอัตราการเสี่ยงต่อการติดเชื้อมากกว่าสังคมที่มีผู้ติดเชื้อเอดส์น้อย

(www.thaigoodview.com)

2. การอยู่ร่วมกันในสังคม

สังคมเป็นที่รวมของกลุ่มชนต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นพืชหรือสัตว์ โดยเฉพาะมนุษย์มีผู้กล่าวว่า ไม่มีสิ่งมีชีวิตใดที่อยู่ได้โดยลำพัง ทุกชีวิตจำเป็นต้องพึ่งพิงสิ่งมีชีวิตอื่น จึงต้องอยู่ร่วมกันในกลุ่มของสิ่งมีชีวิตชนิดนั้น ๆ เพื่อเกื้อกูลปกป้องซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เป็นเพราะเงื่อนไขในการเจริญเติบโตของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ต้องได้รับการดูแลจากสิ่งมีชีวิตที่มีอายุมากกว่า ซึ่งสิ่งมีชีวิตแต่ละชนิดจะมีระยะเวลาในการเป็นตัวอ่อนแตกต่างกันออกไปตามชนิด ดังเช่นจะเห็นได้ว่า หากปลูกต้นไม้เพียงต้นเดียวในบริเวณที่ใหญ่มาก ๆ ต้นไม้นั้นนั้นต้องได้รับการดูแลอย่างมากจึงจะมีชีวิตรอด ซึ่งอาจจะไม่รอดก็ได้ แต่หากเป็นในป่าซึ่งมีต้นไม้ใหญ่ขึ้นปกคลุมอยู่แล้ว มนุษย์แทบจะไม่จำเป็นต้องเข้าไปดูแลต้นไม้ ต้นนั้นก็สามรถมีชีวิตรอดจนเจริญเติบโตได้ด้วยสมดุลตามธรรมชาติ

มนุษย์เองก็เช่นกัน ไม่แตกต่างไปจากสิ่งมีชีวิตอื่น มักจะเข้าร่วมกลุ่มกับมนุษย์ด้วยกัน มิฉะนั้นจะกลายเป็นคนไม่สมบูรณ์ ดังเช่นมีเรื่องจริงที่เล่าต่อกันมาหลายสิบปี ได้แก่เรื่องของกมลากับแอนนา ซึ่งมีได้อยู่กับสังคมมนุษย์ทำให้ไม่มีลักษณะของมนุษย์โดยทั่วไป และประกอบกับมนุษย์นั้นมีระยะเวลาเป็นทารกค่อนข้างยาวนาน กว่าจะช่วยเหลือตนเองได้ ทำให้ต้องอยู่ใกล้ชิดกับผู้ดูแลตลอดระยะเวลาที่ยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้

2.1 ความหมายของสังคม

สังคม ได้แก่ คนที่ไม่จำกัดเพศ และวัย จำนวนหนึ่งมาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มคนซึ่งมีการติดต่อทางบรรพบุรุษต่อความเป็นกลุ่มไปเรื่อย ๆ (Self-perpetuating group) มีสถาบันและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ (อ้างใน อุไรวรรณ ธนสถิตย์ 2530 หน้า 9)

กล่าวโดยสรุป สังคมหมายถึงคนหรือที่เรียกว่าประชากร มาอยู่รวมกันในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ซึ่งกำหนดอาณาเขตแน่นอน อยู่ภายใต้การปกครองอันเดียวกัน มีวิถีชีวิตค่อนข้างคล้ายคลึงกัน ประชากรมีทุกเพศ ทุกวัย ไม่จำกัดศาสนา ส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาเดียวกัน มีความสนใจร่วมกัน มีความสัมพันธ์กัน และมีสถาบันและวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีร่วมกัน

2.2 ขอบเขตของสังคมไทย

มีผู้กำหนดขอบเขตของสังคมไทยไว้หลายลักษณะ นักวิชาการบางท่านกำหนดขอบเขตไว้กว้างขวาง คือ สังคมไทยมีขอบเขตรอบคลุมคนไทยทุกคนที่อยู่ในเขตประเทศไทย

และเป็นพลเมืองไทย หรือสังคมไทย คือคนที่มีวัฒนธรรมไทย นักวิชาการบางท่านอาจกำหนดลงไปอย่างชัดเจนว่าต้องอยู่ภายใต้การปกครองแบบเดียวกันในปัจจุบันขอบเขตของสังคมไทยสามารถกำหนดได้ค่อนข้างชัดเจน โดยเฉพาะดินแดนซึ่งเป็นการกำหนดขอบเขตที่อยู่ทีเรียกว่าประเทศ ซึ่งคนในประเทศใดประเทศหนึ่งอาจไม่ใช่คนที่มีเชื้อชาติของประเทศนั้น เช่น คนไทยที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา หรือภายในประเทศนั้นก็อาจมีหลายเชื้อชาติอยู่รวมกันก็เป็นได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ คนไทยหรือสังคมไทยจึงมีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมทุกคนที่เรียกและยอมรับกับตนเอง และผู้อื่นว่าตนนั้นเป็นคนไทย

2.3 ความหมายของวิวัฒนาการสังคมไทย

การวิวัฒนาการของสังคมไทย มีความเป็นมาค่อนข้างยาวนาน และมีผู้สนใจศึกษาความเป็นมาของสังคมไทยหลายรูปแบบ ซึ่งในที่นี้จะพิจารณาการวิวัฒนาการของสังคมไทยในแง่ของการเปลี่ยนแปลงในระบบความสัมพันธ์ของคนไทย ความสัมพันธ์ของคนนั้นมีหลายลักษณะ เริ่มตั้งแต่ความสัมพันธ์ที่แคบที่สุด ใกล้ชิดมากที่สุด ได้แก่ ครอบครัวและเครือญาติ ซึ่งเกิดจากการผูกพันทางสายโลหิต และการสร้างครอบครัวสามี-ภรรยา และความสัมพันธ์จะขยายวงกว้างออกไปเรื่อย ๆ เช่น ความสัมพันธ์ในการอาชีพ ความสัมพันธ์ตามความจำเป็นความสัมพันธ์ตามความสนใจ ส่วนความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการอธิบายวิวัฒนาการทางสังคมไทย ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีความสำคัญต่อชีวิต และสังคมไทย จะอธิบายต่อไปนี้

วิวัฒนาการทางสังคมไทยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบความสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ระบบความสัมพันธ์ทางด้านการบริหารการปกครอง

คนไทยมักจะมีความรู้ในการบริหารการปกครอง โดยเริ่มตั้งแต่สมัยพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พ.ศ. 1763 ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เรื่อยมาจนกระทั่ง พ.ศ. 2475 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงในระบบความสัมพันธ์ด้วยจากสมบูรณาญาสิทธิราช ประชาชนอยู่ใต้อำนาจและคำสั่ง เปลี่ยนมาเป็นประชาชนทุกคนอยู่ใต้กฎหมาย แม้แต่พระมหากษัตริย์ก็มีได้ละเว้น

2. ระบบความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจ

คนไทยอยู่ในสังคมที่สามารถเรียกตนเองได้ว่าเป็นสังคมเกษตรกรรม การเกษตรกรรมของคนไทยเป็นแบบเลี้ยงตัวเอง มีสินค้าออกเป็นสินค้าเกษตรซึ่งเป็นสินค้าหลัก แต่เมื่อระบบเศรษฐกิจของตะวันตกเข้ามาครอบคลุม ประเทศไทยจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจ การผลิตเปลี่ยนแปลงไป วิถีชีวิตก็เปลี่ยนแปลงด้วย

3. ระบบความสัมพันธ์ทางด้านวัฒนธรรมของประชากรหลายกลุ่มหลายชาติพันธุ์
 สังกมไทยแม้จะไม่ใช่สังคมใหญ่มากมายแต่ผู้คนที่อยู่ในสังคมต่างก็มีวิถีชีวิต
 ของตน แม้ว่าส่วนใหญ่แล้วประชากรจะมีลักษณะทางชาติพันธุ์เดียวกัน แต่ก็มีได้เป็นชนนึ่งทั้ง
 ประเทศบางส่วนของสังคมผู้คนมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรม เครื่องแต่งกาย ,ภาษา ,อาหาร ,
 ขนบธรรมเนียมประเพณีผิดแผกออกไปจากส่วนอื่น ๆ ของสังคม เช่น คนทางเหนือ คนทางใต้
 นอกจากนี้ยังมีกลุ่มชนที่พลัดข้ามแดนเข้ามาอยู่ตามชายแดน ชนกลุ่มนี้นอกจากจะแตกต่างทั้ง
 วัฒนธรรมแล้วยังแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ด้วย ซึ่งในบางกลุ่มเกิดการผสมกลมกลืนทาง
 วัฒนธรรมเข้ากับชนกลุ่มใหญ่ ดังนั้นระบบความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม จึงอาจเปลี่ยนแปลงไป
 จากเดิมบ้าง อีกทั้งโลกปัจจุบันมีการติดต่อกับโลกภายนอก ทำให้เกิดการแพร่กระจายทาง
 วัฒนธรรมได้ง่ายขึ้นด้วย

2.4 ความหมายของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมมีความหมายในหลายลักษณะ ได้รับการเผยแพร่และนิยมใช้คำนี้ใน
 ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ผู้ที่ใช้คำว่า วัฒนธรรม เป็นท่านแรกคือ เซอร์ เอ็ดเวิร์ด บี ไทเลอร์ (Sir
 Edward B. Tylor) นักมานุษยวิทยาชาวอังกฤษ ให้คำนิยามไว้ว่า วัฒนธรรม คือ ผลรวมของระบบ
 ความรู้ ความเชื่อ คติประเพณี กฎหมาย ประเพณี จริยธรรม รวมถึงความสามารถและอุปนิสัยต่าง ๆ ซึ่ง
 เป็นผลมาจากการเป็นสมาชิกของสังคม โดยรากศัพท์แล้ว วัฒนธรรม ในภาษาอังกฤษ มีรากศัพท์มา
 จากภาษาละตินว่า “Cultura” หมายถึง “การเพาะปลูก” ซึ่งแสดงถึงความเจริญงอกงาม จึงใช้คำนี้
 ตลอดมาในลักษณะของความเจริญ ซึ่งเรามักจะพูดกันโดยทั่วไปว่า สังคมที่มีวัฒนธรรมคือสังคมที่
 เจริญ สังคมที่มีวัฒนธรรมคือสังคมที่เจริญ สังคมที่มีวัฒนธรรมมาช้านาน คือ สังคมที่เจริญรุ่งเรือง
 ในอดีตเป็นต้น

ในประเทศไทย พระยาอนุมานราชชน เป็นผู้บัญญัติศัพท์คำว่า “วัฒนธรรม” ขึ้นใช้
 ซึ่งให้ความหมายในทำนองเดียวกับภาษาอังกฤษ อันแปลว่า ความเจริญ จึงใช้คำว่า “วัฒนธรรม” ผสม
 กับคำว่า “ธรรมะ” วัฒนธรรม แปลว่า ความรุ่งเรือง ความเจริญ ธรรมะ แปลว่า การกระทำ ดังนั้น
 วัฒนธรรม จึงหมายถึง การกระทำอันนำมาซึ่งความเจริญ มนุษย์เป็นผู้สร้างเปลี่ยนแปลงหรือ
 ปรับปรุง การกระทำหรือพฤติกรรมเพื่อความเจริญงอกงามในชีวิตของมนุษย์ในส่วนรวม ซึ่งมีการ
 ถ่ายทอดและเลียนแบบกันได้ ซึ่งคล้ายกับในพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485 ที่ได้ ให้
 ความหมายว่า วัฒนธรรม หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบ
 เรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน

สรุป วัฒนธรรม คือ วิถีชีวิตของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งรวมตั้งแต่เรื่องที่เป็น
 นามธรรม เช่น ศาสนา ความเชื่อ อันเป็นรากฐานของความคิดในเรื่องต่าง ๆ ไปจนถึงเรื่องที่เป็น

รูปธรรม ตั้งแต่เรื่องการเงินการอยู่ การแต่งกายศิลปะต่าง ๆ ซึ่งสามารถถ่ายเทระหว่างสังคมและถ่ายทอดระหว่างรุ่นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยอาศัยระยะเวลาในการปรับตัวและประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อม ณ ขณะนั้น นอกจากนี้แล้ว วัฒนธรรมยังหมายรวมถึง การรับเอาวัฒนธรรมบางลักษณะของอีกสังคมหนึ่งมาใช้ในการประยุกต์ให้เหมาะสมกับสังคมของตนเอง ก่อนจนกระทั่งเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งอาจจะมองเห็นลักษณะไปแล้ว อันเนื่องมาจากการตกผลึกด้วยระยะเวลาอันยาวนาน

3. การประเมินโครงการ

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินและการประเมินโครงการ

3.1.1 ความหมายเกี่ยวกับการวิจัยประเมิน

การประเมิน หมายถึง กระบวนการให้ได้มาซึ่งสารสนเทศเกี่ยวกับความก้าวหน้าของโครงการและความสำเร็จของโครงการอันเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงคุณค่าของโครงการ กล่าวคือ เป็นเครื่องแสดงว่าโครงการได้ดำเนินไปแล้วได้ผลสมตามวัตถุประสงค์ของโครงการมากน้อยเพียงใด ตลอดจนในอนาคตควรจะดำเนินการอย่างไรซึ่งเป็นการพิจารณาคุณค่า โดยใช้ผลงานในอดีตและพิจารณาถึงศักยภาพและทางเลือกในการดำเนินงานในอนาคตต่อไปด้วย (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ , 2545 : 154 – 155)

การประเมินโครงการ หมายถึง กิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ความหมายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความต้องการ การหาแนวทางวิธีการปรับปรุง วิธีการจัดการเกี่ยวกับโครงการและหาผลที่แน่ใจว่าเกิดจากโครงการเพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของโครงการให้ดียิ่งขึ้น (นิศา ชูโต , 2531: 9)

การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานเพื่อให้ได้สารสนเทศที่สามารถใช้ในการพิจารณาการดำเนินงาน ซึ่งจะทำการดำเนินงานเป็นไปได้อย่างทันท่วงที ในทางตรงกันข้ามผลการประเมินจะไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควรหากผลนั้นไม่สามารถใช้ในเวลาที่เหมาะสม (สุวิมล ติรกานันท์ , 2547 : 2-3)

การประเมินการปฏิบัติงาน (Performance Appraisal) หมายถึง การประเมินบุคคลที่มีการจัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบโดยคำนึงถึงการปฏิบัติงานและศักยภาพในการพัฒนา โดยทั่วไปการประเมินจะถูกดำเนินการ โดยผู้บังคับบัญชาโดยตรงของแต่ละบุคคลและการประเมินนี้จะถูกพิจารณาทบทวน โดยผู้บังคับบัญชาของผู้บังคับบัญชาโดยตรงแต่คนอีกครั้งหนึ่ง (มุสดี รุมาคม , 2542 :4) ความหมายของการประเมินโครงการในแนวคิดต่าง ๆ นั้นพอสรุปได้ว่าเป็น

กระบวนการตัดสินใจคุณค่าของโครงการนั้น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศ ซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงการดำเนินงานของโครงการนั้นว่าประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ มากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจต่อไป

3.2 ประโยชน์ของการประเมินโครงการ

บุคคลภายนอกโดยทั่วไป มักจะมองสรุปประโยชน์ของการประเมินโครงการในแง่ประเด็นใหญ่ ๆ ว่า เป็นการบ่งชี้ว่า โครงการดีหรือไม่ดี มีประสิทธิภาพหรือไม่ มีเป็นต้นสำหรับบุคคลที่คุ้นเคยและเกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการนั้น การประเมินโครงการมีประโยชน์และแง่มุมในเชิงรายละเอียดคนนาประการ

แอนเดอร์สัน และบอล (Anderson and Ball 1978 : 3-4) ได้อธิบายบทบาทและประโยชน์ของการประเมินโครงการในด้านวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ไว้ 5 ประการ คือ

1. เพื่อช่วยในการตัดสินใจ ก่อนจะเริ่มจัดทำโครงการ อันได้แก่ กิจกรรมต่างๆ เพื่อค้นหาความต้องการเกี่ยวกับโครงการ ทดสอบเกี่ยวกับแนวความคิด ด้านเทคนิค และแหล่งเงินทุน และความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการ ฯลฯ ซึ่งตรงกับการประเมินที่ เรียกว่า Feasibility Study

2. เพื่อช่วยสำหรับการตัดสินใจว่า ควรจะขยาย ดำเนินการต่อ หรือรับรองยุติโครงการ อันได้แก่ การประเมินแบบ Summative Evaluation

3. เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงโครงการในแง่มุมใดหรือจุดหนึ่งจุดใดในช่วงระยะเวลาที่โครงการกำลังดำเนินอยู่ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ บุคลากร หรือระบบการให้บริการ หรือตรวจสอบเนื้อหาของโครงการนั้น ๆ ฯลฯ ซึ่งได้แก่ การประเมินแบบ Formative Evaluation

4. เพื่อเป็นประจักษ์พยาน และเป็นเครื่องมือช่วยในการหาการสนับสนุนเกี่ยวกับโครงการ ทางด้านสาธารณชน การเมือง การเงิน และด้านวิชาชีพ ฯลฯ และในทางตรงกันข้ามก็อาจจะเป็นเครื่องช่วยทำให้ถูก โจมตีในเรื่องดังกล่าวได้เช่นกัน

5. เพื่อช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจ และความรู้พื้นฐานในขบวนการพัฒนาสังคมใน

ด้านวิทยาการทางด้านวิชา จิตวิทยา และอื่น ๆ นอกเหนือไปจากการให้ความรู้ข้อเท็จจริงและความเข้าใจเฉพาะที่เกี่ยวกับโครงการที่ประเมิน (นิตยา ชูโต , 2531 : 12)

3.3 กระบวนการของการประเมินผล

สมคิด พรหมจู้ (2546) อธิบายว่า ในการประเมินโครงการ ซึ่งถือเป็นการวิจัยรูปแบบหนึ่ง มีกระบวนการดำเนินการประเมิน ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์โครงการที่มุ่งประเมิน
2. หลักการและเหตุผลของการประเมิน
3. กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน
4. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และแนวทางการประเมิน
5. การออกแบบการประเมิน
  - 5.1 กำหนดรูปแบบการประเมิน
  - 5.2 กำหนดประเภทของตัวแปรหรือข้อมูล หรือตัวชี้วัด
  - 5.3 กำหนดแหล่งข้อมูล / ผู้ให้ข้อมูล
  - 5.4 กำหนดเครื่องมือ / วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
  - 5.5 กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล
  - 5.6 กำหนดเกณฑ์การประเมิน
6. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
7. การเก็บรวบรวมข้อมูล
8. การวิเคราะห์ข้อมูล
9. การเขียนรายงานการประเมิน

3.4 รูปแบบการประเมินโครงการ

ในการประเมินมีหลายรูปแบบ แต่ในการวิจัยครั้งนี้ขอเลือกรูปแบบ 2 รูปแบบ ดังนี้

3.4.1 รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model

รูปแบบการประเมินซิปป์ เป็นการนำเสนอโดยสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, D.L.) และคณะซึ่งเป็นสมาชิกในสมาคม Phi Delta Kappa ทั้งนี้สตัฟเฟิลบีมให้ความหมายของการประเมินว่าหมายถึง “กระบวนการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจต่อทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่” คำว่า CIPP นั้นมาจากคำย่อของส่วนประกอบต่างๆ ของโครงการที่จะทำการประเมิน ได้แก่

Context Evaluation : การประเมินสถานะแวดล้อมของโครงการ ซึ่งหมายถึงการประเมินเกี่ยวกับสิ่งที่จะเป็นส่วนสำคัญในการช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ เป็นสิ่งที่อยู่ภายนอกโครงการแต่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการ ได้แก่ความต้องการ

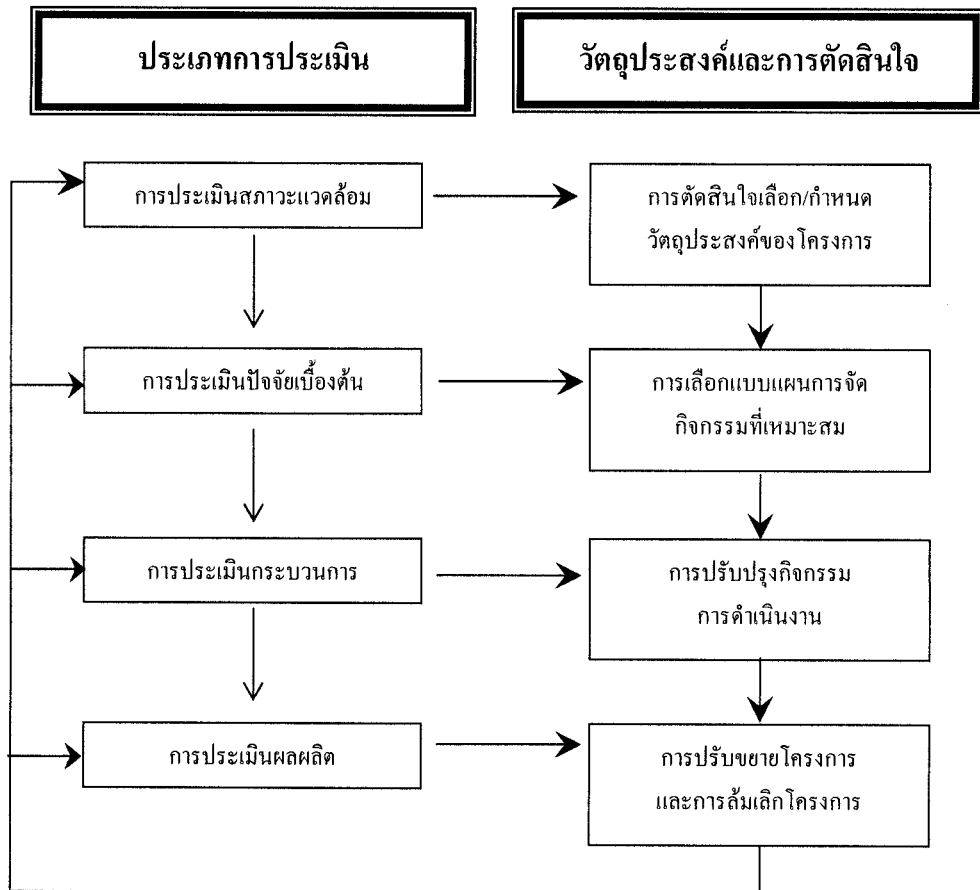
ของชุมชนและกลุ่มเป้าหมายที่จะรับบริการจากโครงการจำนวนประชากร กระแสทิศทางของสังคม และการเมือง สภาพเศรษฐกิจและปัญหาของชุมชนตลอดจนนโยบายของหน่วยงานระดับบนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

Input Evaluation : การประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการ หมายถึง การประเมินทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการนำมาใช้ในการดำเนินโครงการ กำลังคนหรือจำนวนบุคคลที่ต้องใช้งบประมาณและแหล่งเงินทุนสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ อาคารสถานที่ เครื่องมือและครุภัณฑ์ การประเมินปัจจัยนำเข้าจะช่วยในการพิจารณาตัดสินใจว่าโครงการนั้นๆ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติที่จะทำให้วัตถุประสงค์ของโครงการบรรลุหรือไม่และช่วยให้เกิดการวางแผนการจัดกิจกรรมของโครงการได้อย่างเหมาะสม

Process Evaluation : การประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการ เป็นการประเมินเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมของโครงการการนำปัจจัยเข้ามาให้เหมาะสมมากน้อยเพียงไรเป็นไปตามลำดับขั้นตอนหรือไม่ กิจกรรมที่จัดขึ้นจะก่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือมีอุปสรรคใดๆ เกิดขึ้น เพื่อที่จะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้รัดกุมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

Product Evaluation : การประเมินผลผลิตของโครงการ เป็นการประเมินเกี่ยวกับผลที่ได้รับทั้งหมดจากการดำเนินโครงการว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลผลิตจะมีการนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ที่จะเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการ การประเมินในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการตัดสินใจปรับปรุงขยายโครงการนำไปใช้ต่อเนื่องต่อไป และเพื่อล้มเลิกโครงการ

โดยสรุปการประเมินในแต่ละส่วนมีความสัมพันธ์กันกับวัตถุประสงค์ของการประเมินและการตัดสินใจดังภาพที่ 2.2

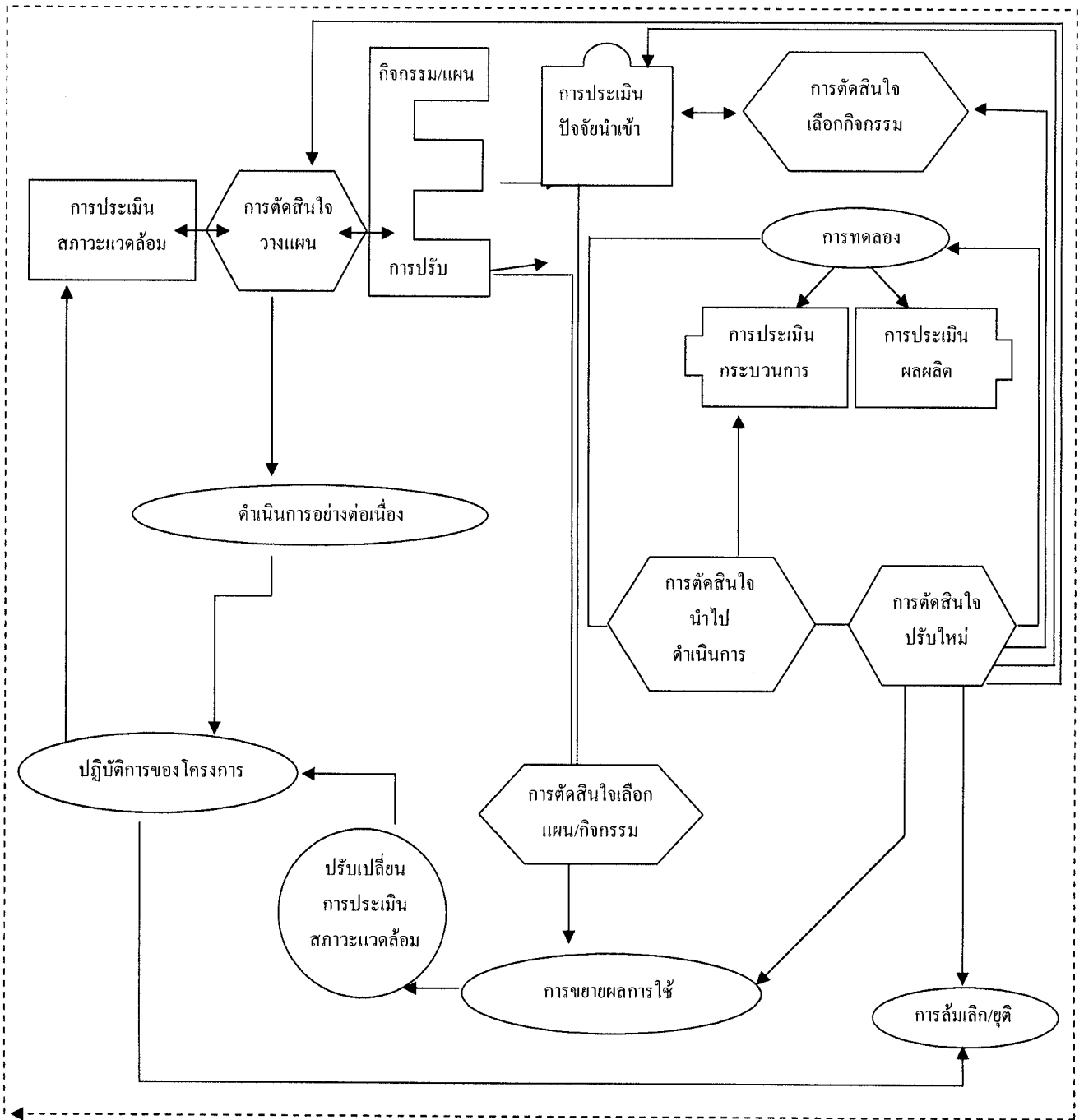

ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทการประเมิน วัตถุประสงค์และการคัดเลือกใจตามรูปแบบการประเมินซีพีพี(สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2525)

อย่างไรก็ตาม รูปแบบการประเมินซีพีพีนี้ภายหลังได้มีนักประเมินผลโครงการปรับประยุกต์นำเอาการประเมินผลกระทบโครงการ (Impact Evaluation) เข้ามาร่วมด้วย จึงกลายเป็นรูปแบบการประเมิน CIPPI

Impact Evaluation : การประเมินผลกระทบของโครงการ หมายถึง การประเมินผลที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากผลผลิตของโครงการ หรือผลผลิตของโครงการก่อให้เกิดผลอื่นๆ ตามมา ซึ่งผลอื่นๆ นี้เรามีได้กำหนดหรือระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของโครงการ ผลกระทบของโครงการอาจเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ

จากแนวคิดการประเมินที่สตีฟเฟิลบีม และ คณะได้นำเสนอไว้นี้ ได้สร้างรูปแบบการประเมิน CIPP ทั้งระบบ เป็นดังแผนภูมิในภาพประกอบ

ภาพที่ 2.2 รูปแบบการประเมิน CIPP

ในภาพที่ 2.2 ประกอบ รูปแบบการประเมินชิปปีนั้นแสดงให้เห็นว่า การประเมินผลโครงการเป็นกระบวนการที่ต้องกระทำกันอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ซึ่งการประเมินในแต่ละ

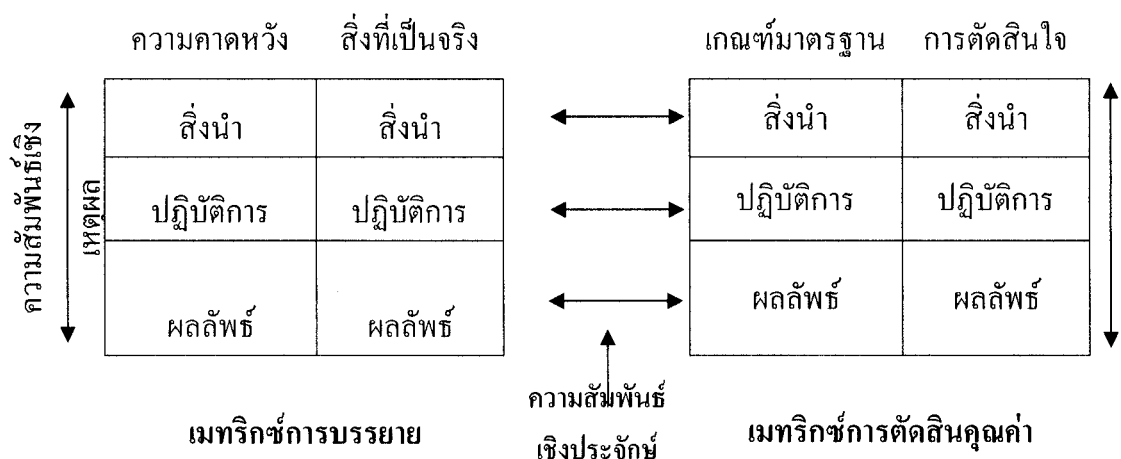
ละส่วนก็มีวัตถุประสงค์การประเมินต่างกันและก่อให้เกิดกิจกรรมสืบเนื่องจากการประเมินต่างกันไปด้วย

3.4.2 รูปแบบการประเมินของสเต็ก

สเต็ก (Stake, R.E.) ให้ความหมายของการประเมินว่า หมายถึง “การบรรยายและตัดสินคุณค่าโปรแกรมการศึกษา” และได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการประเมินไว้ว่า ผู้ประเมินจะต้องทำการบรรยายให้เห็นภาพรวมทั้งหมดของโครงการ ทั้งนี้เป็นภาพที่คาดหวังของโครงการและภาพที่เป็นจริงของโครงการซึ่งภาพรวมในส่วนนี้ สเต็กเรียกว่า ส่วนการบรรยายหรือ เมตริกซ์การบรรยายของโครงการ หลังจากนั้นจึงทำการตัดสินให้คุณค่าของโครงการ โดยนำเสนอทั้งที่เป็นเกณฑ์มาตรฐานหรือเมตริกซ์การตัดสินคุณค่าของโครงการ

ทั้งเมตริกซ์การบรรยายและเมตริกซ์การตัดสินคุณค่าของโครงการจะประกอบด้วยส่วยย่อย 3 ส่วน ด้วยกัน คือ สิ่งนำ (Antecedence) ปฏิบัติการ (Transactions) และ ผลลัพธ์ (Outcomes) ของโครงการ

ในการประเมินผลโครงการนั้นจะพิจารณาทั้งความสอดคล้องสัมพันธ์กันของส่วนต่าง ๆ ทั้งสามส่วนในด้านแนวตั้งของเมตริกซ์ทั้ง 2 ซึ่งเป็นการประเมินที่เรียกว่า “ประเมินความสอดคล้องสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Logical Relations Evaluation)” และการประเมินตามแนวนอนของเมตริกซ์ทั้งสอง ซึ่งเป็นการประเมินที่เรียกว่า ประเมินความสอดคล้องสัมพันธ์ประจักษ์ (Empirical Relations Evaluation) รูปแบบการประเมินโครงการตามแนวคิดของสเต็กแสดงได้ดังภาพประกอบ

ภาพที่ 2.3 รูปแบบการประเมินโครงการของสเต็ก

จากภาพที่ 2.3 ประกอบตามรูปแบบการประเมินโครงการของเด็ก มีสิ่งที่จะต้องอธิบายดังนี้

ในด้านซ้ายมือส่วนที่เป็นเมตริกซ์การบรรยายจะเป็นส่วนของการเขียนบรรยายภาพรวมทั้งหมดของโครงการ ซึ่งประกอบด้วยความคาดหวังและสิ่งที่เป็นจริงของโครงการ

คำว่า “ความคาดหวังของโครงการ (Program Intents)” ก็คือ สิ่งที่จะมีหรือควรจะเป็น เกี่ยวกับส่วนต่าง ๆ ของโครงการ

ในขณะที่ “สิ่งที่เป็นจริงของโครงการ (Program Actual)” ก็คือ สิ่งที่เกิดขึ้นหรือสิ่งที่สังเกตตรวจสอบได้ของส่วนต่าง ๆ ของโครงการ

ในด้านขวามือส่วนที่เป็นเมตริกซ์การตัดสินคุณค่าจะเป็นส่วนที่บอกถึงการตัดสินใจ หรือการตัดสินคุณค่าของโครงการ ซึ่งประกอบด้วย เกณฑ์มาตรฐานในการตัดสินใจ (หรือผลการตัดสินใจ)

เกณฑ์มาตรฐาน (Standard criterion) ก็คือสิ่งที่ใช้สำหรับกำหนดคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (ในที่นี้คือสิ่งที่ใช้กำหนดคุณค่าของโครงการ) ซึ่งโดยทั่ว ๆ ไปจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เกณฑ์มาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute Standard Criterion) และเกณฑ์มาตรฐานสัมพัทธ์ (Relative Standard Criterion)

การตัดสินใจ (Judgement) ก็คือการให้คุณค่า (Value) ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

ทั้งเมตริกซ์การบรรยายและเมตริกซ์การตัดสินคุณค่าของโครงการจะประกอบด้วยส่วนย่อย ๆ ได้แก่

สิ่งนำ (Antecedence) หมายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นหรือมีมาก่อนของโครงการนั้น ๆ แต่ก็ส่งผลกระทบต่อการดำเนินโครงการและผลที่พึงได้รับจากการดำเนินโครงการ

ปฏิบัติการ (Transaction) หมายถึงการจัดกิจกรรมหรือการดำเนินงานต่าง ๆ ของโครงการ

ผลลัพธ์ (Outcomes) หมายถึงผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม หรือการดำเนินงานโครงการ

การประเมินผลโครงการตามรูปแบบของเด็กนี้ เราจะทำการประเมินทั้งในแนวตั้งและแนวนอนทั้งสองของเมตริกซ์ กล่าวคือ ถ้าเราทำการประเมินในแนวตั้งของทั้งสองเมตริกซ์ก็เป็นการพิจารณาความสอดคล้องกันหรือความสมเหตุสมผล (Reasonable) ของส่วนประกอบย่อย ๆ

ตามส่วนของเมตริกซ์นั่นเองว่าเขียนขึ้นสอดคล้องกันหรือไม่ ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นสัมพันธ์ต่อเนื่องกันเพียงไรทำนองนี้เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันหากเราทำการประเมินในแนวนอน

ของทั้ง 2 เมทริกซ์ก็เป็นการพิจารณาความสอดคล้องกันระหว่างส่วนประกอบย่อยแต่ละส่วนของเมทริกซ์ทั้ง 2 ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานแล้วเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงไร ทั้งนี้เพื่อที่เราจะได้ตัดสินใจต่อไปเพื่อความเข้าใจดียิ่งขึ้นเกี่ยวกับการนำรูปแบบการประเมินของสเติร์มาใช้ (รัตนะ บัวสนธ์ , 2540 : 99)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการประเมินเชิงระบบ (IPP) ซึ่งประเมิน ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการปฏิบัติงาน และผลผลิต เชิงระบบ สำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร

4. ศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร

4.1 ความเป็นมาของศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี

โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี เป็นสถานศึกษาเอกชน ของจังหวัดกำแพงเพชร ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของเยาวชน จึงได้จัดตั้งโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งแต่เดิมนั้น โครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่ได้มีการพัฒนามาจาก โครงการ โรงเรียนสีขาว ในปี พ.ศ. 2542 หลังจากนั้นโรงเรียนได้มีการพัฒนา รูปแบบ กิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง จนในปี พ.ศ. 2545 ทางโรงเรียนจึงได้จัดให้มี “ศูนย์เยาวชนสัมพันธ์โรงเรียนสีขาวเฉลิมพระเกียรติ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ศูนย์บริการในการแนะนำให้แก่เยาวชน รวมทั้งเป็นศูนย์ประสานงานด้านข้อมูลการจัดกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ กับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2546 สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือเห็นว่าโรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี ได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมาอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบรวมถึงการได้สร้างเครือข่ายขยายผลไปยังหน่วยงานและสถานศึกษาแห่งอื่น จึงได้นำเสนอแผนงานโครงการของโรงเรียน ต่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ให้แก่ ศูนย์เยาวชนสัมพันธ์โรงเรียนสีขาวเฉลิมพระเกียรติ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อดำเนิน “โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อ

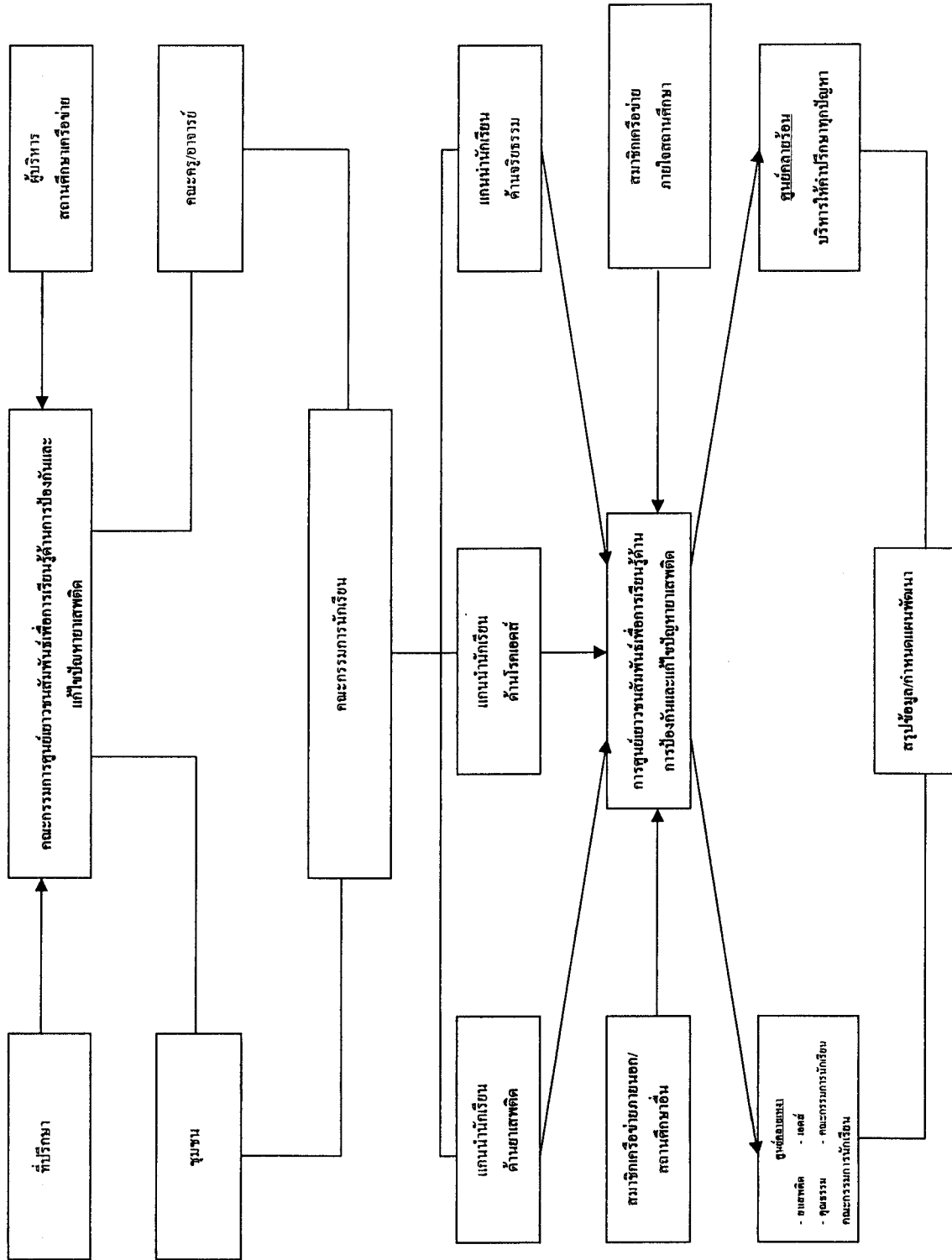
การเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดสถานศึกษา” โดยได้มีการนำกิจกรรมมาบูรณาการร่วมกัน (โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี 2546 : 5)

4.2 สถานที่ตั้งศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี

สถานที่ ที่ใช้สำหรับทำการของศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี นั้น ตั้งอยู่เลขที่ 39 ซอย 12 ถนนประชาหารรษา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

4.3 การบริหารงานของศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี

การบริหารงานของศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา มีโครงสร้างการบริหารงานดังนี้

ภาพที่ 2.4 แผนผังการบริหารงานของศูนย์เยาวชน

4.4 บทบาทและหน้าที่ของศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี

- 4.4.1 เป็นแหล่งศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนันทนาการ
ของนักศึกษา
- 4.4.2 เป็นสถานที่ทำงานของคณะกรรมการนักศึกษา เพื่อการประชุมปรึกษาหารือ
ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง
- 4.4.3 เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับ ด้านพฤติกรรมวัยรุ่น ยาเสพติด โรคเอดส์
เพื่อกำหนดกิจกรรม
- 4.4.4 เป็นศูนย์กลางของการระดมความคิดเห็นร่วมระหว่าง อาจารย์ และนักศึกษา
เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตามนโยบาย ของรัฐบาล
- 4.4.5 เป็นศูนย์กลางการประสานงานของฝ่ายกิจกรรมและหน่วยงานของรัฐ

5. โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัด กำแพงเพชร

โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี ได้จัดทำโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ซึ่งโครงการนี้ได้มีการพัฒนาต่อเนื่องจาก โครงการโรงเรียนสีขาว ตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา ซึ่งผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะทำการประเมิน โครงการระหว่างปี 2545 – 2546 ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร ปี 2545

หลักการและเหตุผล

โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยีได้ดำเนิน “โครงการโรงเรียนสีขาว” ตั้งแต่ปี 2542 ตามนโยบายของรัฐ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้านยาเสพติด โรคเอดส์ การใช้สื่อลามกอนาจาร การพนัน และการทะเลาะวิวาทในสถานศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแนวปฏิบัติให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร เพื่อให้เยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงภัย

ของปัญหาที่เกิดขึ้นต่อตนเอง คนใกล้ชิด ครอบครัว และสังคมภายนอก ในชุมชนและท้องถิ่นของตนเอง

การดำเนินกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนสีขาวของโรงเรียนได้รับประกาศเกียรติคุณจากหน่วยงาน ต่าง ๆ และได้ขยายผลเผยแพร่การดำเนินกิจกรรม ให้แก่นักเรียน/นักศึกษาทุกระดับอย่างต่อเนื่องในหลายด้าน เช่น ด้านอนามัย ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านสาธารณประโยชน์ต่อสังคม เป็นต้น ในปีการศึกษา 2544 สามารถขยายผลสู่ท้องถิ่น และสถาบันการศึกษาในเครือข่าย เช่น โรงเรียนในสังกัดสามัญศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาสที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาที่อยู่ในเขตบริการการศึกษา ในลักษณะของการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วม เพื่อส่วนรวมให้มีการจัดกิจกรรมที่ป้องกันและแก้ไขปัญหาให้แก่เยาวชนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้กิจกรรมตามนโยบายของรัฐเกิดความต่อเนื่องเป็นระบบ สามารถแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเยาวชน ที่เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาด้านยาเสพติด ปัญหาทางเพศและโรคเอดส์ และปัญหาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกันจึงได้ จัด โครงการศูนย์เยาวชนสัมพันธ์โรงเรียนสีขาวขึ้นในปีการศึกษา 2545

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ และจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมให้แก่นักเรียน นักศึกษา ทั้งในและนอกสถานศึกษาตามนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของเยาวชนตามนโยบายโรงเรียนของรัฐ
2. เพื่อเป็นศูนย์กลางการประสานงานศูนย์ข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียน / นักศึกษา และสมาชิกเครือข่าย รวมถึงบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เป้าหมาย

จัดอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมให้แก่นักเรียนแกนนำและสมาชิกเครือข่ายของโรงเรียนและสถานศึกษาที่เป็นสมาชิกเครือข่าย จำนวน 700 คน โดยมีกิจกรรมที่สนองนโยบาย 3 กิจกรรม ดังนี้

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและเอดส์ในสถานศึกษา จำนวน 250 คน
2. กิจกรรมค่ายฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต (ค่ายคุณธรรมจริยธรรม) จำนวน 450 คน
3. กิจกรรมการมีส่วนร่วมจากกลุ่มนักเรียนแกนนำและสมาชิกเครือข่ายจัดตั้ง “ศูนย์เยาวชนสัมพันธ์โรงเรียนสีขาว”

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ศึกษาและวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน โครงการ โรงเรียนสีขาวที่ผ่านมา
2. จัดทำโครงการและรายละเอียดกิจกรรมเพื่อขอความเห็นชอบ
3. ขอสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่
  - 3.1 สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ
  - 3.2 คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์จังหวัดกำแพงเพชร โดย

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกำแพงเพชร

- 3.3 โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี
4. จัดประชุมและประสานให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรม
5. แต่งตั้งคณะทำงาน
6. ประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
7. ดำเนินกิจกรรมตามแผนงานที่กำหนด
8. ประเมินผลการดำเนินงานแต่ละกิจกรรม
9. สรุปผลการดำเนินกิจกรรมตามโครงการเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร ปี 2546

หลักการและเหตุผล

ในปีการศึกษา 2545 โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยีได้ดำเนิน “โครงการศูนย์เยาวชนสัมพันธ์โรงเรียนสีขาว” ได้ให้ความสำคัญต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและโรคเอดส์ ซึ่งเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐ โดยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว 3 กิจกรรม ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและเอดส์ในสถานศึกษา กิจกรรมค่ายฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต(ค่ายคุณธรรมจริยธรรม) และกิจกรรมเผยแพร่ความรู้และขยายผลในสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่กระบวนการทักษะชีวิต

จากข้อมูลสรุปผลการดำเนินกิจกรรมพบว่า นักเรียนนักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงโทษพิษภัยของยาเสพติดและสถานการณ์ของโรคเอดส์ ซึ่งทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทำให้เกิดภาคีเครือข่ายร่วมกันระหว่างนักเรียนแกนนำและสมาชิกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ

ในสถานศึกษาของตนเองและระหว่างสถานศึกษา รวมถึงการมีศูนย์ประสานงานเพื่อให้เป็นศูนย์กลางประสานความร่วมมือด้านข้อมูลข่าวสาร แหล่งเรียนรู้และการเผยแพร่วิทยากรเทคโนโลยี แนวนักเรียนแกนนำได้จัดกิจกรรมได้จัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ในสถานศึกษาเพื่อให้เพื่อนนักเรียนด้วยเกิดทักษะชีวิต โดยนำกระบวนการที่ถูกต้องไปใช้ในชีวิตประจำวันร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข ประกอบกับสถานการณ์ในสังคมปัจจุบันนั้นปัญหาของกลุ่มวัยรุ่นมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนในหลายๆ ด้านสร้างปัญหาให้แก่สังคมบ้านเมืองไทยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ยาเสพติดเป็นสื่อนำไปสู่การเกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา

ศูนย์เยาวชนสัมพันธ์โรงเรียนสีขาว โรงเรียนภักดีพัฒนศึกษาและเทคโนโลยีจึงได้มีแนวคิดการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพให้แก่แกนนำและสมาชิกเพื่อให้เกิดการร่วมคิด ร่วมสร้างร่วมพัฒนารูปแบบเทคนิค และกระบวนการอย่างสอดคล้องเป็นระบบต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนให้มีศักยภาพ จึงได้จัดทำโครงการนี้ขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพให้ศูนย์เยาวชนสัมพันธ์มีบทบาทสำคัญต่อการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่นำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำและสมาชิกของศูนย์โรงเรียนสัมพันธ์ให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในกระบวนการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกและเครือข่าย เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน
3. เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการประสานงานให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เป้าหมาย

สร้างเสริมและพัฒนาความรู้ทักษะชีวิตให้แก่นักเรียนแกนนำและสมาชิกในสถานศึกษาและเครือข่ายจากสถานศึกษาอื่น จำนวน 850 คน โดยการจัดกิจกรรมที่ต่อเนื่องและสอดคล้องกัน จำนวน 3 กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมส่งเสริมศักยภาพเยาวชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา จำนวน 200 คน
2. กิจกรรมค่ายฝึกอบรมเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต(ค่ายคุณธรรมจริยธรรม)จำนวน 350 คน
3. กิจกรรมการเผยแพร่ความรู้และขยายผลของนักเรียนแกนนำสู่เครือข่ายเพื่อสร้างทักษะชีวิต จำนวน 300 คน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน “โครงการศูนย์เยาวชนโรงเรียน” ที่ผ่านมา
2. จัดทำโครงการและรายละเอียดกิจกรรมเพื่อขอความเห็นชอบ
3. ขอสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. จัดประชุมและประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรม
5. แต่งตั้งคณะทำงานและประสานวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้
6. ดำเนินกิจกรรมตามแผนงานที่กำหนด
7. ประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมทุกกิจกรรมตามโครงการ
8. สรุปผลการดำเนินกิจกรรมตามโครงการเสนอหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สนั่น พงษ์อักษร (2541) ได้ศึกษา การประเมินผลโครงการอบรมอาสาสมัครป้องกันยาเสพติดประจำหมู่บ้าน จังหวัดชายแดนภาคใต้ : ศึกษากรณีจังหวัดยะลา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ฯ ในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด การป้องกันการช่วยเหลือแนะนำด้านข่าวสารความรู้และทัศนคติแก่ ครอบครัวและชุมชนและเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครป้องกันยาเสพติด ได้แก่ ปัจจัยด้านเพศและระดับการศึกษาของอาสาสมัครที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานในฐานะอาสาสมัคร ได้แก่ ปัจจัยด้านการนับถือศาสนา สถานภาพสมรส และความเต็มใจในการเป็นอาสาสมัครที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อัญชลี ศิลาเกษ (2544) ได้ทำการวิจัยประเมินผลการดำเนินโครงการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อป้องกันสารเสพติด ในจังหวัดอำนาจเจริญ พบว่า ปัจจุบันปัญหา ยาเสพติด ได้มีการแพร่กระจายในทุกพื้นที่ของประเทศไทย และได้ทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ ปัญหาดังกล่าวมีผลต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะการแพร่ระบาดของในปัจจุบันพบมากในเด็กและเยาวชน ที่จะป็นอนาคตของชาติ นอกจากนี้ยังมีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การเมือง และความมั่นคงของประเทศ การป้องกันและการแก้ไขปัญหาควรมีหลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชนดำเนินการร่วมกันด้วยกลวิธีต่างๆ กรมสุขภาพจิตได้พัฒนาวิธีการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหา สารเสพติดในชุมชนด้วย กระบวนการร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำ ซึ่งมีผลทำให้ ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง

โดยดำเนินการในเขตการสาธารณสุขทั้ง 12 เขตละ 1 จังหวัด สำหรับเขต 7 ดำเนินการในเขต
 อำนาจเจริญ ด้วยการสนับสนุนของโรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ และศูนย์สุขภาพจิตเขต 7 ร่วมกับ
 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งเห็นสมควรให้มีการประเมินผลในรูปแบบของการ
 วิจัยประเมินผล วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อประเมินผลการดำเนิน โครงการและเพื่อ
 ประเมินผลการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันปัญหาสารเสพติดในชุมชน ประชากรที่
 ศึกษา ได้แก่ 1) บุคลากรสาธารณสุขที่ผ่านการอบรมเทคนิค การจัดกิจกรรม มีส่วนร่วมของชุมชน
 ในการป้องกันปัญหาสารเสพติดในเขต 4 อำเภอ จำนวน 21 ราย และ 2) ผู้นำชุมชนในเขต 4 อำเภอ
 จำนวน 50 ราย ที่เข้าประชุมเชิงปฏิบัติการการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อป้องกันปัญหาสารเสพติด
 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินการอบรมเทคนิคการจัดกิจกรรมฯ แบบประเมินคู่มือ
 การจัดกิจกรรมฯ แบบประเมินความพึงพอใจของผู้นำชุมชนที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการและ
 แบบสัมภาษณ์ เก็บข้อมูล โดยคณะผู้วิจัย และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าสถิติคือร้อยละ และค่าเฉลี่ย
 ผลการศึกษา บุคลากรสาธารณสุขทั้ง 4 อำเภอ มีความเห็นว่าการอบรมเทคนิคการจัดกิจกรรมการมี
 ส่วนร่วมของชุมชน ในการป้องกันปัญหาสารเสพติดมีประ โยชน์ต่อการปฏิบัติงานในระดับมาก
 ที่สุดคิดเป็นร้อยละ 50 และในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 50 บุคลากรสาธารณสุขคิดว่าจะนำความรู้
 จากการอบรมไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 75 และคิดว่าได้รับ
 ประโยชน์มาก จากการฝึกปฏิบัติขณะอบรมคิดเป็นร้อยละ 75 ส่วนการประเมินคู่มือการจัดกิจกรรม
 มีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันสารเสพติดจากบุคลากรสาธารณสุขที่ได้นำไปใช้ในการจัด
 ประชุมเชิงปฏิบัติการแก่ผู้นำชุมชน ได้ผลการประเมินคือ เนื้อหาของคู่มือฯ มีความเหมาะสมใน
 ระดับมากร้อยละ 76.2 และมากที่สุด ร้อยละ 19.9 กิจกรรมที่ระบุในคู่มือฯ สามารถใช้ในการสร้าง
 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันสารเสพติด ได้ในระดับมากร้อยละ 76.2 และในระดับมาก
 ที่สุด ร้อยละ 23.8 ผลการประเมินความพึงพอใจ จากผู้นำชุมชนที่ได้มีส่วนร่วมในการเข้าประชุม
 เชิงปฏิบัติการ เพื่อมีส่วนร่วมในการป้องกันสารเสพติดในชุมชน พบว่าผู้นำชุมชนร้อยละ 64.15
 มีความพึงพอใจ ในระดับมากที่ได้ร่วมคิดวิธีป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในชุมชน และ
 หลังจากประชุมเชิงปฏิบัติการแล้วพบว่า ร้อยละ 62 มีการทำกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายา
 สารเสพติดอย่างต่อเนื่อง และร้อยละ 70 มีความเห็นว่ากิจกรรมที่ดำเนินการมีส่วนช่วยใน
 การป้องกันหรือแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนในระดับมาก ผู้นำชุมชนมีความพึงพอใจในระดับ
 มาก คิดเป็นร้อยละ 66 ที่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไข ปัญหายาเสพติดในชุมชน และผู้นำ
 ชุมชนร้อยละ 96 เห็นว่าปัญหายาเสพติดในชุมชนของตน ได้มีการเปลี่ยนแปลงและแก้ไข
 โครงการประชาคมนหมู่บ้านปลอดสารเสพติด โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้เรื่อง

สารเสพติดโครงการครอบครัว อบอุ่นป้องกันสารเสพติด และโครงการตักเตือนและให้กำลังใจแก่กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มผู้ใช้สารเสพติด

ศุคปรานี ศรีโกมุท (2546) ได้ทำการประเมินผลโครงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2543-2544 พบว่า การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แต่เดิมก่อนปี พ.ศ. 2542 มีการบำบัดรักษาแบบผู้ป่วยนอก ณ โรงพยาบาลศูนย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีขั้นตอนการบำบัดรักษาในขั้นเตรียมการและขั้นถอนพิษยา ต่อมาปี พ.ศ. 2542 เริ่มมีการบำบัดรักษาในโรงพยาบาลทั่วไป คือ โรงพยาบาลเสนาและโรงพยาบาลชุมชน รวม 15 อำเภอ ครอบคลุมทุกอำเภอใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีระบบการรักษาแบบสมัครใจ แบบผู้ป่วยนอก โดยมีขั้นตอนการบำบัดรักษาขั้นเตรียมการและขั้นถอนพิษยา จะเห็นได้ว่าในภาพรวมโรงพยาบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังไม่พร้อมที่จะเปิดให้บริการรักษาผู้ติดยาเสพติดแบบผู้ป่วยใน และยังคงขาดขั้นตอนการบำบัดรักษาที่ชัดเจนในขั้นตอนที่ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดขึ้นเองในอำเภอ โดยใช้สถานที่บำบัด คือ วัด หรือมัสยิด ในรูปแบบของค่าย ฯ หรือ ศูนย์บำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด มีวัตถุประสงค์ให้การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพแก่ผู้ติดยาเสพติดในชุมชน ลดจำนวนผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งลดการแพร่ระบาดของในชุมชนอย่างรวดเร็ว ซึ่งได้มีการดำเนินการตั้งค่ายและศูนย์บำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในปีงบประมาณ 2543-2544 ทั้งหมด 10 อำเภอ รวมทั้งสิ้น 17 ค่าย และ 1 ศูนย์

ศรีศักดิ์ ไทยอารี (2546) ได้ทำการศึกษา โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการปัญหาความรุนแรงในกลุ่มนักเรียนอาชีวะ มี วัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ทบทวนองค์ความรู้ และประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหา 2) สังเคราะห์องค์ความรู้เดิม ประสานกับแนวคิดการพัฒนาเยาวชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของนักเรียน และสถานศึกษา รวมทั้งเครือข่ายการทำงานเพื่อสร้างกิจกรรมที่นำไปสู่การพัฒนาเด็กนักเรียนและแก้ไขปัญหาในระดับที่เห็นการเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพของเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย และเกิดกลไกการบริหารจัดการ 3) เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของกลไกฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา เกิดบทเรียนที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาเยาวชน นักเรียน นักศึกษา และแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน ซึ่งทางผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเชิงคุณภาพ จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ ข้อมูลเกี่ยวกับระบบการศึกษาเป็นข้อมูลก่อนเกิดการเปลี่ยนแปลงการบริหารราชการเมื่อเดือน กรกฎาคม 2546 โดยได้พยายามอธิบายปรากฏการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยมิติทางสังคม วัฒนธรรมด้วย เพื่อความเข้าใจบริบททั้งหมดที่มีอยู่รอบตัวนักเรียน โดยหวังว่าความเข้าใจดังกล่าวจะช่วยให้การแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพมากขึ้น และเยาวชนนักเรียนจะไม่กลายเป็นเหยื่อของกระบวนการแก้ไขปัญหาล้าเดิม ผลการวิจัย พบว่า การจัดกิจกรรมรวบรวมนักเรียนหลาย

สถาบันทั้งที่เป็นคู่ขัดแย้งและไม่ใช้คู่ขัดแย้ง ด้วยแนวคิดเชิงบวก ที่ทำให้นักเรียนเห็นศักยภาพเห็นคุณค่าของตนเองทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความมั่นใจ เพิ่มขึ้นว่า การทำกิจกรรมร่วมกันของนักเรียนอาชีวศึกษาโดยใช้แนวคิดเชิงบวก เป็นสิ่งที่ทำได้โดยไม่ถูกหลอนด้วยมายาของความจริงแรง อย่างไรก็ตามกระบวนการต่าง ๆ ควรได้ถูกทดลองซ้ำ ปรับปรุงกันต่อไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาควรได้รับการขยายบทบาท และได้รับการสนับสนุนให้เป็นเจ้าภาพเป็นผู้ปฏิบัติเองมากกว่าการเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการแล้ว ยังทำให้เกิดการพัฒนาความสามารถของสถานศึกษาในการจัดการปัญหา

สุรีย์ประภา ตรีเวช (2546) ได้ทำการศึกษา สถานการณ์และการแก้ไขปัญหายาเสพติดในช่วงประกาศสงครามยาเสพติด (1 กุมภาพันธ์ – 30 เมษายน 2546) : ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่ภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่ภาคกลาง เป็นจุดพักและกระจายยาเสพติดไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ , ภาคกลางเป็นแหล่งการค้าและการแพร่ระบาดของยาบ้า , ก่อนที่จะมีการผลิต เป็นจำนวนมากในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลางเป็นแหล่งผลิตยาบ้าที่สำคัญและปัจจุบันยังคงมีการผลิตอยู่ , กลุ่มการค้าในพื้นที่ภาคกลางมีอิทธิพลสูงกว่าพื้นที่อื่น รวมถึง พื้นที่ภาคกลางมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่าและประเทศกัมพูชา ทั้งภาคตะวันตก และภาคตะวันออก 2) นโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาลในช่วงประกาศสงครามยาเสพติด 3) สถานการณ์หลังประกาศสงครามยาเสพติด การกดดันผู้เสพ ผู้ค้าอย่างหนัก ส่งผลให้การแพร่ระบาดในพื้นที่ลดลงยาเสพติดแพงขึ้นเท่าตัว ผู้เสพมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และ4) วิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในช่วงประกาศสงครามยาเสพติด การแก้ไขปัญหายาเสพติดในช่วงดังกล่าว รัฐบาลให้ความสำคัญทั้งในเรื่องการลดอุปสงค์และอุปทาน แต่การใช้มาตรการปราบปรามเป็นตัวนำในช่วงแรกของการแก้ไขปัญหา ทำให้ความสนใจของคนส่วนใหญ่ติดอยู่กับมาตรการนี้ จนมองข้ามมาตรการอื่น ๆ

ประทีป มาร์ตินโกมาส (2546) ได้ทำการประเมินโครงการวิจัยเพื่อเฝ้าระวังรักษาคุณภาพเยาวชนไทย: กรณีศึกษาตัวอย่างนักเรียนนักศึกษาภาคปกติ ในทุกสังกัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และทบวงมหาวิทยาลัย ทั่วประเทศ จากการศึกษาเพื่อประเมินจำนวนนักเรียนนักศึกษาที่เกี่ยวข้องใช้สารเสพติดในกลุ่มนักเรียนนักศึกษาภาคปกติในทุกสังกัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการกระทรวงมหาดไทย และทบวงมหาวิทยาลัย ใน 56 จังหวัดทั่วประเทศจำนวน 39,440 คน (สามหมื่นเก้าพันสี่ร้อยสี่สิบคน) ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2545 - 15 เมษายน 2546 พบผลวิจัยที่สำคัญดังนี้ 1) ในปี พ.ศ. 2545 มีจำนวนผู้เกี่ยวข้อง (รวมผู้ใช้/ผู้ค้า) กับสารเสพติดทุกชนิดโดยนับรวมเหล่า บุหรี่ เบียร์ ไวน์ สเปย์ ตลอดประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาใน

กลุ่มนักเรียนนักศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 2,033, 072 (สองล้านสามหมื่นสามพันเจ็ดสิบสองคน) ซึ่งลดลงเล็กน้อยจากปี พ.ศ. 2544 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 2,700,049 (สองล้านเจ็ดแสนสี่สิบเก้าคน) อย่างไรก็ตามจำนวนนักเรียนนักศึกษาภาคปกติที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด โดยไม่นับรวมเหล่า บุหรี่ เบียร์ ไวน์ สพาย ตลอดประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมา มีจำนวนทั้งสิ้น 433,542 คน (สี่แสนสามหมื่นสามพันหกร้อยสี่สิบสองคน เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปี พ.ศ. 2544 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 374,653 คน (สามแสนเจ็ดหมื่นสี่พันหกร้อยห้าสิบสามคน) 2) เมื่อพิจารณาเฉพาะจำนวนผู้ใช้สารเสพติดทุกชนิด โดยนับรวม เหล่า บุหรี่ เบียร์ ไวน์ สพาย ตลอดประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาในกลุ่มนักเรียนนักศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 1,935,595 คน (หนึ่งล้านเก้าแสนสามหมื่นห้าพันห้าร้อยเก้าสิบห้าคน) อย่างไรก็ตาม จำนวนผู้ใช้สารเสพติด ไม่นับรวมเหล่า บุหรี่ เบียร์ ไวน์ สพาย ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมามีจำนวนทั้งสิ้น 235,176 คน (สองแสนสามหมื่นห้าพันหนึ่งร้อยเจ็ดสิบหกคน) และผู้ใช้สารเสพติดไม่รวมเหล่า บุหรี่ เบียร์ ไวน์ สพาย ในรอบ 30 วันที่ผ่านมา พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 102,665 คน (หนึ่งแสนสองพันหกร้อยหกสิบห้าคน) 3) จำนวนผู้เข้าบำบัดตลอดประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาในกลุ่มนักเรียนนักศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 90,294 คน (เก้าหมื่นสองร้อยเก้าสิบสี่คน) อย่างไรก็ตามจำนวนผู้เข้าบำบัด ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมามีจำนวนทั้งสิ้น 45,953 คน (สี่หมื่นห้าพันเก้าร้อยห้าสิบสามคน) ในขณะที่จำนวนผู้เข้าบำบัดในรอบ 30 วันที่ผ่านมา มีจำนวนทั้งสิ้น 23,046 คน (สองหมื่นสามพันสี่สิบหกคน) 4) จำนวนผู้ใช้กัญชาตลอดประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาในกลุ่มนักเรียนนักศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 98,816 คน (เก้าหมื่นแปดพันแปดร้อยสิบหกคน) อย่างไรก็ตามจำนวนผู้ใช้กัญชาในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมามีจำนวนทั้งสิ้น 53,078 คน (ห้าหมื่นสามพันเจ็ดสิบแปดคน) ในขณะที่จำนวนผู้ใช้กัญชาในรอบ 30 วันที่ผ่านมา มีจำนวนทั้งสิ้น 24,478 คน (สองหมื่นสี่พันสี่ร้อยเจ็ดสิบแปดคน) และ 5) จำนวนผู้ใช้สารระเหย/กาว/แลค ตลอดประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาในกลุ่มนักเรียนนักศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 52,576 คน (ห้าหมื่นสองพันห้าร้อยเจ็ดสิบหกคน) อย่างไรก็ตามจำนวนผู้ใช้สารระเหย/กาว/แลค ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมามีจำนวนทั้งสิ้น 23,911 คน (สองหมื่นสามพันเก้าร้อยสิบเอ็ดคน) ในขณะที่จำนวนผู้ใช้จำนวนผู้ใช้สารระเหย/กาว/แลค ในรอบ 30 วันที่ผ่านมา มีจำนวนทั้งสิ้น 14,060 คน (หนึ่งหมื่นสี่พันหกสิบคน)

อัญชติ ประคำทอง (2546) ได้ทำการศึกษา โครงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางใจ ป้องกันภัยยาเสพติด พบว่า บุคคลส่วนใหญ่ที่เข้าไปยุ่งกับยาเสพติดนั้น มักมีปัญหาทางด้านจิตใจที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองในทางที่เหมาะสมได้ ดังนั้น การสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่บุคคล จึงเป็นการป้องกันปัญหาเสพติดที่ตรงที่สุด กิจกรรมของ โครงการ To Be Number One เป็นกิจกรรมที่เน้นการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจแก่คนในชุมชน โดยการถ่ายทอดความรู้และเสริมทักษะให้แก่กลุ่มแกนนำชุมชนและแกนนำครอบครัว เพื่อให้ทำหน้าที่สนับสนุนการจัดกิจกรรม

ส่งเสริมสุขภาพจิตให้แก่คนในชุมชนและสามารถให้การช่วยเหลือผู้มีปัญหาสุขภาพจิตเบื้องต้น ได้ช่วยเบี่ยงเบนความสนใจจากยาเสพติดมามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน อันจะเป็นการป้องกัน ปัญหาเสพติดในอนาคต ซึ่งโครงการนี้มีวัตถุประสงค์ ให้กลุ่มแกนนำชุมชน แกนนำครอบครัว ได้ร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตของคนในชุมชน รวมทั้งให้มีทักษะในการช่วยเหลือผู้มีปัญหา สุขภาพจิตเบื้องต้น ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้คนในชุมชนปลอดภัยจากยาเสพติด

กลุ่มเป้าหมายของโครงการคือกลุ่มแกนนำชุมชน และแกนนำครอบครัว ชุมชนละ 20 คน ทั้งหมด 900 คน ดำเนินการในชุมชนเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม 45 ชุมชน ซึ่งแบ่งการดำเนินงานเป็น 4 ขั้นตอน เริ่มจากการเตรียมเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยเครือข่ายโรงพยาบาลมหาสารคาม 29 แห่ง

ในเรื่องการให้มีทักษะของการทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำกิจกรรมที่เหมาะสม กับชุมชน ขั้นตอนที่ 2 มีการเตรียมชุมชน โดยอบรมความรู้ทักษะเบื้องต้นในการให้การช่วยเหลือ ผู้ที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต แล้วมอบหมายให้ชุมชนดำเนินการตามกิจกรรมด้วยตนเอง ขั้นตอนที่ 3 สนับสนุนการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและเป็นที่ปรึกษาในการจัดกิจกรรม ขั้นตอนที่ 4 การติดตาม ประเมินผลและเสริมสร้างกำลังใจให้ดำเนินกิจกรรม จากการประเมินผลพบว่าสามารถจัดตั้งชมรม To Be Number One ได้ 45 ชมรม มีสมาชิก 22,500 คน มีกิจกรรมที่สมาชิกชมรม เห็นชอบ 5 กิจกรรม ได้แก่ การออกกำลังกายด้วยการเดินแอโรบิก การจัดกีฬาต้านยาเสพติด การให้ความรู้เรื่อง ยาเสพติดผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน การเสริมอาชีพเสริมรายได้ การพัฒนาหมู่บ้านให้น่าอยู่

จากผลการดำเนินงานนี้เป็นเพียงแนวทางหนึ่งที่จะช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนมี ความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาทบทวนถึงประโยชน์และวิธีการดำเนินงานที่ เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป ภายใต้แนวคิดชุมชนเป็นเจ้าของปัญหา กิจกรรมทุกกิจกรรม ต้องมาจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อให้นำไปสู่การป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติด อย่างยั่งยืนต่อไป

รณชัย ตั้งมั่นอนันตกุล (2546) ได้ทำการศึกษา ผลการดำเนินงานการพัฒนา กระบวนการสร้างพลังแบบองค์รวม : กาย จิต สังคมบำบัดประยุกต์ ในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รุ่นที่ 1-6 พบว่า การเอาชนะยาเสพติดเป็นนโยบายสำคัญ ของรัฐบาล กระทรวงสาธารณสุขได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดแนวทาง บำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในทุกกระบวน แต่การแก้ไขปัญหาคากระบาดของ ยาเสพติดโดยการบำบัดรักษาเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอไม่จำเป็นต้องครอบคลุม ทั้งด้านการ ส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันการกลับมาเสพติดซ้ำ การฟื้นฟูสมรรถภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วย ดังนั้น โรงพยาบาลวังน้อย ซึ่งได้ดำเนินการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดโดยประยุกต์กระบวนการ สร้างพลังแบบองค์รวม กาย จิต สังคมบำบัด ในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง อำเภอวังน้อย จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา มาตั้งแต่ปี 2545-ปัจจุบัน จำนวน 6 รุ่น มีผู้เข้ารับการบำบัดจำนวน 580 คนนั้น แต่ละรุ่นได้มีการดำเนินงานพัฒนาทั้งระบบการคัดกรอง รูปแบบการบำบัดรักษาที่ผ่านกระบวนการบำบัดรักษาสามารถดำรงชีวิต โดยไม่ต้องพึ่งพาและหวนกลับไปใช้ยาเสพติด การดำเนินงานในแต่ละรุ่น เป็นรูปแบบการพัฒนาที่มีจุดเด่นด้านการประสานและสร้างเครือข่ายขยายพหุภาคีโดยยึดผู้รับการบำบัดเป็นศูนย์กลางและแก้ไขแบบบูรณาการเป็นองค์รวม ซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่แนวทางที่พึงปรารถนา วัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการคัดกรอง การบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพและพัฒนา คุณภาพชีวิตของผู้เสพและผู้ติดยาเสพติดด้วยกระบวนการสร้างพลังแบบองค์รวม กาย จิต สังคมบำบัด ประยุกต์ ในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อศึกษารูปแบบในการติดตามหลังการบำบัดที่มีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้รับการบำบัดสามารถดำรงชีวิต โดยไม่ต้องพึ่งพาและหวนกลับไปใช้ยาเสพติด ซึ่งผลปรากฏดังนี้ 1) ด้านระบบคัดกรอง ได้มีการพัฒนาปรับปรุงระบบคัดกรองให้สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ โดยประสานความร่วมมือกับกองทัพบก องค์กรเอกชน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันคัดกรองกลุ่มเป้าหมายเข้าสู่ระบบบำบัดฟื้นฟู โดยการกำหนดสัดส่วนให้มีกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เพิ่มขึ้น เพื่อประสิทธิผลในการติดตามหลังการบำบัด ยกตัวอย่าง เช่น รุ่น 1 ระบบคัดกรองรับสมัครจากทั่วประเทศมีสัดส่วนคนกรุงเทพฯ : ต่างจังหวัด 50: 50 ทำให้มีปัญหาเรื่องการติดตามประเมินผล และการประสานงานหลังการบำบัด รุ่นที่ 2 เริ่ม เริ่มปรับเปลี่ยนให้มีการคัดกรองร่วมกับพหุภาคี จากจังหวัดนนทบุรี มีสัดส่วนกลุ่มจังหวัดเดียวกันเพิ่มขึ้น 50:50 รุ่นที่ 3 ประสานความร่วมมือ เช่น โรงงาน อบต. และชุมชน กำหนดสัดส่วนคัดกรองกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 20:80 เช่นเดียวกับรุ่นที่ 1 แต่ใช้ผู้นำในกลุ่มผู้เข้าบำบัด เป็นผู้ช่วยติดตาม รุ่นที่ 5 ได้ประสานความร่วมมือพหุภาคีขยายเครือข่ายเพิ่มขึ้น อำเภอ อบต. ตำรวจ โรงงาน รพช. คปสอ. ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดสัดส่วนคัดกรองกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 75:25 รุ่นที่ 6 เป็นรุ่นพิเศษ ที่เกิดจากความร่วมมือประสานงานในพื้นที่อำเภอวังน้อย กำหนดสัดส่วนเป็นเฉพาะกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ 100% เพื่อการติดตามหลังการบำบัดที่มีประสิทธิภาพต่อไป 2) ด้านการบำบัดและการจัดหลักสูตร ได้มีการผสมผสานการใช้กระบวนการสร้างพลัง และกาย จิต สังคม บำบัดประยุกต์เข้าในกิจกรรมพันธกิจหลัก 5 ด้าน ของการบำบัดฟื้นฟูในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้นมาตามลำดับ ตั้งแต่รุ่นที่ 1-รุ่นที่ 6 โดยเสริมกิจกรรมวิเคราะห์ใบงาน ร่วมกับกิจกรรม walk rally เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลดีมากขึ้น 3) ด้านการติดตามประเมินผล การติดตามประเมินผลหลังการบำบัดเป็นส่วนสำคัญในการประเมินผลสำเร็จของระบบบำบัดฟื้นฟู คณะทำงานจึงได้มีการปรับปรุงพัฒนาระบบ ติดตามให้มีประสิทธิภาพ

ให้ดียิ่งขึ้น อาทิเช่น ปรับเปลี่ยนจากการใช้การติดตามด้วยจดหมาย และโทรศัพท์ เป็นการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ให้ช่วยติดตามหลังการบำบัด เช่น โรงพยาบาลชุมชน สถานีอนามัยชุมชน ในพื้นที่สำรวจ เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้จัดทำเพิ่มระบบข้อมูลเชิงคุณภาพ ประวัติผู้เข้ารับการบำบัด ผังเครือญาติไปงานกิจกรรมไว้เป็นระบบส่วนบุคคล เพื่อการส่งต่อและการติดตามดูแลต่อเนื่องของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำพื้นที่ สำหรับในเขตอำเภอวังน้อยได้ประสานกับคณะกรรมการแกนนำเวชปฏิบัติครอบครัว บริหารจัดการระบบการเงิน การคลัง สนับสนุนเงินเยี่ยมบ้านครั้งละ 100 บาท เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบลออกเยี่ยมบ้านติดตามหลังการบำบัดอย่างต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป 4) ด้านผู้รับการบำบัด ผู้รับการบำบัดในค่ายวิวัฒน์พลเมือง แต่ละรุ่น (รุ่นที่ 1-รุ่นที่ 6) จำนวน 580 คน ได้รับการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตรวมทั้งมีการจัดกระบวนการครอบครัวบำบัด ผลการดำเนินการพบว่า ขณะบำบัดในค่ายเลิกเสพยาได้ 100% ส่วนการติดตามหลังออกจากค่ายพบว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพจะสามารถเลิกยาได้นานมากขึ้น 5) ด้านการขยายเครือข่ายพหุภาคี การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรผสมผสานในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ได้รับการยอมรับจนได้มีการขยายเครือข่ายพหุภาคี จัดอบรมขยายแนวคิดแก่ครูฝึก โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง 37 ค่าย ทั่วประเทศ ได้รับเชิญวิทยากรบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดค่ายพัฒนาคุณภาพชีวิต ศูนย์อำนวยการร่วม 108 จังหวัดกาญจนบุรี ของกองบัญชาการทหารสูงสุดประสานเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะโรงงานเพื่อการพัฒนาาระบบติดตามหลังการบำบัดและส่งเสริมพัฒนาอาชีพ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้รับข้อเสนอแนะอื่น ๆ ดังนี้ 1) การแก้ไขปัญหาคากระบาดของยาเสพติดจำเป็นต้องครอบคลุมทั้งด้านป้องกัน รักษา ฟื้นฟูสมรรถภาพ ดังนั้น จึงต้องมีการระดมความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชนรวมถึงประชาชนทุกคนที่ต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนของตนเอง ให้ดีขึ้น การแก้ไขปัญหายาที่ยั่งยืนต้องสร้างกระบวนการครอบครัวอบอุ่น ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้ชุมชน ให้มีส่วนร่วม 5 ประการ คือ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ไขปัญหาร่วมรับผิดชอบ ร่วมตรวจสอบ เพื่อการแก้ไขปัญหายาที่ยั่งยืนต่อไป 2) ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการหยุดเสพยา และเลิกยาได้ต่อเนื่องของผู้เข้ารับการบำบัด คือ การได้รับโอกาสให้เข้าทำงาน การมีงานทำแบบถาวร และนโยบายของรัฐที่สกัดกั้นไม่ให้มีการเสพยาในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง จะช่วยแก้ไขปัญหาคากระบาดของยาเสพติดในระยะยาว

ศิริพร ทองบ่อ (2546) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาเครือข่ายบริการจิตสังคมบำบัดในชุมชนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ที่ผ่านมามีการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด กระทรวงสาธารณสุขได้นำโปรแกรมเมทริกซ์ที่ใช้บำบัดผู้ติดยาในในรูปแบบผู้ป่วยนอก มาเป็นมาตรการหลักในการ

บำบัดรักษาในสถานบริการสาธารณสุขทุกระดับ และ โรงพยาบาลจิตเวชทุกแห่ง แต่ก็พบว่า มีปัญหาอุปสรรคหลายอย่าง ทำให้การรักษาไม่ต่อเนื่อง เช่น บ้านไกล เดินทางลำบาก ค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูง เนื่องจากระยะเวลาบำบัดนานและต้องมาบ่อยเพราะต้องใช้เวลานานบำบัดยาวนานถึง 4 เดือน กรมสุขภาพจิตจึงได้พัฒนาโปรแกรม เพื่อให้มีความเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์มากขึ้น โดยได้จัดทำเป็นคู่มือจิตสังคมบำบัดในชุมชน ดังนั้น เพื่อลดปัญหาต่างๆ ดังกล่าว โรงพยาบาลจึงได้พัฒนาเครือข่ายการให้บริการจิตสังคมบำบัดในชุมชนขึ้น วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาศักยภาพของครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้มีความรู้ และสามารถจัดกิจกรรมกลุ่มจิตสังคมบำบัดสำหรับผู้เสพยาบ้าในชุมชนได้ วิธีการดำเนินการ 1) สำรวจความต้องการ 2) กำหนดพื้นที่ดำเนินการ 3) จัดทำโครงการเพื่อเสนออนุมัติ 4) จัดอบรมจิตสังคมบำบัดสำหรับครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 5) ติดตามเยี่ยม 6) สรุปและประเมินผล ผลการดำเนินงาน พบว่าในโรงเรียนมีการดำเนินกิจกรรมแตกต่างกันเป็น 2 รูปแบบ คือ ดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบจิตสังคมบำบัดในโรงเรียนที่กรมสุขภาพจิตพัฒนาขึ้น ส่วนโรงเรียนที่เหลือดำเนินการในลักษณะประยุกต์โปรแกรมร่วมกับแนวทางอื่นๆ เช่น วิธีการสั่งจิต การดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชน/โรงเรียน ในส่วนของสถานีอนามัย พบว่าทุกแห่งได้มีการดำเนินการกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เสพยาบ้า/ผู้ติดยาเสพติดใจเข้ารับการบำบัด รวมทั้งกลุ่มเป้าหมายที่ทางราชการส่งตัวเข้ารับการบำบัด ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การดำเนินงานของเครือข่ายเกิดความเข้มแข็ง จำเป็นต้องมีการติดตามเยี่ยม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และความรู้ใหม่ๆ กันอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามผลเพื่อดูความสำเร็จในระยะยาว และมีการขยายผลในกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ เช่น แกนนำในชุมชนเพื่อให้มีความรู้ และความเข้าใจอันจะส่งผลให้ทุกฝ่ายเกิดความร่วมมือร่วมใจกันต่อไป

บุษริน เฟื่องบุญ (2546) ได้ทำศึกษา ความคิดเห็นของครู นักเรียนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า ปัจจุบันการแพร่ระบาดของสารเสพติดในสถานศึกษามีแนวโน้มสูงขึ้น หากนักเรียนใช้สารเสพติดแล้วการช่วยเหลือแก้ไขทำได้ยาก จึงควรมุ่งเน้นการดำเนินการป้องกันการใช้สารเสพติดเป็นหลักซึ่งการศึกษาเชิงพรรณานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครู นักเรียนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี กลุ่มตัวอย่างคือ ครู และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และปีที่ 6 จำนวน 412 คน และ 731 คน ตามลำดับที่ได้รับการสุ่มเลือกด้วยวิธี Multistage cluster sampling จากครู และนักเรียนทั้งหมดในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามชนิดตอบเอง ระหว่างเดือนธันวาคม 2545 ถึงเดือนมกราคม 2546 ครูตอบกลับ 324 คน (ร้อยละ 87.6) และนักเรียนตอบกลับ 731 คน (ร้อยละ 100) วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลโดยใช้

สถิติร้อยละค่าต่ำสุด สูงสุด ค่ามัธยฐาน และ Chi-Square test ผลการศึกษาพบว่า ครูให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาในระดับค่อนข้างมาก ขณะที่การปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลางถึงมากแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและปฏิบัติมากในด้านการลดปัจจัยเสี่ยงและการบริหารจัดการ ส่วนด้านการช่วยเหลือแก้ไขและด้านระบบข้อมูลมีการให้ความสำคัญและปฏิบัติค่อนข้างน้อย การวิเคราะห์ในรายละเอียดพบว่าปัจจัยส่วนบุคคล คือ ระดับการศึกษา การอบรมเกี่ยวกับสารเสพติด และลักษณะโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของครู โดยครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเห็นว่าโรงเรียนให้ความสำคัญและปฏิบัติสูงกว่าครูโรงเรียนประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) เฉพาะการให้ความสำคัญด้านการบริหารจัดการ ด้านระบบข้อมูล ด้านการช่วยเหลือแก้ไข และด้านการบริหารจัดการต่อการปฏิบัติจริง โดยครูเห็นว่าองค์ประกอบที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษามากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน ส่วนนักเรียน พบว่า นักเรียนเห็นว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในระดับปานกลาง โดยด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและป้องกัน นักเรียนเห็นว่ามีการดำเนินงานมากกว่าด้านจัดกิจกรรมช่วยเหลือนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของครู การวิเคราะห์ในรายละเอียดพบว่าเพศ ผลการศึกษา จำนวนครูและนักเรียน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเห็นว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานสูงกว่าโรงเรียนประถมศึกษา

ประพัตรา จันธนะสมบัติ (2546) ได้ทำการศึกษา ผลการบูรณาการกิจกรรมกลุ่มจิตบำบัดร่วมกับกิจกรรมการสังจิตได้สำนึก พบว่า ปัญหาที่พบในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่รุนแรงและกำลังแพร่ระบาดขยายวงกว้าง จนเป็นที่น่าวิตกในปัจจุบัน คือ ปัญหายาเสพติดโดยเฉพาะ “ยาบ้า” ซึ่งนับเป็นปัญหาระดับประเทศ เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และสังคม ในสังคมของกลุ่มวัยรุ่น “เพื่อน” มีอิทธิพล ดังนั้นปัญหายาเสพติดจึงแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วจากเพื่อนสู่เพื่อน เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว หน่วยจิตสังคมบำบัดโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ ร่วมกับ โรงเรียนขามแก่นนคร จึงได้จัดทำโครงการทวิปัญญา (จิตสังคมบำบัด) ขึ้น โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมกลุ่มจิตสังคมบำบัดในโรงเรียน ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่กรมสุขภาพจิตได้พัฒนาเพื่อใช้ในการบำบัดเด็กกลุ่มเสี่ยงในสถานศึกษา วัตถุประสงค์เพื่อทำการบำบัดนักเรียนกลุ่มเสี่ยง วิธีการดำเนินงาน 1) ดำเนินการอบรมจิตสังคมบำบัดในโรงเรียนแก่ครู 2) ประชุมวางแผนการดำเนินงานร่วมกันระหว่าง หน่วยจิตสังคมบำบัด และทีมผู้รับผิดชอบดำเนินกิจกรรมในโรงเรียน เพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินกิจกรรม บทบาทหน้าที่ และแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรค 3) คัดกรองนักเรียน เพื่อเข้าร่วมกิจกรรม 4) จัดกิจกรรมตาม

กำหนด ผลการศึกษา นักเรียนกลุ่มเพศที่เข้ากลุ่ม จำนวน 8 คน มีการปรับตัวทางด้านการเรียน สังคมและพฤติกรรมดีขึ้น และทางโรงเรียนได้จัดให้นักเรียนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มแกนนำเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ขณะนี้อยู่ในช่วงการติดตามผลเพื่อป้องกันการกลับไปเสพซ้ำ และจากการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่เข้ากลุ่มและผู้ปกครองพบว่า มีความพึงพอใจในระดับดีมาก ส่วนข้อเสนอแนะ ที่ได้รับมีดังนี้ 1) ควรมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและมีการจัดกลุ่มชมรมเพื่อรองรับเด็กที่ผ่านการบำบัดแล้วให้มีกิจกรรมร่วมกัน 2) ควรมีการขยายผลเข้าสู่ชุมชนและสนับสนุนให้มีการวิจัยในเชิงจิตวิทยา และกิจกรรมอื่นๆ ที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน

ชูชาติ ศิริมรัมย์ (2546) ได้ทำการศึกษา พฤติกรรมเอื้ออาทรของญาติผู้ดูแลในครอบครัวความต้องการความเอื้ออาทรและการรับรู้พฤติกรรมเอื้ออาทรของวัยรุ่นที่ติดสารเสพติด ผลการวิจัย พบว่าพฤติกรรมเอื้ออาทรของญาติผู้ดูแลในครอบครัว ความต้องการความเอื้ออาทรและการรับรู้พฤติกรรมเอื้ออาทรของวัยรุ่นที่ติดสารเสพติดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.290, 3.097 และ 2.942 ตามลำดับ ญาติผู้ดูแลในครอบครัวที่มีกลุ่มอายุแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมเอื้ออาทรที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มของญาติผู้ดูแลในครอบครัวที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกันนั้น จะมีพฤติกรรมเอื้ออาทรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 วัยรุ่นติดสารเสพติดที่มีระดับการศึกษา ระยะเวลาการติดสารเสพติด และจำนวนครั้งที่เข้ารับการบำบัดรักษาแตกต่างกันจะมีความต้องการความเอื้ออาทรไม่แตกต่างกัน พฤติกรรมเอื้ออาทรของญาติผู้ดูแลในครอบครัว ความต้องการความเอื้ออาทรและการรับรู้ต่อพฤติกรรมเอื้ออาทรของวัยรุ่นที่ติดสารเสพติด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ข้อเสนอแนะผลการศึกษานี้มีบุคลากรในทีมสุขภาพสามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ความเอื้ออาทรระหว่างญาติผู้ดูแลในครอบครัวและวัยรุ่นที่ติดสารเสพติด ส่งเสริมให้ญาติผู้ดูแลในครอบครัวได้แสดงพฤติกรรมเอื้ออาทร ที่ตอบสนองความต้องการของวัยรุ่นติดสารเสพติดให้สมบูรณ์ และส่งเสริมการรับรู้ของวัยรุ่นให้ตรงกับการแสดงพฤติกรรมเอื้ออาทรของญาติผู้ดูแลในครอบครัว

ชรัช พรอำนวยลาภ (2547) ได้ทำการประเมินผลโครงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลโครงการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดปีงบประมาณ 2546 โดยประเมินปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการดำเนินงาน และผลสำเร็จของโครงการ ประชากรในการวิจัยคือ ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด จำนวน 798 คน เก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ แบบติดตามผลหลังการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และแบบบันทึกผลการปฏิบัติงานของสำนักงานสาธารณสุขอำเภออุ้มทอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้นพบว่า

อำเภออุ้มถ้องเปิดศูนย์บำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด 11 แห่ง ผู้เข้ารับการบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด รวม 798 คน ร้อยละ 94.4 เสพยาบ้า วิทยากรผู้ให้การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพแก่ผู้ติดยาเสพติด ได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข 27 คน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) 399 คน การดำเนินงานมีค่าใช้จ่ายรวม 461,972 บาท เฉลี่ย 579 บาทต่อคน ใช้หลักสูตรบำบัดในชุมชนของสถาบันวิจัยยาเสพติด แบบไปเช้า-เย็นกลับไปพักบ้านตนเองรวม 9 ครั้งเป็นเวลา 1 เดือน ผลสำเร็จของโครงการคือ ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ทุกคนจบหลักสูตรการบำบัดในชุมชน มีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดในทางที่ดีขึ้น ติดตามผลการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นเวลา 1 ปี รวม 7 ครั้ง พบว่าผลการตรวจปัสสาวะ 4 ครั้งสุดท้ายมีผู้ผ่านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เลิกยาเสพติดได้ 772 คน (ร้อยละ 96.7) หากผู้ผ่านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด 1 คน เสพยาบ้าวันละ 1 เม็ดต้องเสียเงิน 100 บาท ผลตอบแทนที่ได้รับจากโครงการจะคุ้มค่าการลงทุนได้ภายใน 6 วัน และค่าใช้จ่ายประสิทธิผลเท่ากับ 599 บาทต่อคน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation research) ซึ่งมีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้

1. แนวทางการประเมิน โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร ปี 2545-2546

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. แนวทางการประเมินโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาโรงเรียนภัคดีพัฒนศึกษาและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร ปี 2545-2546

ตารางที่ 3.1 แนวทางการประเมินโครงการ

วัตถุประสงค์ การประเมิน	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	วิธีการ วิเคราะห์ ข้อมูล	เกณฑ์การ ประเมิน
1.เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้น ของโครงการส่งเสริม ศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนศึกษาและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร (Input evaluation : I)	1. ความพร้อมและความเหมาะสมของปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคล 1.1 คุณวุฒิ , ความรู้ 1.2 จำนวนของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 1.3 การกำหนดบทบาท / หน้าที่ / ความรับผิดชอบ 1.4 ความเข้าใจแผนงาน /โครงการ 1.5 การทำแผนงาน	<u>เครื่องมือ</u> -แบบสอบถาม <u>กลุ่มตัวอย่าง</u> - ผู้เข้าร่วมโครงการ - ผู้รับผิดชอบโครงการ/ ผู้บริหาร	-ความถี่ -ร้อยละ -ค่าเฉลี่ย -ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	เกณฑ์ผ่าน กำหนดค่า = 3.51 ขึ้นไป
	2.ปัจจัยด้านงบประมาณ 2.1 แหล่งงบประมาณ 2.2 ความเพียงพอ			

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์การประเมิน	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
	3. ปัจจัยด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี			
	3.1 ประเภทของสื่อ			
	3.2 จำนวนของสื่อ			
	3.3 ความเพียงพอ			
	3.4 ความเหมาะสม			
	3.5 ความทันสมัย			
2. เพื่อประเมินการปฏิบัติงาน ของโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษา โรงเรียนกักตักพิณชย การและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร	ความเหมาะสมของ	<u>เครื่องมือ</u>	-ความถี่	เกณฑ์ผ่าน
	1. วิธีการ หรือ ขั้นตอนของโครงการ	- แบบสอบถาม	- ร้อยละ	กำหนดค่า = 3.51 ขึ้นไป
	2. รูปแบบของโครงการ	<u>กลุ่มตัวอย่าง</u>	- ค่าเฉลี่ย	
	3. เนื้อหาสาระ	- ผู้เข้าร่วม	- ส่วน	
	4. ความเหมาะสมของ การดำเนินงาน	โครงการ	เบี่ยงเบน	
	5. ความน่าสนใจของโครงการ	- ผู้รับผิดชอบโครงการ / ผู้บริหาร	มาตรฐาน	
(Process evaluation : P)				

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์การประเมิน	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
3. เพื่อประเมินผลผลิตของ โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา โรงเรียน กักตุนพิษและการเทคโนโลยี จังหวัด กำแพงเพชร(Product evaluation : P)	1. การบรรลุ วัตถุประสงค์ของ กิจกรรม 1.1 ความรู้ ความเข้าใจ 1.2 การนำความรู้ไป ใช้ประโยชน์ 1.3 ความสนใจของ ผู้เข้าร่วมโครงการ 2. ความพึงพอใจของ ผู้เข้าร่วมโครงการ 3. การมีส่วนร่วมของ ผู้เข้าร่วมโครงการ 4. ประโยชน์ / ผลกระทบที่จะได้รับ	<u>เครื่องมือ</u> -แบบสอบถาม <u>กลุ่มตัวอย่าง</u> - ผู้เข้าร่วม โครงการ - ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อาจารย์ที่ ปรึกษา ผู้ปกครอง	-ความถี่ -ร้อยละ -ค่าเฉลี่ย -ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน -การ วิเคราะห์ เนื้อหา	เกณฑ์ผ่าน กำหนดค่า $\bar{x} = 3.51$ ขึ้นไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 กลุ่ม ดังนี้คือ

กลุ่มที่ 1 ผู้เข้าร่วมโครงการ รวมจำนวน 1,550 คน

- ในปีพ.ศ. 2545 จำนวน 700 คน

- ในปีพ.ศ. 2546 จำนวน 850 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ปกครอง จำนวน 1,610 คน

- อาจารย์ที่ปรึกษาปีพ.ศ. 2545 จำนวน 30 คน

- อาจารย์ที่ปรึกษาปีพ.ศ. 2546 จำนวน 30 คน

- ผู้ปกครองปีพ.ศ. 2545 จำนวน 700 คน

- ผู้ปกครองปีพ.ศ. 2546 จำนวน 850 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้รับผิดชอบโครงการ และ ผู้บริหาร ได้แก่ วิทยากรในการดำเนินกิจกรรม คณะอาจารย์โรงเรียนภัคดีพัฒนศึกษาและเทคโนโลยี และผู้บริหาร จำนวน 8 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เข้าร่วมโครงการ และผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว โดยใช้ตารางเคร็จซีและมอร์แกน (Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. 1970, 30: 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) กลุ่มที่ 1 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ จำนวน 310 คน

2) กลุ่มที่ 2 ผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 310 คน

2.2.2 สำหรับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ผู้วิจัยได้สุ่มตามสัดส่วนของผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนศึกษาและเทคโนโลยี ปี พ.ศ. 2545 และ 2546 ดังตาราง

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
	จำนวน 310 คน
กลุ่มที่1 ผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 1,550 คน	ในปีพ.ศ.2545 จำนวน 140 คน
- ในปีพ.ศ. 2545 จำนวน 700 คน	ในปีพ.ศ.2546จำนวน 170 คน
- ในปีพ.ศ. 2546 จำนวน 850 คน	
	จำนวน 310 คน
กลุ่มที่ 2 ผู้เกี่ยวข้องจำนวน 1,610 คน	อาจารย์ที่ปรึกษาปีพ.ศ. 2545 จำนวน 6 คน
- อาจารย์ที่ปรึกษาปีพ.ศ. 2545 จำนวน 30 คน	อาจารย์ที่ปรึกษาปีพ.ศ. 2546 จำนวน 6 คน
- อาจารย์ที่ปรึกษาปีพ.ศ. 2546 จำนวน 30 คน	ผู้ปกครองปีพ.ศ. 2545 จำนวน 134 คน
- ผู้ปกครองปีพ.ศ. 2545 จำนวน 700 คน	ผู้ปกครองปีพ.ศ. 2546 จำนวน 164 คน
- ผู้ปกครองปีพ.ศ. 2546 จำนวน 850 คน	
รวม	จำนวน 620 คน

2.2.3 กลุ่มที่ 3 นั้นได้ทำการประเมินโดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากประชากร คือ ผู้รับผิดชอบโครงการจำนวน 5 คน และผู้บริหาร จำนวน 3 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 สำหรับผู้เข้าร่วมโครงการ

ฉบับที่ 2 สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง

ฉบับที่ 3 สำหรับผู้รับผิดชอบโครงการ และ สำหรับผู้บริหาร

3.1 ลักษณะและจำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ซึ่งมีรายละเอียดของเครื่องมือดังต่อไปนี้

ฉบับที่ 1 สำหรับผู้เข้าร่วมโครงการ มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale)

5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการ 3 ด้าน คือ

1. ด้านปัจจัยเบื้องต้น
2. ด้านการปฏิบัติงาน
3. ด้านผลผลิต

ตอนที่ 3 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

โครงการ

ฉบับที่ 2 สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ปกครอง มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ ผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมิน โครงการ 1 ด้าน คือ

1. ด้านผลผลิต

ตอนที่ 3 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

โครงการ

ฉบับที่ 3 สำหรับผู้รับผิดชอบโครงการ และสำหรับผู้บริหาร มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมิน โครงการ 2 ด้าน คือ

1. ด้านปัจจัยเบื้องต้น

2. ด้านการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 3 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

โครงการ

วิธีการสร้างเครื่องมือ

2.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 สร้างเครื่องมือการประเมินให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย และประเด็นที่

ต้องการประเมิน

2.3 ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ จำนวน 5 คน (รายชื่อในภาคผนวก)

2.4 นำเครื่องมือที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยวิธี Item Total Correlation และหาความเชื่อมั่นทั้ง 3 ฉบับโดยใช้การวิเคราะห์แบบสัมประสิทธิ์แอลฟา

(α - Coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้ง 3 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 สำหรับผู้เข้าร่วมโครงการ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

ฉบับที่ 2 สำหรับผู้เกี่ยวข้อง ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

ฉบับที่ 3 สำหรับผู้รับผิดชอบโครงการ / ผู้บริหาร ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

2.5 ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปเก็บข้อมูล

3.2 เกณฑ์ในการแปลความหมาย

- 3.2.1 แบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีการกำหนดคะแนนดังนี้
ถ้ามีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
ถ้ามีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับมาก	ให้ 4 คะแนน
ถ้ามีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
ถ้ามีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับมาก	ให้ 2 คะแนน
ถ้ามีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับน้อย	ให้ 1 คะแนน

3.2.2 สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายมีดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับน้อยที่สุด

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ติดต่อโรงเรียนและนำแบบสอบถามให้กับผู้บริหาร โรงเรียนภัคดีพิณิชการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ในระหว่างวันที่ 10 มกราคม – 15 กุมภาพันธ์ 2549 ซึ่งทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนด้วยตัวเอง และทางไปรษณีย์ ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 628 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.0

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistic) ใช้สถิติเชิงบรรยายเพื่ออธิบายข้อมูล โดยสถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ , ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอตารางละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 กลุ่มที่ 1 ผู้เข้าร่วมโครงการ

1.2 กลุ่มที่ 2 ผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.3 กลุ่มที่ 3 ผู้รับผิดชอบโครงการ / ผู้บริหาร

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับการประเมินโครงการ

2.1 การวิเคราะห์ด้านปัจจัยเบื้องต้น

2.1.1 กลุ่มที่ 1 ผู้เข้าร่วมโครงการ

2.1.2 กลุ่มที่ 3 ผู้รับผิดชอบโครงการ / ผู้บริหาร

2.2 การวิเคราะห์ด้านการปฏิบัติงาน

2.2.1 กลุ่มที่ 1 ผู้เข้าร่วมโครงการ

2.2.2 กลุ่มที่ 3 ผู้รับผิดชอบโครงการ / ผู้บริหาร

2.3 การวิเคราะห์ด้านผลผลิต

2.3.1 กลุ่มที่ 1 ผู้เข้าร่วมโครงการ

2.3.2 กลุ่มที่ 2 ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ

3.1 กลุ่มที่ 1 ผู้เข้าร่วมโครงการ

3.2 กลุ่มที่ 2 ผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.3 กลุ่มที่ 3 ผู้รับผิดชอบโครงการ / ผู้บริหาร

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ปรากฏดังรายละเอียดในตารางที่ 4.1-4.3

ตารางที่ 4.1 ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมโครงการ (n=310)

รายการ	ปี 2545 (n=112)		ปี 2546 (n=198)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ	112	100.0	198	100.0
2. กิจกรรมการส่งเสริมศักยภาพเยาวชนเพื่อ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด				
- เข้าร่วมกิจกรรม	82	73.2	123	62.1
- ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	30	26.8	75	37.9
3. กิจกรรมค่ายฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง ประสบการณ์ชีวิต (คุณธรรม-จริยธรรม)				
- เข้าร่วมกิจกรรม	87	77.7	179	90.4
- ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	25	22.3	19	9.6
4. กิจกรรมการเผยแพร่ความรู้และขยายผลใน สถานศึกษาเพื่อนำไปสู่ กระบวนการทักษะชีวิต				
- เข้าร่วมกิจกรรม	24	21.4	46	23.2
- ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	88	78.6	152	76.8
รวม	112	100.0	198	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า โครงการในปี 2545 ส่วนใหญ่ผู้เข้าร่วมโครงการนั้นได้เข้าร่วมกิจกรรมค่ายฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต(คุณธรรม-จริยธรรม) (ร้อยละ 77.7) รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมการส่งเสริมศักยภาพเยาวชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ร้อยละ 73.2) ส่วนโครงการในปี 2546 ส่วนใหญ่ผู้เข้าร่วมโครงการนั้นได้เข้าร่วมกิจกรรมค่ายฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต(คุณธรรม-จริยธรรม) (ร้อยละ 90.4) รองลงมา ได้แก่

กิจกรรมการส่งเสริมศักยภาพเยาวชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ร้อยละ 62.1)
ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้เกี่ยวข้อง (n=310)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	102	32.9
หญิง	208	67.1
2. อายุ		
15-19 ปี	38	12.3
20-24 ปี	33	10.6
25-29 ปี	30	9.7
30-34 ปี	18	5.8
35-39 ปี	53	17.1
40-44 ปี	69	22.3
45-49 ปี	49	15.8
มากกว่า 50 ปี	20	6.4
3. การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	226	72.9
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	47	15.2
ปริญญาโทหรือเทียบเท่า	1	0.3
อื่นๆ	36	11.6
4. ความเกี่ยวข้องกับโครงการ		
อาจารย์	41	13.2
ผู้ปกครอง	269	86.8
รวม	310	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 67.1) อยู่ในช่วงอายุ 40-44 ปี (ร้อยละ 22.3) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 72.9) และเป็นผู้ปกครอง (ร้อยละ 86.8)

ตารางที่ 4.3 ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้รับผิดชอบโครงการ/ผู้บริหาร (n=8)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	4	50.0
หญิง	4	50.0
รวม	8	100.0
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	-	-
30-34 ปี	1	12.5
35-39 ปี	4	50.0
40-44 ปี	-	-
45-49 ปี	-	-
มากกว่า 50 ปี	3	37.5
รวม	8	100.0
3. การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	5	62.5
ปริญญาโทหรือเทียบเท่า	2	25.0
อื่นๆ	1	12.5
รวม	8	100.0

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4. ความเกี่ยวข้องกับโครงการ		
ผู้บริหาร	3	37.5
ผู้รับผิดชอบโครงการ	4	62.5
รวม	8	100.0
5. ประสบการณ์ในการทำงาน		
1-5 ปี	-	-
6-10 ปี	4	50.0
11-15 ปี	2	25.0
16-20 ปี	-	-
21-25 ปี	-	-
26-30 ปี	2	25.0
รวม	8	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้บริหาร/ผู้รับผิดชอบโครงการ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 50.0 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.0 มีอายุระหว่าง 35-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.0 ส่วนด้านการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.5 ส่วนมากเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ คิดเป็นร้อยละ 75 และประสบการณ์การทำงานส่วนมากอยู่ในระหว่าง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.0

ตอนที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการประเมินโครงการ ด้านปัจจัยเบื้องต้น

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการวิเคราะห์ด้านปัจจัยเบื้องต้นของผู้เข้าร่วมโครงการ (n=310)

รายการด้านปัจจัยเบื้องต้น	ปี 2545 (n=112)			ปี 2546 (n=198)		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ความสามารถในการจัดกิจกรรมของผู้รับผิดชอบ	3.92	0.72	มาก	3.89	0.65	มาก
2. ผู้รับผิดชอบมีจำนวนเพียงพอ	3.67	0.76	มาก	3.82	0.67	มาก
3. กิจกรรมสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้	3.90	0.99	มาก	3.96	0.76	มาก
4. โครงการมีอุปกรณ์ที่ทันสมัย	3.63	0.90	มาก	3.75	0.77	มาก
5. โครงการมีสื่ออุปกรณ์ที่เพียงพอ	3.72	0.78	มาก	3.82	0.74	มาก
6. สถานที่เหมาะสมในการจัดทำกิจกรรมให้สำเร็จ	4.01	0.91	มาก	4.11	0.78	มาก
รวมเฉลี่ย	3.80	0.84	มาก	3.97	0.73	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการในปี 2545 มีความคิดเห็น ในส่วนด้านปัจจัยเบื้องต้น โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า สถานที่เหมาะสมในการจัดทำกิจกรรมให้สำเร็จอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) ความสามารถในการจัดกิจกรรมของผู้รับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) และกิจกรรมที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) ตามลำดับ ส่วนในปี 2546 ผู้เข้าร่วมโครงการ มีความคิดเห็น ในส่วนด้านปัจจัยเบื้องต้น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า สถานที่เหมาะสมในการจัดทำกิจกรรมให้สำเร็จ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) ความสามารถในการจัดกิจกรรมของผู้รับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$)

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการวิเคราะห์ด้านปัจจัยเบื้องต้นของ ผู้รับผิดชอบ โครงการ / ผู้บริหาร (n = 8)

รายการด้านปัจจัยเบื้องต้น	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	ความหมาย
1. ความรู้ ความสามารถของผู้รับผิดชอบ โครงการ / ผู้บริหาร ในการดำเนิน โครงการได้บรรลุวัตถุประสงค์	4.62	0.51	มากที่สุด
2. จำนวนผู้รับผิดชอบโครงการ เพียงพอต่อการปฏิบัติ	4.50	0.75	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการกำหนด ความรับผิดชอบในโครงการ	4.38	0.74	มาก
4. การร่วมทำแผนงานของโครงการ	4.38	0.74	มาก
5. ความเข้าใจในแผนงานของโครงการ	4.38	0.51	มาก
6. งบประมาณ ในการจัดทำโครงการ มีความเพียงพอ	4.13	0.83	มาก
7. โครงการมีอุปกรณ์ที่ทันสมัย	4.25	0.88	มาก
8. โครงการมีสื่อและเทคโนโลยีอย่างเพียงพอ	4.38	0.74	มาก
9. โครงการมีสื่อ อุปกรณ์ ที่มีความ หลากหลายตรงตามความต้องการใช้	4.25	0.88	มาก
รวมเฉลี่ย	4.36	0.73	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้รับผิดชอบโครงการ / ผู้บริหารมีความคิดเห็นในส่วนของ ปัจจัยเบื้องต้น โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าผู้รับผิดชอบ โครงการ / ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถในการดำเนินโครงการได้บรรลุวัตถุประสงค์ ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) จำนวนผู้รับผิดชอบโครงการเพียงพอต่อการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) การมีส่วนร่วมในการกำหนดความรับผิดชอบในโครงการขอผู้รับผิดชอบโครงการ / ผู้บริหาร ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการประเมินโครงการ ด้านการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการวิเคราะห์ด้าน การปฏิบัติงาน
ของผู้เข้าโครงการ (n = 310)

รายการด้านการปฏิบัติงาน	ปี 2545 (n=112)			ปี 2546 (n=198)		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. โครงการมีการจัดขั้นตอนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม	4.00	0.79	มาก	3.99	0.64	มาก
2. โครงการสามารถจัดกิจกรรมที่สามารถป้องกันการติดยาเสพติดได้	3.97	0.86	มาก	3.99	0.81	มาก
3. กิจกรรมของโครงการที่ทำมีความหลากหลายครอบคลุมวัตถุประสงค์	3.81	0.76	มาก	3.86	0.73	มาก
4. โครงการมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม	4.18	0.85	มาก	4.30	0.74	มาก
5. โครงการมีกิจกรรมที่น่าสนใจ	3.90	0.81	มาก	3.94	0.79	มาก
6. ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมมีระยะเวลาที่เหมาะสม	3.81	0.76	มาก	3.79	0.78	มาก
รวมเฉลี่ย	3.94	0.80	มาก	3.97	0.75	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการในปี 2545 มีความคิดเห็น ในส่วนด้านการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า โครงการมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) โครงการมีการจัดขั้นตอนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.00$) โครงการสามารถจัดกิจกรรมที่สามารถป้องกันการติดยาเสพติดได้ ($\bar{X} = 3.97$) ส่วนในปี 2546 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีความคิดเห็น ในส่วนด้านการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า โครงการมี

กิจกรรมที่เป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.30$) โครงการมีการจัดขั้นตอนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) โครงการสามารถจัดกิจกรรมที่สามารถป้องกันการติดยาเสพติดได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$)

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการวิเคราะห์ด้านการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบโครงการ / ผู้บริหาร (n = 8)

รายการด้านการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. การมีส่วนร่วมในการสร้างรูปแบบกิจกรรม	4.13	1.12	มาก
2. โครงการมีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระในโครงการ	4.38	0.91	มาก
3. รูปแบบกิจกรรมในโครงการน่าสนใจ	4.50	0.75	มาก
4. การปฏิบัติงานตามขั้นตอนของโครงการ	4.75	0.46	มากที่สุด
5. มีการประเมินหลังการจัดกิจกรรมทุกกิจกรรม	4.62	0.51	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.47	0.75	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้รับผิดชอบโครงการ / ผู้บริหารมีความคิดเห็น ในส่วนด้านการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการปฏิบัติงานตามขั้นตอนของโครงการ อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$) โครงการได้มีการประเมินหลังการจัดกิจกรรมทุกกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) รูปแบบกิจกรรมในโครงการน่าสนใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการประเมินโครงการ ด้านผลผลิต

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการวิเคราะห์ด้านผลผลิตของผู้เข้าร่วมโครงการ (n = 310)

รายการด้านผลผลิต	ปี 2545 (n=112)			ปี 2546 (n=198)		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ผู้เข้าร่วมโครงการมีความเข้าใจในการป้องกันตนเองจากยาเสพติด	4.29	0.71	มาก	4.25	0.67	มาก
2. ผู้เข้าร่วมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการป้องกันยาเสพติดในทางดีขึ้น	4.05	0.80	มาก	4.05	0.75	มาก
3. ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	4.36	0.73	มาก	4.36	0.72	มาก
4. ผู้เข้าร่วมโครงการสนใจต่อการเข้าร่วมเช่นนี้อีก	3.85	0.85	มาก	3.92	0.80	มาก
5. ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมในโครงการ	3.91	0.81	มาก	3.92	0.71	มาก
6. ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการป้องกันยาเสพติด	4.03	0.79	มาก	4.13	0.71	มาก
7. ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับประโยชน์อย่างน่าพึงพอใจ จากการศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมนี้	4.03	0.78	มาก	4.14	0.75	มาก
รวมเฉลี่ย	4.07	0.78	มาก	4.11	0.73	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการในปี 2545 มีความคิดเห็น ในส่วนด้านผลผลิตโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) ผู้เข้าร่วม

โครงการมีความเข้าใจในการป้องกันตนเองจากยาเสพติด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) ผู้เข้าร่วมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการป้องกันยาเสพติดในทางดีขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) ส่วนในปี 2546 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีความคิดเห็น ในส่วนด้านผลผลิต โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.36$) ผู้เข้าร่วมโครงการมีความเข้าใจในการป้องกันตนเองจากยาเสพติด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับประโยชน์อย่างน่าพึงพอใจจากการเข้าร่วมกิจกรรมนี้ ($\bar{X} = 4.14$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการวิเคราะห์ด้านผลผลิตของผู้เกี่ยวข้อง (n =310)

รายการด้านผลผลิต	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ด้านการป้องกันยาเสพติดจากการเข้าร่วมโครงการ	4.04	0.76	มาก
2. ผู้เข้าร่วมโครงการมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการป้องกันยาเสพติดในทางที่ดีขึ้น	4.10	0.76	มาก
3. ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้จากกิจกรรมด้านการป้องกันยาเสพติดไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้	4.16	0.73	มาก
4. ผู้เข้าร่วมโครงการมีความสนใจต่อกิจกรรมด้านการป้องกันยาเสพติด	3.93	0.76	มาก
5. ผู้เข้าร่วมโครงการมีความชอบต่อกิจกรรมในโครงการ	3.77	0.77	มาก
6. ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินการในกิจกรรมด้านการป้องกันยาเสพติด	3.99	0.77	มาก
7. ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับประโยชน์ ผลกระทบที่น่าพึงพอใจจากการเข้าร่วมโครงการ	4.06	0.80	มาก
รวมเฉลี่ย	4.00	0.76	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผู้เกี่ยวข้องได้แก่ อาจารย์ และผู้ปกครอง มีความคิดเห็น ในส่วนด้านผลผลิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$)เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้จากกิจกรรมด้านการป้องกันยาเสพติดไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.16$) ผู้เข้าร่วมโครงการมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการป้องกันยาเสพติด

คิดในทางที่ดีขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับประโยชน์ ผลกระทบที่น่าพึงพอใจจากการเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) ตามลำดับ

ตอนที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการนำความรู้ของผู้เข้าร่วมโครงการไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ

จากการวิเคราะห์คำถามปลายเปิดจากแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าร้อยละของประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการ ของ ผู้เข้าร่วมโครงการ
(n = 310)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้เข้าร่วมโครงการได้นำความรู้เผยแพร่และให้คำปรึกษากับเพื่อนและชุมชน	168	54.2
2. ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด	152	49.0
3. ผู้เข้าร่วมโครงการได้ร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม เช่น กีฬา ดนตรี	4	1.3
4. ผู้เข้าร่วมโครงการมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการป้องกันยาเสพติดในทางที่ดีขึ้น	2	0.6

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการ ได้แก่ ผู้เข้าร่วมโครงการได้นำความรู้เผยแพร่และให้คำปรึกษากับเพื่อนและชุมชน (ร้อยละ 54.2) ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด (ร้อยละ 49.0) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าร้อยละของประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการ ของผู้เกี่ยวข้อง (n = 310)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	147	47.4
2. ผู้เข้าร่วมโครงการได้นำความรู้ไปเผยแพร่ต่อบุคคลรอบข้างและชุมชน	124	40.0
3. ผู้เข้าร่วมโครงการรู้จักวิธีในการหลีกเลี่ยงและวิธีการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน	63	20.3
4. ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถเป็นผู้นำในด้านการป้องกันยาเสพติด	14	4.5
5. ผู้เข้าร่วมโครงการได้รู้จักเพื่อนใหม่	2	0.6

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ผู้เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของผู้เกี่ยวข้องต่อผู้เข้าร่วมโครงการในการเข้าร่วมโครงการ ได้แก่ ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด (ร้อยละ 47.4) ผู้เข้าร่วมโครงการได้นำความรู้ไปเผยแพร่ต่อบุคคลรอบข้างและชุมชน (ร้อยละ 40.0) ผู้เข้าร่วมโครงการรู้จักวิธีในการหลีกเลี่ยงและวิธีการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน (ร้อยละ 20.3) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าร้อยละของประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการ ของ ผู้รับผิดชอบโครงการ / ผู้บริหาร (n=8)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้เผยแพร่ต่อชุมชนและบุคคลใกล้เคียง เพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับชุมชน	7	87.5
2. ผู้เข้าร่วมโครงการมีแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	5	62.5
3. ได้เครือข่ายในกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการที่เป็นเยาวชนที่มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันปัญหาเสพติด	3	37.0
4. ได้สร้างเครือข่าย เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ	2	25.0
5. ได้ทราบปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติดของกลุ่มเยาวชนอย่างแท้จริง	2	25.0
6. ช่วยชาติประหยัดงบประมาณแผ่นดิน ในการสงวนทรัพยากรบุคคล ที่เป็นอนาคตของชาติ	1	12.5

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ผู้รับผิดชอบโครงการ / ผู้บริหารส่วนใหญ่ มีความความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของผู้เข้าร่วมโครงการในการเข้าร่วมโครงการ ได้แก่ ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้เผยแพร่ต่อชุมชนและบุคคลใกล้เคียงเพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับชุมชน (ร้อยละ 87.5) ผู้เข้าร่วมโครงการมีแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด (ร้อยละ 62.5) ได้เครือข่ายในกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการที่เป็นเยาวชนที่มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันปัญหาเสพติด(ร้อยละ 37.5) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าร้อยละของการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการดำเนินการของโครงการจากการเข้าร่วมโครงการ ของ ผู้เข้าร่วมโครงการ (n=310)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรเพิ่มกิจกรรมให้มีความหลากหลาย	114	36.7
2. ควรมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	69	22.2
3. ควรเพิ่มสื่ออุปกรณ์ให้มีความทันสมัย	47	15.6
4. ควรมีการติดตามผู้เข้าร่วมโครงการอย่างเข้มงวด	40	12.9
5. ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ในการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดให้มากขึ้น	23	7.4
6. ควรมีการจัดกิจกรรมให้มีความกระชับ	16	5.1
7. ควรมีการปรับเปลี่ยนสถานที่ในการจัดกิจกรรม	8	2.5
8. ควรเพิ่มบทบาทให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีบทบาทมากขึ้น	5	1.6
9. ควรมีการเชิญวิทยากรให้มีความหลากหลาย	5	1.6

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการดำเนินการจากการเข้าร่วมโครงการ ได้แก่ ควรเพิ่มกิจกรรมให้มีความหลากหลาย (ร้อยละ 36.7) ควรมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 22.2) ความเพิ่มสื่ออุปกรณ์ให้มีความทันสมัย (ร้อยละ 15.6) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าร้อยละของการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการดำเนินการของโครงการจากการเข้าร่วมโครงการ ของผู้เกี่ยวข้อง (n=310)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรมีการจัดกิจกรรมให้มีความกระชับ	110	35.5
2. วิธีการดำเนินการของโครงการดี	80	25.8
3. ควรเพิ่มกิจกรรมให้มีความหลากหลาย	73	23.5
4. ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์	25	8.1
5. ควรเพิ่มความเข้มงวดกับผู้เข้าร่วมโครงการ	16	5.2
6. ควรเพิ่มและปรับปรุงรูปแบบของกิจกรรมให้ดีขึ้น	14	4.5
7. ควรมีการติดตามของการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	13	4.2
8. ควรจัดตั้งศูนย์รับคำปรึกษาด้านการป้องกันยาเสพติด	3	1.0

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ผู้เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการดำเนินการ ได้แก่ ควรมีการจัดกิจกรรมให้มีความกระชับ (ร้อยละ35.5) วิธีการดำเนินการของโครงการดี (ร้อยละ 25.8) ควรเพิ่มกิจกรรมให้มีความหลากหลาย (ร้อยละ23.5) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าร้อยละของการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการดำเนินการของโครงการจากการเข้าร่วมโครงการ ของ ผู้รับผิดชอบโครงการ / ผู้บริหาร (n=8)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรเพิ่มรูปแบบกิจกรรมให้มีความหลากหลาย	6	75.0
2. ควรมีการติดตามผู้เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง	1	12.5
3. ควรจัดให้ผู้ผ่านการเข้าร่วมโครงการเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากร	1	12.5
4. ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น	1	12.5

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผู้บริหาร / ผู้รับผิดชอบโครงการ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการดำเนินการ ได้แก่ ควรเพิ่มรูปแบบกิจกรรมให้มีความหลากหลาย(ร้อยละ75.0) ควรมีการติดตามผู้เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ12.5) ควรจัดให้ผู้ผ่านการเข้าร่วมโครงการเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากร (ร้อยละ12.5) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าร้อยละของข้อเสนอแนะของโครงการจากการเข้าร่วมโครงการ ของผู้เข้าร่วมโครงการ (n=310)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรเพิ่มกิจกรรมให้มีความหลากหลาย	95	30.6
2. ควรจัดให้มีโครงการอย่างต่อเนื่อง	91	29.4
3. ให้เพิ่มความเข้มงวดในการติดตามอย่างใกล้ชิด	35	11.3
4. ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ในการรณรงค์การป้องกันยาเสพติด	13	4.2
5. ควรให้ผู้ผ่านการเข้าร่วมโครงการเข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น	10	3.2
6. ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อนำไปเผยแพร่กับเยาวชนที่อยู่ห่างไกล	8	2.6
7. ควรมีการจัดตั้งศูนย์เพื่อให้คำแนะนำหรือปรึกษาสำหรับการป้องกันยาเสพติด	7	2.3

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีข้อเสนอแนะจากการเข้าร่วมโครงการ ได้แก่ ควรเพิ่มกิจกรรมให้มีความหลากหลาย (ร้อยละ 30.6) ควรจัดให้มีโครงการอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 29.4) ให้เพิ่มความเข้มงวดในการติดตามอย่างใกล้ชิด (ร้อยละ 11.3) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าร้อยละของข้อเสนอแนะของโครงการ ของ ผู้เกี่ยวข้อง (n = 310)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	78	25.2
2. ควรเพิ่มกิจกรรมในโครงการให้มีความหลากหลาย	59	19.0
3. ควรเพิ่มการติดตามผู้เข้าร่วมโครงการหลังสิ้นสุดโครงการ	41	13.2
4. ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์	20	6.5
5. ควรสร้างความตระหนักให้กับผู้เข้าร่วมโครงการรู้สึกถึงความถึงโทษยาเสพติด	9	2.9
6. ควรเพิ่มความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกมากขึ้น	4	1.3
7. ผู้ปกครองควรเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมากขึ้น	3	1.0

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ผู้เกี่ยวข้อง มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ ได้แก่ ควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 25.2) ควรเพิ่มกิจกรรมในโครงการให้มีความหลากหลาย (ร้อยละ 19.0) ควรเพิ่มการติดตามผู้เข้าร่วมโครงการหลังสิ้นสุดโครงการ (ร้อยละ 13.2) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 แสดงค่าร้อยละของโครงการ ของผู้รับผิดชอบโครงการ / ผู้บริหาร (n = 8)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรมีการจัดหางบประมาณจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	5	62.5
2. ควรมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบเพิ่มขึ้น	2	25.0
3. ควรเพิ่มวิทยากรให้มีความหลากหลาย	2	25.0
4. องค์กรในชุมชนควรควรมีส่วนร่วมในการช่วย ดูแลติดตามผลและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เข้า ร่วมโครงการ	1	12.5
5. ควรมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่มาใช้ในการ จัดกิจกรรม	1	12.5

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ผู้รับผิดชอบโครงการ / ผู้บริหารมีข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับโครงการ ได้แก่ ควรมีการจัดหางบประมาณจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง (ร้อยละ 62.5) ควรมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 25.0) ควรเพิ่มวิทยากรให้มีความหลากหลาย (ร้อยละ 25.0) องค์กรในชุมชนควรควรมีส่วนร่วมในการช่วยดูแลติดตามผลและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ ควรมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่มาใช้ในการจัดกิจกรรมตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย มีดังนี้

1.1.1. เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร

1.1.2. เพื่อประเมินการปฏิบัติงานของโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร

1.1.3. เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร

1.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ ผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว

ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอนรวมจำนวน 620 คน ส่วนผู้รับผิดชอบโครงการ และผู้บริหารนั้นทำการศึกษากับประชากร

1.3 สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้เข้าร่วมโครงการ ผู้เกี่ยวข้อง และผู้บริหาร/ผู้รับผิดชอบโครงการ พบว่า

1.3.1 ข้อมูลส่วนตัวของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นนักเรียนของโรงเรียนภัคดีพัฒนศึกษาและ เทคโนโลยีที่ทำการศึกษาอยู่ในระหว่าง พ.ศ. 2545 – พ.ศ. 2546 ในปี 2545 ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ได้ผ่านกิจกรรมค่ายฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต (คุณธรรม-จริยธรรม) มากที่สุด (ร้อยละ 77.7) ส่วนในปี 2546 ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ได้ผ่านกิจกรรมค่ายฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต (คุณธรรม-จริยธรรม) มากที่สุด (ร้อยละ 90.4)

2) ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ปกครอง อาจารย์ที่ปรึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 67.1) มีอายุเฉลี่ยระหว่าง 40 – 44 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 22.3) และการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มากที่สุด (ร้อยละ 22.3)

3) ผู้บริหาร / ผู้รับผิดชอบโครงการ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-39 ปี (ร้อยละ 50.0) การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 62.5) และมีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 6-10 ปี (ร้อยละ 50.0)

1.3.2 ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้น

1) ปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคล พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการ ได้แสดงความ คิดเห็นว่า ความสามารถของผู้รับผิดชอบในการดำเนินโครงการได้บรรลุวัตถุประสงค์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) ด้านจำนวนของผู้รับผิดชอบโครงการนั้นมีความเพียงพออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) ส่วน ผู้รับผิดชอบโครงการ /ผู้บริหาร ได้แสดงความคิดเห็นว่า ความรู้ ความสามารถในการดำเนินโครงการได้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) ด้านจำนวนผู้รับผิดชอบโครงการนั้นมีความเพียงพอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) ผู้รับผิดชอบโครงการ /ผู้บริหาร ได้มี ส่วนร่วมในการกำหนดความรับผิดชอบในโครงการ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการทำแผนงาน และ เข้าใจในแผนงานของโครงการอยู่ในระดับมาก

2) ปัจจัยด้านงบประมาณ พบว่า ผู้รับผิดชอบโครงการ /ผู้บริหาร ได้แสดง ความคิดเห็นว่า งบประมาณในการจัดทำโครงการนั้นมีความเพียงพอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$)

3) ปัจจัยด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยี พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้แสดง ความคิดเห็นว่า โครงการมีความพร้อมสถานที่ในการจัดทำกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$)

ส่วนด้านสื่ออุปกรณ์นั้นมีความเพียงพอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) และอุปกรณ์มีความทันสมัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) ตามลำดับ

1.3.3 ผลการประเมินการปฏิบัติงาน

1) วิธีการหรือขั้นตอนของกิจกรรมนั้นพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการ ได้แสดงความคิดเห็นว่า โครงการสามารถจัดขั้นตอนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ผู้รับผิดชอบโครงการ/ผู้บริหาร มีความคิดเห็น ด้านการปฏิบัติงานตามขั้นตอนของโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$)

2) รูปแบบกิจกรรมนั้น พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการ ได้แสดงความคิดเห็นว่า โครงการสามารถจัดกิจกรรมที่สามารถป้องกันการติดยาเสพติดได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) ผู้รับผิดชอบโครงการ/ผู้บริหาร มีความคิดเห็น ว่าโครงการมีรูปแบบกิจกรรมที่น่าสนใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$)

3) เนื้อหาสาระในการจัดทำโครงการ พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้แสดงความคิดเห็นว่า กิจกรรมของโครงการที่มีความหลากหลายครอบคลุมวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) และโครงการมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) ผู้รับผิดชอบโครงการ/ผู้บริหาร ได้แสดงความคิดเห็นว่า โครงการมีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระในโครงการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$)

4) ความเหมาะสมของการดำเนินงาน พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็น ว่าโครงการมีการจัดกิจกรรมในระยะเวลาที่เหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$)

5) ความน่าสนใจในการดำเนินงาน พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความคิดเห็น ว่าโครงการมีกิจกรรมที่น่าสนใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$)

1.3.4 ผลการประเมินผลผลิต พบว่า

1) ผลการประเมินผลผลิตด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรม พบว่า

(1) ความรู้ ความเข้าใจ พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความคิดเห็น ว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความเข้าใจในการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ในปีพ.ศ. 2545 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) ส่วนในปี พ.ศ. 2546 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) ส่วนด้านผู้เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ด้านการป้องกันยาเสพติด จากการเข้าร่วมโครงการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$)

(2) การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการในปี พ.ศ. 2545 ได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) ผู้เข้าร่วมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการป้องกัน

ยาเสพติดในทางดีขึ้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) ส่วนในปี 2546 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) ผู้เข้าร่วมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการป้องกันยาเสพติดในทางดีขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) ตามลำดับ ส่วนผู้เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้จากกิจกรรมด้านการป้องกันยาเสพติดไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) ผู้เข้าร่วมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการป้องกันยาเสพติดในทางดีขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ตามลำดับ

(3) ความสนใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ในปี พ.ศ. 2545 ได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้เข้าร่วมโครงการสนใจต่อการเข้าร่วมเช่นนี้อีก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) ส่วนปี พ.ศ. 2546 ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมในโครงการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) ส่วนผู้เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีความสนใจต่อกิจกรรมด้านการป้องกันยาเสพติด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$)

2) ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมในโครงการในปี พ.ศ. 2545 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) ในปี 2546 ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อกิจกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) ส่วนด้านผู้เกี่ยวข้อง ได้แสดงความคิดเห็นว่าผู้เข้าร่วมโครงการได้รับประโยชน์ ผลกระทบที่น่าพึงพอใจจากการเข้าร่วมโครงการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$)

3) การมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ในปี พ.ศ. 2545 ได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการป้องกันยาเสพติด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) ในปี 2546 ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการป้องกันยาเสพติด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) ส่วนผู้เกี่ยวข้อง ได้แสดงความคิดเห็นว่าผู้เข้าร่วมโครงการสามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินการในกิจกรรมด้านการป้องกันยาเสพติด อยู่ในระดับมาก

4) ประโยชน์ / ผลกระทบที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ ผู้เข้าร่วมโครงการได้แสดงความคิดเห็นว่า ได้นำความรู้เผยแพร่และให้คำปรึกษากับเพื่อนและชุมชน ผู้เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นว่าผู้เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และผู้รับผิดชอบโครงการ/ผู้บริหาร ได้แสดงความคิดเห็นว่าผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้เผยแพร่ ต่อชุมชนและบุคคลใกล้เคียงเพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับชุมชน

5) การปรับปรุงรูปแบบและวิธีการดำเนินการของโครงการ ผู้เข้าร่วมโครงการได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรเพิ่มกิจกรรมให้มีความหลากหลาย ผู้เกี่ยวข้อง ได้แสดงความคิดเห็นว่า

ควรมีการจัดกิจกรรมให้มีความกระชับ และผู้รับผิดชอบโครงการ/ผู้บริหาร ได้แสดงความคิดเห็นว่าควรเพิ่มรูปแบบกิจกรรมให้มีความหลากหลาย

2. การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย การประเมิน โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

2.1 การที่พบว่าโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดิพนิชยการและเทคโนโลยี นั้น /มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการแก้ไขและป้องกันปัญหาเสพติด ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่ร้ายแรงสำหรับเยาวชนที่จะต้องเจริญเติบโตและกลายเป็นพลังในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องในการที่จะจัดหากิจกรรม โครงการต่าง ๆ สำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับที่ สุรีย์ประภา ตรีเวช (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา สถานการณ์และการแก้ไขปัญหายาเสพติดในช่วงประกาศสงครามยาเสพติด (1 กุมภาพันธ์ – 30 เมษายน 2546) : ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่ภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่ภาคกลาง เป็นจุดพักและกระจายยาเสพติด ไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ , ภาคกลางเป็นแหล่งการค้าและการแพร่ระบาดของที่สำคัญของยาบ้า , ก่อนที่จะมีการผลิต เป็นจำนวนมากในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลางเป็นแหล่งผลิตยาบ้าที่สำคัญและปัจจุบันยังคงมีการผลิตอยู่ , กลุ่มการค้าในพื้นที่ภาคกลางมีอิทธิพลสูงกว่าพื้นที่อื่น รวมถึง พื้นที่ภาคกลางมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่า และประเทศกัมพูชา ทั้งภาคตะวันตก และภาคตะวันออก 2) นโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาลในช่วงประกาศสงครามยาเสพติด 3) สถานการณ์หลังประกาศสงครามยาเสพติด การกดดันผู้เสพ ผู้ค้าอย่างหนัก ส่งผลให้การแพร่ระบาดในพื้นที่ลดลงยาเสพติดแพงขึ้นเท่าตัว ผู้เสพมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และ4) วิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในช่วงประกาศสงครามยาเสพติด ซึ่งจะเห็นได้ว่าจังหวัดกำแพงเพชรซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนภัคดิพนิชยการและเทคโนโลยี จึงถือได้ว่าเป็นพื้นที่เสี่ยงและเป็นเส้นทางผ่านการค้ายาเสพติด ดังนั้นจึงเห็นควรว่าการให้ความรู้ด้านการป้องกันยาเสพติดนั้น จะทำให้เยาวชนเปรียบเสมือนการมีเกราะป้องกันตนเองให้ห่างไกลจากยาเสพติด สอดคล้องกับ อัญชลี ศิลาเกษ (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยประเมินผลการดำเนินโครงการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อป้องกันสารเสพติด ในจังหวัดอำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรสาธารณสุขทั้ง 4 อำเภอ

มีความเห็นว่าการอบรมเทคนิคการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการป้องกันปัญหา สารเสพติดมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในระดับ มากที่สุด บุคลากรสาธารณสุขคิดว่าจะนำความรู้ จากการอบรมไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมาก และคิดว่าได้รับประโยชน์มาก จากการฝึก ปฏิบัติขณะอบรม และจากผู้นำชุมชนที่ได้มีส่วนร่วมในการเข้าประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อมีส่วนร่วม ในการป้องกันสารเสพติดในชุมชน พบว่าผู้นำชุมชน มีความพึงพอใจ ในระดับมากที่สุด ได้ร่วมคิด วิธีป้องกันและแก้ปัญหาสารเสพติดในชุมชน และหลังจากประชุมเชิงปฏิบัติการแล้ว พบว่ามีการทำ กิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง และมีความเห็นว่าการกิจกรรมที่ ดำเนินการ มีส่วนช่วยในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนในระดับมาก ผู้นำชุมชน มีความพึงพอใจในระดับมาก ที่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไข ปัญหายาเสพติดในชุมชน และผู้นำ ชุมชน เห็นว่าปัญหายาเสพติดในชุมชนของตน ได้มีการเปลี่ยนแปลงและแก้ไข โครงการประชามหุ่บ้านปลอดสารเสพติด โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ความรู้เรื่อง สารเสพติด โครงการครอบครัว อบอุ่นป้องกันสารเสพติด และ โครงการตัดเค้นและให้กำลังใจแก่กลุ่ม เสี่ยงและกลุ่มผู้ใช้สารเสพติด และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ ัญญัติ ประคำทอง (2546) ได้ ทำการศึกษาโครงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ทางใจ ป้องกันภัยยาเสพติด ผลการวิจัยพบว่า การ เสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจแก่คนในชุมชน โดยการถ่ายทอดความรู้และเสริมทักษะให้แก่กลุ่ม แกนนำชุมชนและแกนนำครอบครัว เพื่อให้ทำหน้าที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิต ให้แก่คนในชุมชนและสามารถให้การช่วยเหลือผู้มีปัญหาสุขภาพจิตเบื้องต้นได้ ช่วยเบี่ยงเบนความ สนใจจากยาเสพติดมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน อันจะเป็นการป้องกันปัญหาเสพติดใน อนาคต ซึ่ง โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ ให้กลุ่มแกนนำชุมชน แกนนำครอบครัวได้ร่วมกิจกรรม ส่งเสริมสุขภาพจิตของคนในชุมชน รวมทั้งให้มีทักษะในการช่วยเหลือผู้มีปัญหาสุขภาพจิต เบื้องต้น ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้คนในชุมชนปลอดภัยจากยาเสพติด ดังนั้นสถานศึกษาจึง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดทำโครงการเพื่อให้เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงพิษภัยยา เสพติด

2.2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น ในโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการ เรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษานั้น โดยภาพรวม พบว่ามีความ พร้อมและความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่มีความพร้อมและความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่

2.2.1 ความรู้ความสามารถของผู้รับผิดชอบโครงการ/ผู้บริหารในการดำเนิน โครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งผู้รับผิดชอบ โครงการ/ผู้บริหาร นั้นได้มีประสบการณ์ในการ จัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวมถึงได้มีการเชิญผู้ที่มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมา

ให้ความรู้กับผู้เข้าร่วมโครงการ และผู้รับผิดชอบโครงการ/ผู้บริหาร ได้ให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญริน เฟิงบุญ (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของครู นักเรียนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า ครูให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาในระดับค่อนข้างมาก ค่อนข้างมาก ขณะที่การปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลางถึงมากแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและปฏิบัติมากในด้านการลดปัจจัยเสี่ยงและการบริหารจัดการ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดทำโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ผู้รับผิดชอบโครงการ/ผู้บริหาร จะต้องมีความพร้อมในการจัดทำโครงการ

2.2.2 ด้านจำนวนผู้รับผิดชอบโครงการ/ผู้บริหาร พบว่ามีความพร้อมและความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก เพราะสามารถจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการให้ความรู้ การป้องกัน และการแก้ไขยาเสพติด ภายในโครงการเพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถมีทักษะกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชรัล พรอำนวนยลาภ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย การประเมินผลโครงการบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสุพรรณบุรีนั้นพบว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนั้น อำเภออุทุมพรพิสัย เปิดศูนย์บำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด 11 แห่ง ผู้เข้ารับการบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด รวม 798 คน ร้อยละ 94.4 เภยาบ้า วิทยากรผู้ให้การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพแก่ผู้ติดยาเสพติด ได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข 27 คน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) 399 คน ผลสำเร็จของโครงการคือ ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ทุกคนจบหลักสูตรการบำบัดในชุมชน มีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดในทางที่ดีขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าจำนวนของผู้รับผิดชอบโครงการ/ผู้บริหารจะต้องมีความเพียงพอต่อผู้เข้าโครงการเพื่อที่ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ของพิษภัยยาเสพติดและรู้ถึงวิธีการป้องกันให้เยาวชนห่างไกลจากยาเสพติด

2.2.3 ด้านการกำหนดบทบาท/หน้าที่/ความรับผิดชอบ ผู้รับผิดชอบโครงการ/ผู้บริหาร มีส่วนร่วมในการกำหนดความรับผิดชอบในโครงการ รวมทั้งร่วมทำแผนงานของโครงการ และมีความเข้าใจในแผนงานของโครงการ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สนั่น พงษ์อักษร (2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย การประเมินผลโครงการอบรมอาสาป้องกันยาเสพติดประจำหมู่บ้าน จังหวัดชายแดนภาคใต้ : ศึกษากรณีจังหวัดยะลา นั้นพบว่า ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ฯ ในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด การป้องกันการช่วยเหลือแนะนำด้านข่าวสารความรู้และทัศนคติแก่ ครอบครัวและชุมชน และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ความ

เข้าใจของอาสาป้องกันยาเสพติด ได้แก่ ปัจจัยด้านเพศและระดับการศึกษาของอาสาสมัครที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานในฐานะอาสาสมัคร ได้แก่ ปัจจัยด้านการนับถือศาสนา สถานภาพสมรส และความเต็มใจในการเป็นอาสาสมัครที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งจะเห็นได้ว่า ผลสำเร็จจากโครงการนั้น ผู้เข้าร่วมโครงการ/ผู้บริหาร จำเป็นอย่างยิ่งต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดความรับผิดชอบ ร่วมจัดทำแผนงาน เพื่อจะได้มีความเข้าใจต่อวัตถุประสงค์ในการจัดทำโครงการ

2.2.4 ด้านงบประมาณ พบว่างบประมาณในโครงการนั้นได้รับงบประมาณจากทางสถานศึกษา และได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ ซึ่งมีความเพียงพอในระดับมาก ซึ่งงบประมาณที่ได้จัดทำโครงการนั้นไม่มากหรือน้อยเกินไป เพราะสามารถจัดทำกิจกรรมต่างๆในโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชรัล พรอานวยลาก (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย การประเมินผลโครงการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พบว่า งบประมาณในการดำเนินงานมีค่าใช้จ่ายรวม 461,972 บาท เฉลี่ย 579 บาทต่อคน ใช้หลักสูตรบำบัดในชุมชนของสถาบันธัญญารักษ์ แบบไปเช้า-เย็นกลับไปพักบ้านตนเองรวม 9 ครั้งเป็นเวลา 1 เดือน ผลสำเร็จของโครงการคือ ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ทุกคนจบหลักสูตรการบำบัดในชุมชน มีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดในทางที่ดีขึ้น ติดตามผลการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นเวลา 1 ปี รวม 7 ครั้ง พบว่าผลการตรวจปีสภาวะ 4 ครั้งสุดท้ายมีผู้ผ่านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เลิกยาเสพติดได้ 772 คน (ร้อยละ 96.7) หากผู้ผ่านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด 1 คน เสียหายในวันละ 1 เม็ดต้องเสียเงิน 100 บาท ผลตอบแทนที่ได้รับจากโครงการจะคุ้มค่าการลงทุนได้ภายใน 6 วัน และค่าใช้จ่ายประสิทธิผลเท่ากับ 599 บาทต่อคน จะเห็นได้ว่า โครงการมีความพร้อมด้านงบประมาณจะทำให้ผลการดำเนินโครงการนั้นเกิดประสิทธิผลและเกิดความคุ้มค่าต่อการลงทุนสูงสุด

2.2.5 ด้านสื่ออุปกรณ์ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี พบว่าโครงการมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก นั่นคือโครงการมีการนำเสนอความรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดผ่านสื่ออุปกรณ์ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้เกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย

2.3 ด้านการปฏิบัติงาน ในโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษานั้น โดยภาพรวม พบว่ามีความพร้อมและความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถอภิปรายเป็นรายด้านดังนี้

2.3.1 ด้านวิธีการหรือขั้นตอนของโครงการ พบว่าโครงการมีการจัดขั้นตอนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้รับผิดชอบโครงการ/ผู้บริหาร ได้มีส่วน

ร่วมในการวิเคราะห์ด้านการจัดการวิธีการหรือขั้นตอนของโครงการ จึงทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถได้รับความรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัญชลี ประคำทอง (2546:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา โครงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางใจ ป้องกัน ภัยยาเสพติด ผลการวิจัยพบว่า บุคคลส่วนใหญ่วที่เข้าไปยุ่งกับยาเสพติดนั้น มักมีปัญหาทางด้าน จิตใจที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองในทางที่เหมาะสมได้ ดังนั้น การสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่ บุคคลจึงเป็นการป้องกันปัญหาเสพติดที่ตรงที่สุด กิจกรรมของโครงการ To Be Number One เป็นกิจกรรมที่เน้นการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจแก่คนในชุมชน โดยการถ่ายทอดความรู้และ เสริมทักษะให้แก่กลุ่มแกนนำชุมชนและแกนนำครอบครัว เพื่อให้ทำหน้าที่สนับสนุนการจัด กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตให้แก่คนในชุมชนและสามารถให้การช่วยเหลือผู้มีปัญหาสุขภาพจิต เบื้องต้นได้ ช่วยเบี่ยงเบนความสนใจจากยาเสพติดมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน อันจะเป็น การป้องกันปัญหาเสพติดในอนาคต และมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สูดปรานี ศรี โภมุก (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การประเมินผลโครงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2543-2544 พบว่า การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แต่เดิมก่อนปี พ.ศ. 2542 มีการบำบัดรักษาแบบผู้ป่วยนอก ณ โรงพยาบาลศูนย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีขั้นตอนการบำบัดรักษาในขั้นเตรียมการและขั้นถอน พิษยา ต่อมาปี พ.ศ. 2542 เริ่มมีการบำบัดรักษาในโรงพยาบาลทั่วไป คือ โรงพยาบาลเสนาและ โรงพยาบาลชุมชน รวม 15 อำเภอ ครอบคลุมทุกอำเภอใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีระบบการ รักษาแบบสมัครใจ แบบผู้ป่วยนอก โดยมีขั้นตอนการบำบัดรักษาขั้นเตรียมการและขั้นถอนพิษยา จะเห็นได้ว่าในภาพรวมโรงพยาบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังไม่พร้อมที่จะเปิดให้บริการ รักษาผู้ติดยาเสพติดแบบผู้ป่วยใน และยังขาดขั้นตอนการบำบัดรักษาที่ชัดเจนในขั้นตอนที่ฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดขึ้นเองในอำเภอ โดยใช้สถานที่บำบัด คือ วัด หรือมัสยิด ในรูปแบบของ ค่าย ฯ หรือ ศูนย์บำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด มีวัตถุประสงค์ให้การบำบัดรักษาและ ฟื้นฟูสมรรถภาพแก่ผู้ติดยาเสพติดในชุมชน ลดจำนวนผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งลดการแพร่ระบาดของใน ชุมชนอย่างรวดเร็ว ซึ่งได้มีการดำเนินการตั้งค่ายและศูนย์บำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพ ติดในปีงบประมาณ 2543-2544 ทั้งหมด 10 อำเภอ รวมทั้งสิ้น 17 ค่าย และ 1 ศูนย์ ซึ่งจะเห็นได้ว่า สอดคล้องกับโครงการที่มีวิธีการหรือขั้นตอนที่มีการบูรณาการ โดยมีการใช้กระบวนการที่ หลากหลาย เช่น วิทยากรจากสาธารณสุขที่มาให้ความรู้ถึงพิษภัยยาเสพติด หรือวิทยากรพระที่ได้มา ให้ความรู้ด้านคุณธรรม-จริยธรรม กับผู้เข้าร่วมโครงการเป็นต้นนั้นจะสามารถทำให้ผู้เข้าร่วม โครงการสามารถมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

2.3.2 ด้านรูปแบบของโครงการ พบว่า โครงการมีการจัดรูปแบบของโครงการ เป็นที่น่าสนใจ อยู่ในระดับมาก ซึ่งรูปแบบโครงการนั้นจะเป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อการรับรู้ และการเข้าใจถึงด้านความรู้ที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุของผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีศักดิ์ ไทยอารี (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการปัญหาความรุนแรงในกลุ่มนักเรียนอาชีวะ ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมรวมนักเรียนหลายสถาบันทั้งที่เป็นคู่แข่งและไม่ใช่อุปถัมภ์ ด้วยแนวคิดเชิงบวก ที่ทำให้นักเรียนเห็นศักยภาพ เห็นคุณค่าของตนเองทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความมั่นใจ เพิ่มขึ้นว่า การทำกิจกรรมร่วมกันของนักเรียนอาชีวะศึกษา โดยใช้แนวคิดเชิงบวก เป็นสิ่งที่ทำได้โดยไม่ถูกลดทอนด้วยมายาของความรุนแรง อย่างไรก็ตามกระบวนการต่าง ๆ ควรได้ถูกทดลองซ้ำ ปรับปรุงกันต่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาควรได้รับการขยายบทบาท และได้รับการสนับสนุนให้เป็นเจ้าภาพเป็นผู้ปฏิบัติเองมากกว่าการเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการแล้ว ยังทำให้เกิดการพัฒนาความสามารถของสถานศึกษาในการจัดการปัญหา และสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ อัญชลี ศิลาเกษ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การวิจัยประเมินผลการดำเนิน โครงการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อป้องกันสารเสพติด ในจังหวัดอำนาจเจริญ พบว่าบุคลากรสาธารณสุขทั้ง 4 อำเภอ มีความเห็นว่าการอบรมเทคนิคการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการป้องกันปัญหาสารเสพติดมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในระดับ มากที่สุด และในระดับมาก บุคลากรสาธารณสุขคิดว่าจะนำความรู้จากการอบรมไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมาก และคิดว่าได้รับประโยชน์มาก จากการฝึกปฏิบัติขณะอบรม ส่วนการประเมินคู่มือการจัดกิจกรรมมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันสารเสพติดจากบุคลากรสาธารณสุขที่ได้นำไปใช้ในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแก่ผู้นำชุมชน ได้ผลการประเมินคือ เนื้อหาของคู่มือฯ มีความเหมาะสมในระดับมาก และมากที่สุด กิจกรรมที่ระบุในคู่มือฯ สามารถใช้ในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันสารเสพติด ได้ในระดับมาก และในระดับมากที่สุด

2.3.3 ด้านเนื้อหาสาระ พบว่า โครงการมีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระในโครงการอยู่ในระดับมาก จึงเป็นผลให้โครงการสามารถจัดกิจกรรมที่สามารถป้องกันการติดยาเสพติดได้ และกิจกรรมของโครงการที่ทำมีความหลากหลายครอบคลุมวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริพร ทองบ่อ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การพัฒนาเครือข่ายการบริการจิตสังคมบำบัดในชุมชนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ในโรงเรียนมีการดำเนินกิจกรรมแตกต่างกันเป็น 2 รูปแบบ คือ ดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบจิตสังคมบำบัดในโรงเรียนที่กรมสุขภาพจิตพัฒนาขึ้น ส่วนโรงเรียนที่เหลือดำเนินการในลักษณะประยุกต์โปรแกรมร่วมกับแนวทางอื่นๆ เช่น วิธีการสั่งจิต การดูแล

สิ่งแวดล้อมในชุมชน/โรงเรียน ในส่วนของสถานีนามัย พบว่า ทุกแห่ง ได้มีการดำเนินการกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เสพ/ผู้ติดซึ่งสมัครใจเข้ารับการบำบัด รวมทั้งกลุ่มเป้าหมายที่ทางราชการส่งตัวเข้ารับการบำบัด ซึ่งจะเห็นได้ว่า โครงการได้มีการประยุกต์เนื้อหาสาระต่าง ๆ ให้เกิดความเหมาะสมสูงสุด เช่น ผู้เข้าร่วมโครงการ ได้ผ่านกิจกรรมการอบรม และ ได้นำความรู้ไปเผยแพร่ต่อผู้อื่น และชุมชนที่ผู้เข้าร่วมโครงการอาศัยอยู่ เป็นต้น

2.3.4 ด้านความเหมาะสมของการดำเนินงาน พบว่า ความเหมาะสมของการดำเนินงานนั้นมีการปฏิบัติงานตามขั้นตอนของโครงการ พร้อมทั้งมีการประเมินหลังการจัดกิจกรรมทุกกิจกรรมของโครงการ อยู่ในระดับที่เหมาะสม มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รณชัย ตั้งมั่นอนันตกุล (2546:บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ผลการดำเนินงานการพัฒนา กระบวนการสร้างพลังแบบองค์รวม : กาย จิต สังคมบำบัดประยุกต์ ใน โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รุ่นที่ 1-6 พบว่า พบว่า การเอาชนะยาเสพติดเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล กระทรวงสาธารณสุข ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดแนวทางบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในทุกระบบ แต่การแก้ไขปัญหาคาเรียดของยาเสพติดโดยการบำบัดรักษาเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอไม่จำเป็นต้องครอบคลุม ทั้งด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันการกลับมาเสพติด การฟื้นฟูสมรรถภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วย ซึ่งผลปรากฏดังนี้ 1) ด้านระบบคัดกรอง ได้มีการพัฒนาปรับปรุงระบบคัดกรองให้สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ โดยประสานความร่วมมือกับกองทัพบก องค์กรเอกชน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันคัดกรองกลุ่มเป้าหมายเข้าสู่ระบบบำบัดฟื้นฟู โดยการกำหนดสัดส่วนให้มีกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เพิ่มขึ้น เพื่อประสิทธิผลในการติดตามหลังการบำบัด 2) ด้านการบำบัดและการจัดหลักสูตร ได้มีการผสมผสานการใช้กระบวนการสร้างพลัง และกาย จิต สังคมบำบัดประยุกต์เข้าในกิจกรรมพันธกิจหลัก 5 ด้าน ของการบำบัดฟื้นฟู ใน โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้นมาตามลำดับ 3) ด้านการติดตามประเมินผล การติดตามประเมินผลหลังการบำบัดเป็นส่วนสำคัญในการประเมินผลสำเร็จของระบบบำบัดฟื้นฟู คณะทำงานจึงได้มีการปรับปรุงพัฒนาระบบ ติดตามให้มีประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้น 4) ด้านผู้รับการบำบัด ผู้รับการบำบัดในค่ายวิวัฒน์พลเมือง แต่ละรุ่น (รุ่นที่1-รุ่นที่ 6) จำนวน 580 คน ได้รับการบำบัดรักษา ฟื้นฟูสมรรถภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตรวมทั้งมีการจัดกระบวนการครบถ้วนบำบัดผลการดำเนินการพบว่า ขณะบำบัดในค่ายเลิกเสพยาได้ 100% ส่วนการติดตามหลังออกจากค่ายพบว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพจะสามารถเลิกยาได้นานมากขึ้น 5) ด้านการขยายเครือข่ายพหุภาคี การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรผสมผสานใน โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ได้รับการยอมรับจนได้มีการขยายเครือข่ายพหุภาคี จัดอบรมขยายแนวคิดแก่ครูฝึก โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง 37 ค่าย ทั่วประเทศ ซึ่งจะ

เห็นได้ว่าโครงการควรจะมีขั้นตอนการดำเนินงานที่สามารถกำหนดแนวทางของโครงการเพื่อผู้เข้าร่วม โครงการจะได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด

2.3.5 ด้านความน่าสนใจของโครงการ พบว่า โครงการมีกิจกรรมที่น่าสนใจอยู่ในระดับมากจึงเป็นแรงดึงดูดใจให้กับผู้เข้าร่วมโครงการให้มีความสนใจต่อโครงการและส่งผลต่อการเรียนรู้ถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัญชลี ประคำทอง (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาโครงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางใจ ป้องกันภัยยาเสพติด พบว่า บุคคลส่วนใหญ่ที่เข้าไปยุ่งกับยาเสพติดนั้น มักมีปัญหาด้านจิตใจที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองในทางที่เหมาะสมได้ ดังนั้น การสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่บุคคลจึงเป็นการป้องกันปัญหายาเสพติดที่ตรงที่สุด กิจกรรมของโครงการ To Be Number One เป็นกิจกรรมที่เน้นการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจแก่คนในชุมชน โดยการถ่ายทอดความรู้และเสริมทักษะให้แก่กลุ่มแกนนำชุมชนและแกนนำครอบครัว เพื่อให้ทำหน้าที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตให้แก่คนในชุมชนและสามารถให้การช่วยเหลือผู้มีปัญหาสุขภาพจิตเบื้องต้นได้ ช่วยเบี่ยงเบนความสนใจจากยาเสพติดมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน อันจะเป็นการป้องกันปัญหายาเสพติดในอนาคต ซึ่งจะเห็นได้ว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีกิจกรรมที่น่าสนใจนั้น สามารถส่งผลให้เยาวชนเบี่ยงเบนความสนใจจากยาเสพติดได้

2.4 ด้านผลผลิต ในโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษานั้น โดยภาพรวม พบว่ามีความพร้อมและความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถอภิปรายเป็นรายด้านดังนี้

2.4.1 ด้านความรู้ความเข้าใจ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อยู่ในระดับมาก และผู้เข้าร่วมโครงการมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการป้องกันยาเสพติดในทางที่ดีขึ้น หลังจากได้ผ่านการเข้าร่วมโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชรัล พรอำนวนยลาก (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย การประเมินผลโครงการบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรีนั้น พบว่า ผลสำเร็จของโครงการ คือ ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ทุกคนจบหลักสูตรการบำบัดในชุมชน มีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดในทางที่ดีขึ้น และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัญชลี ประคำทอง (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาโครงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางใจ ป้องกันภัยยาเสพติด จากการประเมินพบว่าสามารถจัดตั้งชมรม To Be Number One ได้ 45 ชมรม มีสมาชิก 22,500 คน มีกิจกรรมที่สมาชิกชมรม เห็นชอบ 5 กิจกรรม ได้แก่ การออกกำลังกายด้วยการเดินแอโรบิค การจัดกีฬาต้านยาเสพติด การให้ความรู้เรื่องยาเสพติดผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน การเสริมอาชีพเสริมรายได้ การพัฒนาหมู่บ้านให้น่าอยู่ จากผลการดำเนินงานนี้

เป็นเพียงแนวทางหนึ่งที่จะช่วยป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาทบทวนถึงประโยชน์และวิธีการดำเนินงานที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป ภายใต้นโยบายชุมชนเป็นเจ้าของปัญหา กิจกรรมทุกกิจกรรมต้องมาจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อให้นำไปสู่การป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้เข้าร่วมโครงการสามารถมีความเข้าใจถึงพิษภัยของยาเสพติดแล้วนั้น ก็สามารถนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

2.4.2 ด้านการนำความรู้ไปใช้ไปประโยชน์ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ อยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้เข้าร่วมโครงการหลังจากที่ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการแล้วนั้นก็จะสามารถมีทักษะการนำความรู้ในเรื่องของยาเสพติดที่ได้รับนั้นไปใช้สำหรับการป้องกันตนเองให้ห่างไกลจากยาเสพติดรวมถึงสามารถนำความรู้ที่ได้ไปแนะนำให้กับผู้อื่น เพื่อเป็นการลดปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประพัตรา จันธนะสมบัติ (2546) ได้ทำการศึกษา ผลการบูรณาการกิจกรรมกลุ่มจิตบำบัดร่วมกับกิจกรรมการสังจิตได้สำนึก พบว่า ปัญหาที่พบในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่รุนแรงและกำลังแพร่ระบาดขยายวงกว้าง จนเป็นที่น่าวิตกในปัจจุบัน คือ ปัญหาเสพติด โดยเฉพาะ “ยาบ้า” ซึ่งนับเป็นปัญหาระดับประเทศ เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และสังคม ในสังคมของกลุ่มวัยรุ่น “เพื่อน” มีอิทธิพล ดังนั้นปัญหาเสพติดจึงแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วจากเพื่อนสู่เพื่อน เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว หน่วยจิตสังคมบำบัด โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ ร่วมกับโรงเรียนขามแก่นนคร จึงได้จัดทำโครงการทวิปัญญา (จิตสังคมบำบัด) ขึ้น โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมกลุ่มจิตสังคมบำบัดในโรงเรียน ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่กรมสุขภาพจิตได้พัฒนาเพื่อใช้ในการบำบัดเด็กกลุ่มเสพติดในสถานศึกษา วัตถุประสงค์เพื่อทำการบำบัดนักเรียนกลุ่มเสพติด ผลการศึกษา นักเรียนกลุ่มเสพติดที่เข้ากลุ่ม จำนวน 8 คน มีการปรับตัวทางด้านการเรียน สังคมและพฤติกรรมดีขึ้น และทางโรงเรียนได้จัดให้นักเรียนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มแกนนำเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ขณะนี้อยู่ในช่วงการติดตามผลเพื่อป้องกันการกลับไปเสพติด และจากการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่เข้ากลุ่มและผู้ปกครองพบว่า มีความพึงพอใจในระดับดีมาก ซึ่งจะเห็นได้ว่า ผู้เข้าร่วมโครงการหากมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติดแล้วนั้นก็จะสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

2.4.3 ด้านความสนใจของผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความสนใจต่อการเข้าร่วมโครงการด้านการป้องกันยาเสพติด อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สนั่น พงษ์อักษร (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การประเมินผลโครงการอบรมอาสาสมัครป้องกันยาเสพติดประจำหมู่บ้าน จังหวัดชายแดนภาคใต้ : ศึกษากรณีจังหวัดยะลา มี

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ฯ ในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด การป้องกันการช่วยเหลือแนะนำด้านข่าวสารความรู้และทัศนคติแก่ ครอบครัว และชุมชน และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจของอาสาป้องกันยาเสพติด ได้แก่ ปัจจัยด้านเพศ และระดับการศึกษาของอาสาสมัครที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานในฐานะอาสาสมัคร ได้แก่ ปัจจัยด้านการนับถือศาสนา สถานภาพสมรส และความเต็มใจในการเป็นอาสาสมัครที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งจะเห็นได้ว่าความสนใจของผู้เข้าร่วมโครงการนั้นประกอบด้วยปัจจัยหลายอย่าง เช่น ความน่าสนใจของโครงการ เพศ อายุ ของผู้เข้าร่วมโครงการ ระดับการศึกษา เป็นต้นและสำหรับโครงการนี้ ที่ผู้เข้าร่วมโครงการให้ความสนใจอยู่ในระดับมากนั้นอาจเป็นเพราะ ปัจจัยด้านต่าง ๆ มีความใกล้เคียงกัน โครงการจึงสามารถหากิจกรรมที่ได้รับความสนใจต่อผู้เข้าร่วมโครงการ และเป็นประโยชน์สูงสุด

2.4.4 ด้านความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อโครงการอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประพัตรา จันชนะสมบัติ (2546) ได้ทำการศึกษา ผลการบูรณาการกิจกรรมกลุ่มจิตบำบัดร่วมกับกิจกรรมการสังจิตได้สำนึกพบว่า นักเรียนกลุ่มเสฟที่เข้ากลุ่ม จำนวน 8 คน มีการปรับตัวทางด้านการเรียน สังคมและพฤติกรรมดีขึ้น และทางโรงเรียนได้จัดให้นักเรียนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มแกนนำเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ขณะนี้อยู่ในช่วงการติดตามผลเพื่อป้องกันการกลับไปเสฟซ้ำ และจากการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่เข้ากลุ่มและผู้ปกครองพบว่า มีความพึงพอใจในระดับดีมาก ซึ่งจะเห็นได้ว่า โครงการที่ได้มีความประสานความร่วมมือกันหลายฝ่ายจะส่งผลให้ประสิทธิผลของโครงการนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือจาก ผู้เข้าร่วมโครงการ ผู้รับผิดชอบ/ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2.4.5 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมโครงการ และด้านประโยชน์/ผลกระทบที่จะได้รับ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการป้องกันยาเสพติด อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริพร ทองบ่อ (2546: บทคัดย่อ) การพัฒนาเครือข่ายการบริการจิตสังคมบำบัดในชุมชนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ที่ผ่านมามีการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด กระทรวงสาธารณสุขได้นำโปรแกรมแมทริกซ์ที่ใช้บำบัดผู้ติดยาบ้าในรูปแบบผู้ป่วยนอก มาเป็นมาตรการหลักในการบำบัดรักษาในสถานบริการสาธารณสุขทุกระดับ และโรงพยาบาลจิตเวชทุกแห่ง แต่ก็พบว่ามีปัญหาอุปสรรคหลายอย่าง ทำให้การรักษาไม่ต่อเนื่อง เช่น บ้านไกล เดินทางลำบาก ค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูง เนื่องจากระยะเวลาบำบัดนานและต้องมาบ่อย

เพราะต้องใช้เวลาบำบัดยาวนานถึง 4 เดือน กรมสุขภาพจิตจึงได้พัฒนาโปรแกรมเพื่อให้มีความเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์มากขึ้น โดยได้จัดทำเป็นคู่มือจิตสังคมบำบัดในชุมชน ดังนั้น เพื่อลดปัญหาต่างๆ ดังกล่าว โรงพยาบาลฯ จึงได้พัฒนาเครือข่ายการให้บริการจิตสังคมบำบัดในชุมชนขึ้น ผลการดำเนินงาน พบว่าในโรงเรียนมีการดำเนินกิจกรรมแตกต่างกันเป็น 2 รูปแบบ คือ ดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบจิตสังคมบำบัดในโรงเรียนที่กรมสุขภาพจิตพัฒนาขึ้น ส่วนโรงเรียนที่เหลือ ดำเนินการในลักษณะประยุกต์โปรแกรมร่วมกับแนวทางอื่นๆ เช่น วิธีการสั่งจิต การดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชน/โรงเรียน ในส่วนของสถานีอนามัย พบว่า ทุกแห่งได้มีการดำเนินการกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เสพ/ผู้ติดซึ่งสมัครใจเข้ารับการบำบัด รวมทั้งกลุ่มเป้าหมายที่ทางราชการส่งตัวเข้ารับการบำบัด ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การดำเนินงานของเครือข่ายเกิดความเข้มแข็ง จำเป็นต้องมีการติดตามเยี่ยม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และความรู้ใหม่ๆ กันอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามผล เพื่อดูความสำเร็จในระยะยาว และมีการขยายผลในกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ เช่น แกนนำในชุมชนเพื่อให้มีความรู้ และความเข้าใจอันจะส่งผลให้ทุกฝ่ายเกิดความร่วมมือร่วมใจกันต่อไป จะเห็นได้ว่าโครงการหากมีการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาของยาเสพติด แล้วนั้นโครงการได้มีการสร้างเสริมให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีภาวะความเป็นผู้นำได้ ก็จะสามารถให้ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่แก่ชุมชน และยังสามารถเป็นการสร้างเครือข่ายของผู้เข้าร่วมโครงการให้มีความเข้มแข็งได้

2.5 ประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการของผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่และให้คำปรึกษากับเพื่อนและชุมชนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประพัตรา จันธนะสมบัติ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ผลการบูรณาการกิจกรรมกลุ่มจิตบำบัดร่วมกับกิจกรรมการสั่งจิตได้สำนึก พบว่า ปัญหาที่พบในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่รุนแรงและกำลังแพร่ระบาดขยายวงกว้าง จนเป็นที่น่าวิตกในปัจจุบัน คือ ปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะ “ยาบ้า” ซึ่งนับเป็นปัญหาระดับประเทศ เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และสังคม ในสังคมของกลุ่มวัยรุ่น “เพื่อน” มีอิทธิพล ดังนั้นปัญหายาเสพติดจึงแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วจากเพื่อนสู่เพื่อน เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งผลการศึกษา นักเรียนกลุ่มเสพที่เข้ากลุ่ม จำนวน 8 คน มีการปรับตัวทางด้านการศึกษา สังคมและพฤติกรรมดีขึ้น และทางโรงเรียนได้จัดให้นักเรียนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มแกนนำเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จะเห็นได้ว่าผู้เข้าร่วมโครงการที่มีความรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่ให้กับเพื่อนและชุมชน ซึ่งอาจจะสามารถช่วยลดระดับปัญหายาเสพติดได้

2.6 การปรับปรุงหรือเพิ่มเติมรูปแบบของโครงการ พบว่า โครงการควรมีการเพิ่มกิจกรรมให้มีความหลากหลาย และควรมีการจัดกิจกรรมให้มีความกระชับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รณชัย ตังมั่น อนันตกุล (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ทำการศึกษา ผลการดำเนินงาน การพัฒนา กระบวนการสร้างพลังแบบองค์รวม : ภาย จิต สังคมบำบัดประยุกต์ ในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รุ่นที่ 1-6 พบว่า การเอาชนะยาเสพติดเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล กระทรวงสาธารณสุขได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดแนวทางบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในทุกระบบ แต่การแก้ไขปัญหาการระบาดของยาเสพติดโดยการบำบัดรักษาเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอไม่จำเป็นต้องครอบคลุม ทั้งด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันการกลับมาเสพติด การฟื้นฟูสมรรถภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วย ดังนั้น โรงพยาบาลวังน้อย ซึ่งได้ดำเนินการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดโดยประยุกต์กระบวนการสร้างพลังแบบองค์รวม ภาย จิต สังคมบำบัด ในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มาตั้งแต่ปี 2545-ปัจจุบัน ซึ่งจะเห็นได้ว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดนั้น โครงการมีความจำเป็นที่จะต้องมีความหลากหลายในรูปแบบของกิจกรรมเพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้กับผู้เข้าร่วมโครงการ

2.7 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อโครงการ พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรเพิ่มกิจกรรมให้มีความหลากหลายเช่นการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการเพื่อผู้เข้าร่วมโครงการจะได้รับรู้ถึงความรู้สึกที่เอื้ออาทรจากผู้ปกครอง และหากเมื่อจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดจะได้รู้สึกผิดกับความรักและความเอื้ออาทรที่ผู้ปกครองได้มอบให้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูชาติ ติธรรมรัมย์ (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา พฤติกรรมเอื้ออาทรของญาติผู้ดูแลในครอบครัว ความต้องการความเอื้ออาทรและการรับรู้พฤติกรรมเอื้ออาทรของวัยรุ่นที่ติดสารเสพติด ซึ่งผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมเอื้ออาทรของญาติผู้ดูแลในครอบครัว ความต้องการความเอื้ออาทรและการรับรู้พฤติกรรมเอื้ออาทรของวัยรุ่นที่ติดสารเสพติดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.290, 3.097 และ 2.942 ตามลำดับ ญาติผู้ดูแลในครอบครัวที่มีกลุ่มอายุแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมเอื้ออาทรที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มของญาติผู้ดูแลในครอบครัวที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกันนั้น จะมีพฤติกรรมเอื้ออาทรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 วัยรุ่นติดสารเสพติดที่มีระดับการศึกษา ระยะเวลาการติดสารเสพติด และจำนวนครั้งที่เข้ารับการบำบัดรักษาแตกต่างกันจะมีความต้องการความเอื้ออาทรไม่แตกต่างกัน พฤติกรรมเอื้ออาทรของญาติผู้ดูแลในครอบครัว ความต้องการความเอื้ออาทรและการรับรู้ต่อพฤติกรรมเอื้ออาทรของวัยรุ่นที่ติดสารเสพติด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งจะเห็นได้ว่า โครงการสามารถเพิ่มกิจกรรมโดยให้ผู้ปกครองเข้า

มามีส่วนร่วมกับโครงการมากขึ้นก็จะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางใจไม่ให้ผู้เข้าร่วมโครงการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

3 ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการประเมินโครงการ โดยได้ดำเนินการ 2 ปี เริ่มพ.ศ.2545-2546 ซึ่งได้ทำการวิจัยเชิงระบบ อย่างไรก็ตามการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยโครงการโดยภาพรวม และผู้วิจัยไม่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละกิจกรรม เช่น กิจกรรมส่งเสริมศักยภาพเยาวชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา กิจกรรมค่ายฝึกอบรมเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต (ค่ายคุณธรรม-จริยธรรม และกิจกรรมการเผยแพร่ความรู้และขยายผลของนักเรียนแกนนำสู่เครือข่ายเพื่อสร้างทักษะชีวิต ดังนั้นในการประเมินผลการประเมินโครงการครั้งนี้จึงมีความไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร จึงทำให้ผลการประเมินไม่เห็นจุดเด่น จุดด้อยของกิจกรรมในโครงการได้อย่างชัดเจน

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 จากผลการวิจัย พบว่าในด้านปัจจัยเบื้องต้นผู้รับผิดชอบโครงการ/ผู้บริหาร ควรให้ความตระหนักหรือความสนใจในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น อาทิ ควรมีการจัดหากิจกรรมให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจของผู้เข้าร่วมโครงการให้มีประสิทธิภาพ หลังจากการเข้าร่วมโครงการ

3.1.2 จากผลการวิจัย พบว่าในด้านการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบโครงการ มีการปฏิบัติงานตามขั้นตอนกิจกรรม /โครงการ ดังนั้นผู้รับผิดชอบควรให้ความสำคัญในกิจกรรมเช่นนี้ อย่างตลอดไป สำหรับรูปแบบของกิจกรรม /โครงการจึงควรให้ความสำคัญ อาทิ ควรมีการติดตามผลหลังจากมีการเข้าร่วมโครงการเป็นระยะ ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมโครงการตระหนักถึงเรื่องการป้องกัน และหลีกเลี่ยงตนเองให้ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และควรมีการสร้างแกนนำในการเผยแพร่ความรู้และให้คำปรึกษากับผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง การจัดหาวิทยากรต่างพื้นที่ในการให้ความรู้ การพาผู้เข้าร่วมโครงการทัศนศึกษาในเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เช่น สถานบำบัดผู้ติดยาเสพติด เป็นต้น

3.1.3 สถานศึกษาควรมีการจัดทำโครงการร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นเพื่อสร้างเครือข่ายให้กับผู้เข้าร่วมโครงการในการเป็นแกนนำร่วมกันสำหรับการเผยแพร่ความรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

3.1.4 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้ปกครอง และอาจารย์ที่ปรึกษา มีความต้องการให้จัดโครงการอย่างต่อเนื่อง เพราะสามารถช่วยให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ และสามารถปกป้องตนเองให้ห่างไกลจากยาเสพติด ดังนั้น สถานศึกษาควรมีการจัดโครงการโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการประเมินโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร

3.2.1 การวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการประเมินโครงการอย่างละเอียด โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายกิจกรรมเพื่อจะได้ทราบถึงจุดเด่น จุดด้อยของกิจกรรมมากขึ้น

3.2.2 ควรจะศึกษาโครงการที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยทำการศึกษาจากผู้ที่ติดยาเสพติด เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูล

3.2.3 ควรจะศึกษาโครงการที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยทำการศึกษาให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ

3.2.4 การวิจัยครั้งต่อไปควรจะศึกษาโครงการที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยทำการศึกษาร่วมกับสถาบันในระดับอาชีวะแห่งอื่นในจังหวัดกำแพงเพชรเพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายให้กับแกนนำผู้เข้าร่วมโครงการ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ชูชาติ ศิริมรัมย์ (2546) “พฤติกรรมเอื้ออาทรของญาติผู้ดูแลในครอบครัว ความต้องการความเอื้ออาทร และการรับรู้พฤติกรรมเอื้ออาทรของวัยรุ่นที่ติดสารเสพติด” การประชุมวิชาการนานาชาติ ครั้งที่ 2, สุขภาพจิตกับยาเสพติด ปี 2546, หน้า 114.
- นิตา ชูโต (2531) *การประเมินโครงการ* กรุงเทพมหานคร มาสเตอร์เพรส หน้า 9, 12
- บุษริน เพ็งบุญ (2546) “ความคิดเห็นของครู นักเรียนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประทีป มาร์ติน โกมาศ (2546) “โครงการวิจัยเพื่อเฝ้าระวังรักษาคุณภาพเยาวชนไทย: กรณีศึกษาตัวอย่างนักเรียนนักศึกษาภาคปกติ ในทุกสังกัดการศึกษา ของ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และทบวงมหาวิทยาลัย ทั่วประเทศ” รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- ประพัตรา จันชนะสมบัติ (2546) “ผลการบูรณาการกิจกรรมกลุ่มจิตบำบัตร์ร่วมกับกิจกรรมการสั่งจิตใต้สำนึก” รายงานการวิจัยโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต และโรงเรียนขามแก่นนคร
- ผุสดี รุมาคม (2542) *การประเมินการปฏิบัติงาน* กรุงเทพมหานคร ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค
- ธรรชัย ตั้งมั่นอนันตกุล (2546) “ผลการดำเนินงานการพัฒนา กระบวนการสร้างพลังแบบองค์รวม : กาย จิต สังคมบำบัดประยุกต์ ในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รุ่นที่ 1-6” รายงานการวิจัย โรงพยาบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- รัตนะ บัวสนธิ์ (2540) *การประเมินผลโครงการ: การวิจัยเชิงประเมิน* พิมพ์ กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แกรมมี่
- ศรีศักดิ์ ไทยอารี (2546) “รายงานการวิจัยโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการปัญหาความรุนแรงในกลุ่มนักเรียนอาชีวะ” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- ศิริชัย กาญจนวาสี (2545) *ทฤษฎีการประเมิน* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน้า 154-155
- ศิริพร ทองบ่อ (2546) “การพัฒนาเครือข่ายบริการจิตสังคมบำบัดในชุมชนจังหวัดขอนแก่น” รายงานการวิจัย โรงพยาบาลขอนแก่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต

- สนั่น พงษ์อักษร (2541) “การประเมินผลโครงการอบรมอาสาสมัครป้องกันยาเสพติดประจำหมู่บ้าน จังหวัดชายแดนภาคใต้ : ศึกษากรณีจังหวัดยะลา” ภาคนิพนธ์ สาขาวิชาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคม ภาคนิพนธ์ ส่วนภูมิภาค จังหวัดยะลา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- สุดปรานี ศรีโกมุต (2546) “การประเมินผลโครงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2543-2544” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุรีย์ประภา ตรีเวช (2546) “สถานการณ์และการแก้ไขปัญหาเสพติดในช่วงประกาศสงครามยาเสพติด (1 กุมภาพันธ์ – 30 เมษายน 2546) : ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่ภาคกลาง” เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
- สุวิมล ติรกานันท์ (2547) *การประเมินโครงการ : แนวทางสู่การปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน้า 2-3
- อัญชลี ศิลาเกษ (2544) “การประเมินผลการดำเนินโครงการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อป้องกันสารเสพติด ในจังหวัดอำนาจเจริญ” รายงานการวิจัยโรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์
- อัญชลี ประคำทอง (2546) “โครงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางใจ ป้องกันภัยยาเสพติด” รายงานการวิจัยกลุ่มงานสุขภาพจิตและจิตเวช โรงพยาบาลมหาสารคาม

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา
เสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดิพนิชยการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร

โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี ได้จัดทำโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ซึ่งโครงการนี้ได้มีการพัฒนาต่อเนื่องจาก โครงการ โรงเรียนสีขาว ตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา ซึ่งผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะทำการประเมิน โครงการระหว่างปี 2545 – 2546 ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ชื่อโครงการ โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร

หน่วยงานที่รับผิดชอบ โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี

ผู้รับผิดชอบโครงการ นายไพฑูรย์ กุทธะสาน และคณะครูฝ่ายกิจการนักศึกษา

ลักษณะโครงการ เป็นโครงการต่อเนื่องจากโครงการโรงเรียนสีขาว

แนวคิด กระบวนการจัดกิจกรรมสัมพันธ์มีบทบาทสำคัญต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่ไม่ถูกต้องร่วมกันโดยใช้มิตรภาพและกระบวนการมีส่วนร่วม สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีให้ตระหนักถึงการป้องกันและแก้ปัญหาร่วมกัน

หลักการและเหตุผล

โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยีได้ดำเนิน “โครงการโรงเรียนสีขาว” ตั้งแต่ปี 2542 ตามนโยบายของรัฐ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้านยาเสพติด โรคเอดส์ การใช้สื่อลามก อนาจาร การพนัน และการทะเลาะวิวาทในสถานศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแนวปฏิบัติให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร เพื่อให้เยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงภัยของปัญหาที่เกิดขึ้นต่อตนเอง คนใกล้ชิด ครอบครัว และสังคมภายนอก ในชุมชนและท้องถิ่นของตนเอง

การดำเนินกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนสีขาวของโรงเรียนได้รับประกาศเกียรติคุณจากหน่วยงาน ต่าง ๆ และได้ขยายผลเผยแพร่การดำเนินกิจกรรม ให้แก่นักเรียน/นักศึกษา ทุกรุ่นมาอย่างต่อเนื่องในหลายด้าน เช่น ด้านอนามัย ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านสาธารณประโยชน์ต่อสังคม เป็นต้น ในปีการศึกษา 2544 สามารถขยายผลสู่ท้องถิ่น และสถาบันการศึกษาในเครือข่าย เช่น โรงเรียนในสังกัดสามัญศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาส ที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาที่อยู่ในเขตบริการการศึกษา ในลักษณะของการจัดกิจกรรมการมีส่วน

ร่วม เพื่อส่วนรวมให้มีการจัดกิจกรรมที่ป้องกันและแก้ไขปัญหาก็แก่เยาวชนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้กิจกรรมตามนโยบายของรัฐเกิดความต่อเนื่องเป็นระบบ สามารถแก้ไขปัญหาวุฒิกกรรมเบี่ยงเบนของเยาวชน ที่เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาด้านยาเสพติด ปัญหาทางเพศและโรคเอดส์ และปัญหาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกันจึงได้ จัดโครงการศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ โรงเรียนสีขาวขึ้นในปีการศึกษา 2545

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ และจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมให้แก่นักเรียน นักศึกษา ทั้งในและนอกสถานศึกษาตามนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหาวุฒิกกรรมด้านต่าง ๆ ของเยาวชน ตามนโยบายโรงเรียนของรัฐ

2. เพื่อเป็นศูนย์กลางการประสานงาน ศูนย์ข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างนักเรียน / นักศึกษา และสมาชิกเครือข่าย รวมถึงบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เป้าหมาย

จัดอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมให้แก่นักเรียนแกนนำและสมาชิกเครือข่ายของโรงเรียนและสถานศึกษาที่เป็นสมาชิกเครือข่าย จำนวน 700 คน โดยมีกิจกรรมที่สนองนโยบาย 3 กิจกรรม ดังนี้

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและเอดส์ในสถานศึกษา จำนวน 250 คน

2. กิจกรรมค่ายฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต (ค่ายคุณธรรมจริยธรรม) จำนวน 450 คน

3. กิจกรรมการมีส่วนร่วมจากกลุ่มนักเรียนแกนนำและสมาชิกเครือข่ายจัดตั้ง “ศูนย์เยาวชนสัมพันธ์โรงเรียนสีขาว”

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ศึกษาและวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน โครงการโรงเรียนสีขาวที่ผ่านมา
2. จัดทำโครงการและรายละเอียดกิจกรรมเพื่อขอความเห็นชอบ
3. ขอสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่
  - 3.1 สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ
  - 3.2 คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเอดส์จังหวัดกำแพงเพชร โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกำแพงเพชร
  - 3.3 โรงเรียนภัคดีพิทยการและเทคโนโลยี
4. จัดประชุมและประสานให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรม

5. แต่งตั้งคณะทำงาน
6. ประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
7. ดำเนินกิจกรรมตามแผนงานที่กำหนด
8. ประเมินผลการดำเนินงานแต่ละกิจกรรม
9. สรุปผลการดำเนินกิจกรรมตามโครงการเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

รายละเอียดการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดและเอดส์ในสถานศึกษา

วัตถุประสงค์

เพื่อดำเนินการให้ความรู้ ความเข้าใจ สร้างความตระหนักร่วมกันให้เห็นถึงโทษ พิษภัยของยาเสพติดและโรคเอดส์ โดยการสร้างแนวคิดร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหา รวมถึงการขยายผลสู่ครอบครัวและชุมชนท้องถิ่น

เป้าหมาย นักเรียนแกนนำและสมาชิกเครือข่าย จำนวน 250 คน

แนวทางการดำเนินกิจกรรม

1. จัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับยาเสพติด ใช้เวลา 1 วัน
2. จัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับโรคเอดส์และเพศศึกษาใช้เวลา 1 วัน
3. การปฏิบัติการกิจของแกนนำและสมาชิกเครือข่ายในการเผยแพร่ความรู้และขยายผล ใช้เวลาตลอดปีการศึกษา

ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม

ตลอดปีการศึกษา 2545 (พฤษภาคม 2545 – มีนาคม 2546)

งบประมาณ

ขอสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ จำนวน 30,000 บาท
2. คณะอนุกรรมการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ จังหวัดกำแพงเพชร โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 20,000 บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนแกนนำและสมาชิกเครือข่าย มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดและเอดส์
2. การมีส่วนร่วมในการสร้างแนวคิด วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยกำหนดเป็นแนวปฏิบัติ หรือพันธะสัญญาร่วมกัน

3. มีการกำหนดแนวทางในการเผยแพร่ความรู้และการขยายผลสู่ครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่น

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมค่ายฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต (ค่ายคุณธรรมจริยธรรม)
วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจให้แก่นักเรียน / นักศึกษาใหม่ มีทักษะในการอยู่ร่วมกันในสังคมและสถาบันอย่างมีความสุข
2. เพื่อสร้างเสริมให้นักเรียน / นักศึกษา เข้าใจในหลักธรรมพระพุทธศาสนาไปใช้ในการพัฒนาจิตใจให้เข้มแข็ง
3. เพื่อให้ นักเรียน / นักศึกษา มีความรักใคร่ สามัคคีในหมู่คณะ รู้จักการเสียสละ การให้อภัย กล้าแสดงออกในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

เป้าหมาย

1. นักเรียนที่เข้าใหม่ปีการศึกษา 2545	จำนวน	400 คน
2. คณะกรรมการนักเรียน / นักศึกษา	จำนวน	20 คน
3. คณะครู	จำนวน	40 คน

แนวทางการดำเนินกิจกรรม

1. ประชุมจัดทำรายละเอียดกิจกรรมเพื่อขอความเห็นชอบ
2. แต่งตั้งคณะทำงาน
3. ประสานงานคณะวิทยากร
4. จัดประชุมคณะวิทยากร คณะทำงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรม ใช้ระยะเวลา 1 วัน
5. ดำเนินการจัดกิจกรรมค่ายฝึกอบรม ใช้ระยะเวลา 3 วัน
6. ประเมินผลและสรุปการดำเนินกิจกรรม

ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม

ตลอดปีการศึกษา 2545 (พฤษภาคม 2545 – มีนาคม 2546)

งบประมาณ

ขอสนับสนุนงบประมาณจากแผนการดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนภัคดีพัฒนศึกษาและเทคโนโลยี จำนวน 50,000 บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียน นักศึกษาใหม่มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการอยู่ร่วมกันในสังคม และสถาบัน ได้อย่างมีความสุข
2. นักเรียน นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาจิตใจให้มีคุณธรรมจริยธรรม
3. นักเรียน นักศึกษา มีความรักใคร่ สามัคคี มีพฤติกรรมการแสดงออกในทางที่ถูกต้องเป็นที่ยอมรับต่อส่วนรวม

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมการเผยแพร่ความรู้และขยายผลในสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่กระบวนการทักษะชีวิต

วัตถุประสงค์

นำความรู้ทักษะ และประสบการณ์ไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ขยายผลและจัดกิจกรรมด้านต่างๆ ที่สอดคล้องตามนโยบายของสถานศึกษาและของรัฐ

เป้าหมาย

นักเรียนแกนนำและสมาชิกเครือข่าย มีการรวมกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สนองนโยบายของสถานศึกษาและของรัฐ อาทิเช่น การรณรงค์ เนื่อง ในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันต่อต้านเพื่อเอาชนะยาเสพติด วันรวมใจต้านภัยยาเสพติด วันเอดส์โลก วันวาเลนไทน์ เป็นต้น

แนวทางการดำเนินงาน

1. จัดให้มีประชุมนักเรียนแกนนำและสมาชิกเครือข่าย หรือจากเสร็จสิ้นการอบรมเชิงปฏิบัติการมีส่วนร่วม และการจัดกิจกรรมค่ายฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต เพื่อกำหนดแนวทางและรายละเอียด การดำเนินงานของศูนย์เยาวชนสัมพันธ์โรงเรียนสีขาว ใช้ระยะเวลา 1 วัน
2. มีการรวมกลุ่มจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่างๆ ตามนโยบาย
3. จัดให้มี “ศูนย์คลายเหงา” เป็นศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ ศูนย์บริการของกลุ่มและชมรมต่างๆ
4. จัดให้มี “ศูนย์คลายร้อน” เป็นศูนย์บริการให้คำปรึกษาแนะแนว รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือ นักเรียนที่มีปัญหา และส่งเสริมพัฒนาด้านต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนที่ประสบปัญหาทางการเรียน

ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม

ตลอดปีการศึกษา 2546 (พฤษภาคม 2546 – มีนาคม 2547)

งบประมาณ

ใช้งบพัฒนาและปรับปรุงตามแผนงานงบประมาณของโรงเรียนภัคดีพิทยการและเทคโนโลยี โดยใช้เป็นค่าวัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ จำนวน 70,000 บาท ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียน / นักศึกษา รวมกลุ่มจัดกิจกรรมต่าง ๆ สามารถดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวนโยบายของสถานศึกษา และของรัฐ
2. มีศูนย์กลางการบริการ ให้แก่กลุ่มหรือชมรมต่าง ๆ ดำเนินกิจกรรมได้ตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มและชมรมนั้น ๆ

ชื่อโครงการ โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพิทยการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร ปี 2546

หน่วยงานรับผิดชอบ โรงเรียนภัคดีพิทยการและเทคโนโลยี

ผู้รับผิดชอบโครงการ นายไพฑูรย์ กุฑระสาน และคณะครูฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษา

ลักษณะโครงการ เป็นโครงการต่อเนื่องจากโครงการศูนย์เยาวชนสัมพันธ์โรงเรียนสีจาว

แนวคิด การสร้างภาคีเครือข่ายโดยกระบวนการมีส่วนร่วม สามารถพัฒนาศักยภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ตลอดจนในชุมชนและท้องถิ่น โดยการสร้างความตระหนักถึงความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมร่วมกัน

หลักการและเหตุผล

ในปีการศึกษา 2545 โรงเรียนภัคดีพิทยการและเทคโนโลยีได้ดำเนิน “โครงการศูนย์เยาวชนสัมพันธ์โรงเรียนสีจาว” ได้ให้ความสำคัญต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและโรคเอดส์ ซึ่งเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐ โดยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว 3 กิจกรรม ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและเอดส์ในสถานศึกษา กิจกรรมค่ายฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต (ค่ายคุณธรรมจริยธรรม) และกิจกรรมเผยแพร่ความรู้และขยายผลในสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่กระบวนการทักษะชีวิต

จากข้อมูลสรุปผลการดำเนินกิจกรรมพบว่า นักเรียนนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงโทษพิษภัยของยาเสพติดและสถานการณ์ของโรคเอดส์ ซึ่งทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทำให้เกิด

ภาคีเครือข่ายร่วมกันระหว่างนักเรียนแกนนำและสมาชิกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ในสถานศึกษาของตนเองและระหว่างสถานศึกษา รวมถึงการมีศูนย์ประสานงานเพื่อให้เป็นศูนย์กลางประสานความร่วมมือด้านข้อมูลข่าวสาร แหล่งเรียนรู้และการเผยแพร่วิทยากรเทคโนโลยี แก่นักเรียนแกนนำได้จัดกิจกรรมได้จัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ในสถานศึกษาเพื่อให้เพื่อนนักเรียนด้วยเกิดทักษะชีวิต โดยนำกระบวนการที่ถูกต้องไปใช้ในชีวิตประจำวันร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข ประกอบกับสถานการณ์ในสังคมปัจจุบันนั้นปัญหาของกลุ่มวัยรุ่นมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนในหลายๆ ด้านสร้างปัญหาให้แก่สังคมบ้านเมืองไทยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ยาเสพติดเป็นสื่อนำไปสู่การเกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา

ศูนย์เยาวชนสัมพันธ์โรงเรียนสิขาว โรงเรียนภักดีพัฒนศึกษาและเทคโนโลยีจึงได้มีแนวคิดการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพให้แก่แกนนำและสมาชิกเพื่อให้เกิดการร่วมคิด ร่วมสร้าง ร่วมพัฒนารูแบบเทคนิค และกระบวนการอย่างสอดคล้องเป็นระบบต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนให้มีศักยภาพ จึงได้จัดทำโครงการนี้ขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพให้ศูนย์เยาวชนสัมพันธ์มีบทบาทสำคัญต่อการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่นำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำและสมาชิกของศูนย์โรงเรียนสัมพันธ์ให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในกระบวนการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกและเครือข่าย เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน
3. เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการประสานงานให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เป้าหมาย

สร้างเสริมและพัฒนาความรู้ทักษะชีวิตให้แก่นักเรียนแกนนำและสมาชิกในสถานศึกษาและเครือข่ายจากสถานศึกษาอื่น จำนวน 850 คน โดยการจัดกิจกรรมที่ต่อเนื่องและสอดคล้องกัน จำนวน 3 กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมส่งเสริมศักยภาพเยาวชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา จำนวน 200 คน
2. กิจกรรมค่ายฝึกอบรมเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต(ค่ายคุณธรรมจริยธรรม)จำนวน 350 คน
3. กิจกรรมการเผยแพร่ความรู้และขยายผลของนักเรียนแกนนำสู่เครือข่ายเพื่อสร้างทักษะชีวิต จำนวน 300 คน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน “โครงการศูนย์เยาวชนโรงเรียน” ที่ผ่านมา
2. จัดทำโครงการและรายละเอียดกิจกรรมเพื่อขอความเห็นชอบ
3. ขอสนับสนุนงบประมาณจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. จัดประชุมและประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรม
5. แต่งตั้งคณะทำงานและประสานวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้
6. ดำเนินกิจกรรมตามแผนงานที่กำหนด
7. ประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมทุกกิจกรรมตามโครงการ
8. สรุปผลการดำเนินกิจกรรมตามโครงการเสนอหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง

รายละเอียดการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมการส่งเสริมศักยภาพเยาวชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำและสมาชิกให้มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และกระบวนการชีวิตที่ต้องนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกันอย่างมีระบบ
2. เพื่อสร้างเสริมบทบาทหน้าที่ของนักเรียนแกนนำและสมาชิกให้สามารถจัดกิจกรรมในการเผยแพร่ความรู้และขยายผลการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
3. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนแกนนำและสมาชิกเข้าไปมีส่วนร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกับสังคมชุมชนและท้องถิ่น

เป้าหมาย

1. นักเรียนแกนนำและสมาชิกของโรงเรียนกักตักพิณชยการและเทคโนโลยี จำนวน 100 คน
2. นักเรียนแกนนำและสมาชิกจากสถานศึกษาเครือข่ายแห่งละ 6 – 10 คน จำนวน 10 คน

ลักษณะและรูปแบบของกิจกรรม

1. เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการและมีส่วนร่วม และเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยจัดขึ้น 2 ครั้งๆ ละ 1 วัน
2. นักเรียนแกนนำและเครือข่ายรวมกลุ่มกันจัดกิจกรรม ในสถานศึกษาของตนเอง
3. การจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ในลักษณะรูปแบบต่างๆ

ขั้นตอนและการดำเนินกิจกรรม

1. ประชุมคณะทำงานและคณะวิทยากรเพื่อกำหนดรายละเอียดกิจกรรม
2. คณะทำงานจัดเตรียมการด้านสื่อ อุปกรณ์ ต่างๆ
3. ดำเนินการจัดฝึกรอบรมครั้งที่ 1 เดือน กรกฎาคม 2546
4. ดำเนินการจัดประชุมปฏิบัติการครั้งที่ 2 เพื่อสรุปและนำเสนอผลการปฏิบัติงานเดือนสิงหาคม 2546
5. ประเมินผลการดำเนินกิจกรรมแต่ละครั้ง โดยสรุปเป็นข้อมูลนำเสนอผู้ที่เกี่ยวข้อง
6. สรุปผลการดำเนินกิจกรรม

ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม

ตลอดปีการศึกษา 2546 (พฤษภาคม 2546 – มีนาคม 2547)

งบประมาณ

ขอสนับสนุนจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือจำนวน 30,000 บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนแกนนำและสมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และกระบวนการที่ถูกต้องสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
2. นักเรียนแกนนำและสมาชิกจัดกิจกรรมและเผยแพร่ขยายผลได้ในสถานศึกษาของตนเอง
3. มีแนวทางในการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมกับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ได้

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมค่ายฝึกรอบรมเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต(ค่ายคุณธรรมจริยธรรม)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่นักเรียน / นักศึกษาใหม่ มีทักษะในการอยู่ร่วมกันในสังคมและสถาบันอย่างมีความสุข
2. เพื่อสร้างเสริมให้นักเรียน / นักศึกษา เข้าใจในหลักธรรมพระพุทธศาสนาไปใช้ในการพัฒนาจิตใจให้เข้มแข็ง
3. เพื่อให้ นักเรียน / นักศึกษา มีความรักใคร่ สามัคคีในหมู่คณะ รู้จักการเสียสละ การให้อภัย กล้าแสดงออกในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

เป้าหมาย

1. นักเรียนที่เข้าใหม่ปีการศึกษา จำนวน 350 คน
2. คณะกรรมการนักเรียน / นักศึกษา จำนวน 20 คน
3. คณะครู จำนวน 40 คน

แนวทางการดำเนินกิจกรรม

1. ประชุมจัดทำรายละเอียดกิจกรรมเพื่อขอความคิดเห็น
2. แต่งตั้งคณะทำงาน
3. ประสานงานคณะวิทยากร
4. จัดประชุมวิทยากร คณะทำงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมใช้ระยะเวลา

1 วัน

5. ดำเนินการจัดกิจกรรมค่ายฝึกอบรม ใช้ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน
6. ประเมินผลและสรุปผลการดำเนินกิจกรรม

ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม

ตลอดปีการศึกษา 2546 (พฤษภาคม 2546 – มีนาคม 2547)

งบประมาณ

ขอสนับสนุนงบประมาณจากแผนการดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนภัคดีพิทยชย
การและเทคโนโลยี จำนวน 50,000 บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนนักศึกษาใหม่มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการอยู่ร่วมกันในสังคมและ
สถาบันได้อย่างมีความสุข
2. นักเรียน นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สามารถ
นำไปใช้ได้ในการพัฒนาจิตใจให้มีคุณธรรมจริยธรรม
3. นักเรียน นักศึกษา มีความรักใคร่ สามัคคี มีพฤติกรรมการแสดงออกในทางที่ถูกต้อง
เป็นที่ยอมรับต่อส่วนรวม

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมการเผยแพร่ความรู้และขยายผลในสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่กระบวนการทักษะชีวิต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อนำความรู้ทักษะและประสบการณ์ไปเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ขยายผล และจัดกิจกรรมด้านต่างๆ ที่สอดคล้องตามนโยบายของสถานศึกษาและของรัฐ
2. เพื่อให้มีศูนย์ข้อมูล แหล่งการเรียนรู้ และศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม

เป้าหมาย

ได้แก่ การรณรงค์ เนื่องในวันสำคัญต่างๆ เช่นวันต่อต้านเพื่อการเอาชนะยาเสพติด วันรวมใจต้านภัยยาเสพติด วันรวมใจใจด้านภัยยาเสพติด วันเอดส์โลก วันวาเลนไทน์ เป็นต้น

แนวทางการดำเนินงาน

1. จัดให้มีการประชุมนักเรียนแกนนำและสมาชิกเครือข่าย หรือจากการเสร็จสิ้นการอบรมเชิงปฏิบัติการการมีส่วนร่วมและการจัดกิจกรรมค่ายฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต เพื่อกำหนดแนวทางและรายละเอียดการดำเนินงานของศูนย์เยาวชนสัมพันธ์โรงเรียนสีขาว ใช้ระยะเวลา 1 วัน
2. มีการรวมกลุ่มจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่างๆ ตามนโยบาย
3. จัดให้มี “ศูนย์คลายเหงา” เป็นศูนย์ข้อมูลสาระสนเทศ ศูนย์บริการของกลุ่มและชมรมต่างๆ
4. จัดให้มี “ศูนย์คลายร้อน” เป็นศูนย์บริการให้คำปรึกษาให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่มีปัญหา และส่งเสริมพัฒนาในด้านต่างๆ ให้แก่นักเรียนที่ประสบปัญหาทางการเรียน

ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม

ตลอดปีการศึกษา 2546 (พฤษภาคม 2546 – มีนาคม 2547)

งบประมาณ

ใช้งบพัฒนาและปรับปรุงตามแผนงานงบประมาณของโรงเรียนภัคดีพัฒนศึกษาและเทคโนโลยี โดยใช้เป็นค่าวัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ จำนวน 100,000 บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียน / นักศึกษา รวมกลุ่มจัดกิจกรรมต่างๆ สามารถดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวนโยบายของสถานศึกษาและของรัฐ
2. มีศูนย์กลางการบริการ ให้แก่กลุ่มชมรมต่างๆ ดำเนินกิจกรรมได้ตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มและชมรมนั้นๆ

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การประเมินโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกัน
และแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัด
กำแพงเพชร

คำชี้แจง**1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ**

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม และ
เป็น

แบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการ 3 ด้าน คือ

1. ด้านปัจจัยเบื้องต้น
2. ด้านการปฏิบัติงาน
3. ด้านผลผลิต

เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ที่

ตอนที่ 3 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ

2. โปรดตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริง

3. การตอบแบบสอบถามนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่ประการใด เนื่องจาก

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปวิเคราะห์และนำเสนอโดยภาพรวมและจะเก็บรักษาคำตอบของท่านเป็น
ความลับ

ตอนที่ 1
ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความตามความเป็นจริง

1. ท่านได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกัน
และ

แก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษา ปีใด

1. ปี พ.ศ. 2545

2. ปี พ.ศ. 2546 (ข้ามไปข้อ 3)

2. ท่านได้ผ่านกิจกรรมของ โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ด้านการ
ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษา ในปี พ.ศ. 2545 กิจกรรมใดบ้าง (ทำเครื่องหมาย
ได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. กิจกรรมการส่งเสริมศักยภาพเยาวชนเพื่อป้องกันและการแก้ไขปัญหา
เสพติดในสถานศึกษา

2. กิจกรรมค่ายฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต (คุณธรรม –
จริยธรรม)

3. กิจกรรมการเผยแพร่ความรู้และขยายผลในสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่
กระบวนการทักษะชีวิต

3. ท่านได้ผ่านกิจกรรมของ โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ด้านการ
ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษา ใน พ.ศ. 2546 กิจกรรมใดบ้าง (ทำเครื่องหมายได้
มากกว่า 1 ข้อ)

1. กิจกรรมการส่งเสริมศักยภาพเยาวชนเพื่อป้องกันและการแก้ไขปัญหาเสพติดใน
สถานศึกษา

2. กิจกรรมค่ายฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต (คุณธรรม – จริยธรรม)

3. กิจกรรมการเผยแพร่ความรู้และขยายผลในสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่ กระบวนการทักษะ
ชีวิต

ตอนที่ 2

แบบสอบถาม เกี่ยวกับการประเมินโครงการ 3 ด้าน

ส่วนที่ 1. ด้านปัจจัยเบื้องต้น

ส่วนที่ 2. ด้านการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 3. ด้านผลผลิต

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาว่า โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดิพนธ์วิทยาและเทคโนโลยี

จังหวัดกำแพงเพชร ได้มีการดำเนินการ ตามรายการต่อไปนี้ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องระดับดังนี้

ถ้ามีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับ	มากที่สุด	ให้ทำเครื่องหมาย✓ ลงในช่อง	5
ถ้ามีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับ	มาก	ให้ทำเครื่องหมาย✓ ลงในช่อง	4
ถ้ามีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับ	ปานกลาง	ให้ทำเครื่องหมาย✓ ลงในช่อง	3
ถ้ามีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับ	น้อย	ให้ทำเครื่องหมาย✓ ลงในช่อง	2
ถ้ามีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับ	น้อยที่สุด	ให้ทำเครื่องหมาย✓ ลงในช่อง	1

ส่วนที่ 1. ด้านปัจจัยเบื้องต้น

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	ความสามารถในการจัดกิจกรรมของ ผู้รับผิดชอบ					
2	ผู้รับผิดชอบมีจำนวนเพียงพอต่อการ ปฏิบัติงาน					
3	กิจกรรมที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้					
4	โครงการมีอุปกรณ์ที่ทันสมัย					
5	โครงการมีจำนวนของสื่อที่เพียงพอ					
6	สถานที่เหมาะสมในการจัดทำกิจกรรมให้ สำเร็จได้					

ส่วนที่ 2 ด้านการปฏิบัติงาน

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	โครงการมีการจัดขั้นตอนการดำเนินงานได้ อย่างเหมาะสม					
2	โครงการสามารถจัดกิจกรรมที่สามารถป้องกันการ การติดยาเสพติดได้					
3	กิจกรรมของโครงการที่ทำมีความหลากหลาย ครอบคลุมวัตถุประสงค์					
4	โครงการมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์โดยตรง ต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม					
5	โครงการมีกิจกรรมที่น่าสนใจ					
6	ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมมีระยะเวลาที่ เหมาะสม					

ส่วนที่ 3 ด้านผลผลิต

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความเข้าใจ ในการป้องกันตนเองจากยาเสพติด					
2	ผู้เข้าร่วมโครงการมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการป้องกันยาเสพติดในทางดีขึ้น					
3	ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้					
4	ผู้เข้าร่วมโครงการสนใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเช่นนี้อีก					
5	ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมในโครงการ					
6	ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการป้องกันยาเสพติด					
7	ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับประโยชน์อย่างน่าพึงพอใจจากการเข้าร่วมกิจกรรมนี้					

ฉบับที่ 2

ผู้ที่เกี่ยวข้อง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การประเมินโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกัน
และแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัด
กำแพงเพชร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม และ
เป็น

แบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการ คือ ด้านผลผลิต
เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท์

ตอนที่ 3 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ

2. โปรดตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริง

3. การตอบแบบสอบถามนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่ประการใด เนื่องจาก
ผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปวิเคราะห์และนำเสนอโดยภาพรวมและจะเก็บรักษาคำตอบของท่านเป็น
ความลับ

<p>ตอนที่ 1</p> <p>ข้อมูลทั่วไป</p>

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความใน ..... ตามความเป็นจริง

1. เพศ

 1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

 1. 15-19 ปี 2. 20-24 ปี 3. 25-29 ปี 4. 30-34 ปี 5. 35-39 ปี 6. 40-44 ปี 7. 45-49 ปี 8. มากกว่า 50 ปี

3. การศึกษา

 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี 2. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า 3. ปริญญาโทหรือเทียบเท่า 4. อื่นๆ .....

4. ความเกี่ยวข้องกับโครงการ

 1. อาจารย์ 2. ผู้ปกครอง

ตอนที่ 2

แบบสอบถาม เกี่ยวกับการประเมินโครงการ ด้านผลผลิต

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาว่า โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี

จังหวัดกำแพงเพชร ได้มีการดำเนินการ ตามรายการต่อไปนี้ อยู่ระดับใด โดยทำเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องระดับดังนี้

ถ้ามีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับ มากที่สุด	ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 5
ถ้ามีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับ มาก	ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 4
ถ้ามีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับ ปานกลาง	ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 3
ถ้ามีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับ น้อย	ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 2
ถ้ามีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับ น้อยที่สุด	ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 1

ด้านผลผลิต

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	คุณคิดว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ด้านการป้องกันยาเสพติด จากการเข้าร่วมโครงการ					
2	คุณคิดว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการป้องกันยาเสพติดในทางที่ดีขึ้น					
3	คุณคิดว่าผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้จากกิจกรรมด้านการป้องกันยาเสพติดไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้					
4	คุณคิดว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีความสนใจต่อกิจกรรมด้านการป้องกันยาเสพติด					
5	คุณคิดว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีความชอบต่อกิจกรรมในโครงการ					
6	คุณคิดว่าผู้เข้าร่วมโครงการสามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินการในกิจกรรมด้านการป้องกันยาเสพติด					
7	คุณคิดว่าผู้เข้าร่วมโครงการได้รับประโยชน์ / ผลกระทบที่น่าพึงพอใจจากการเข้าร่วมโครงการ					

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การประเมินโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกัน
และแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัด

กำแพงเพชร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม และ
เป็น

แบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการ 2 ด้าน คือ

1. ด้านปัจจัยเบื้องต้น
2. ด้านการปฏิบัติงาน

เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท์

ตอนที่ 3 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ

2. โปรดตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริง

3. การตอบแบบสอบถามนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่ประการใด เนื่องจาก

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปวิเคราะห์และนำเสนอโดยภาพรวมและจะเก็บรักษาคำตอบของท่านเป็น

ความลับ

<p>ตอนที่ 1</p> <p>ข้อมูลทั่วไป</p>

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความใน ..... ตามความเป็นจริง

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

1. 15-19 ปี 2. 20-24 ปี
3. 25-29 ปี 3. 30-34 ปี
4. 35-39 ปี 5. 40-44 ปี
6. 45-49 ปี 7. มากกว่า 50 ปี

3. การศึกษา

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี 2. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
3. ปริญญาโทหรือเทียบเท่า 4. อื่น ๆ .....

4. ความเกี่ยวข้องกับโครงการ

1. ผู้บริหาร 2. ผู้รับผิดชอบโครงการ

5. ประสบการณ์ในการทำงาน

1. 1-5 ปี 2. 6-10 ปี
3. 11-15 ปี 4. 16-20 ปี
5. 21-25 ปี 6. 26-30 ปี

ตอนที่ 2

แบบสอบถาม เกี่ยวกับการประเมินโครงการ 2 ด้าน

ส่วนที่ 1. ด้านปัจจัยเบื้องต้น

ส่วนที่ 2. ด้านการปฏิบัติงาน

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาว่า โครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษา โรงเรียนภัคดีพิทยการและเทคโนโลยี

จังหวัดกำแพงเพชร ได้มีการดำเนินการ ตามรายการต่อไปนี้ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องระดับดังนี้

ถ้ามีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับ มากที่สุด	ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 5
ถ้ามีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับ มาก	ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 4
ถ้ามีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับ ปานกลาง	ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 3
ถ้ามีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับ น้อย	ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 2
ถ้ามีการดำเนินการในรายการนั้นในระดับ น้อยที่สุด	ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 1

ส่วนที่ 1. ด้านปัจจัยเบื้องต้น

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	ท่านมีความรู้ ความสามารถในการดำเนินโครงการได้บรรลุวัตถุประสงค์					
2	จำนวนผู้รับผิดชอบโครงการเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน					
3	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดความรับผิดชอบในโครงการ					
4	ท่านร่วมทำแผนงานของโครงการนี้					
5	ท่านเข้าใจในแผนงานของโครงการ					
6	งบประมาณ ในการจัดทำโครงการมีความเพียงพอ					
7	โครงการมี อุปกรณ์ ที่ทันสมัย					
8	โครงการมีสื่อและเทคโนโลยีอย่างเพียงพอ					
9	โครงการมีสื่อ อุปกรณ์ ที่มีความหลากหลายตรงตามความต้องการใช้					

ส่วนที่ 2 ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างรูปแบบกิจกรรม					
2	โครงการมีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระในโครงการ					
3	รูปแบบกิจกรรมในโครงการน่าสนใจ					
4	ท่านปฏิบัติงานตามขั้นตอนของโครงการ					
5	มีการประเมินหลังการจัดกิจกรรมทุกกิจกรรม					

ภาคผนวก จ

ค่าความเชื่อมั่นรายข้อของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นรายข้อของแบบสอบถาม

ในการพิจารณาแบบสอบถาม เรื่อง การประเมินโครงการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชน
สัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาโรงเรียนภักดี
พัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการ

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
7	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
8	0	1	1	1	1	5	0.8	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
10	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
12	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
13	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
14	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
15	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
16	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
17	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
18	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
19	0	1	1	1	1	5	0.8	ใช้ได้
20	0	1	1	1	1	5	0.8	ใช้ได้
21	0	1	1	1	1	5	0.8	ใช้ได้
22	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
23	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
24	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
25	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
รวม	21	25	25	25	25	121	0.96	ใช้ได้

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ปกครอง

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
7	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
8	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
9	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
10	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
12	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
13	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
14	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
รวม	11	14	14	14	14	67	0.95	ใช้ได้

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามของผู้รับผิดชอบโครงการ/ผู้บริหาร

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
7	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
8	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
10	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
12	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
13	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
14	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
15	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
16	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
17	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
18	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
19	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
20	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
21	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
22	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
23	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
รวม	20	23	23	23	23	112	0.97	ใช้ได้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวธิดิมา มหบุญพาชัย
วัน เดือน ปีเกิด	13 มีนาคม 2522
สถานที่เกิด	เขต พญาไท กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	บริหารธุรกิจบัณฑิต (การเงิน) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย พ.ศ. 2544 บริหารธุรกิจบัณฑิต (บัญชี) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร พ.ศ. 2546
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนภัคดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
ตำแหน่ง	อาจารย์